MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Liliana Zascheievici
Nicoleta-Laura Crețu
Tamara Mănatu
Elena Nedelcu
Maria-Dorina Stoica

5

Educație socială

Manual pentru clasa a V-a

LITERA®

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale.

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin OM Nr. 3393 din 28.02.2017.

116.111 – numărul de telefon de asistenţă pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

5

Liliana Zascheievici
Nicoleta-Laura Crețu
Tamara Mănatu
Elena Nedelcu
Maria-Dorina Stoica

Educație socială

Manual pentru clasa a V-a

LITERA®

Manualul școlar a fost aprobat prin ordinul ministrului educației naționale nr. 5269/03.10.2017.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2017–2018.

Inspectoratul școlar .....

Școala/Colegiul/Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* *Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.*
- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Educație socială. Manual pentru clasa a V-a
Liliana Zascheievici, Nicoleta-Laura Crețu, Tamara Mănatu, Elena Nedelcu, Maria-Dorina Stoica

Referenți științifici: conf. univ. dr. Sorin Valentin Costreie, Facultatea de Filosofie, Universitatea din București
prof. gr. I Elena Violeta Hera, Școala Gimnazială Nr. 92, București

Copyright © 2017 Grup Media Litera
Toate drepturile rezervate

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Emanuel Alboiu
Corectori: Carmen Bîtlan, Anca Coman
Credite foto: Dreamstime, Shutterstock
Copertă: Vlad Panfilov
Tehnoredactare: Dorel Melinte, Banu Gheorghe

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Educație socială: manual pentru clasa a V-a /
Liliana Zascheievici, Nicoleta-Laura Crețu, Tamara Manatu,
Elena Nedelcu, Maria-Dorina Stoica ....
București : Litera, 2017
ISBN 978-606-33-2016-3
I. Zascheievici, Liliana
II. Crețu, Nicoleta-Laura
III. Manatu, Tamara
IV. Nedelcu, Elena
V. Stoica, Maria-Dorina
004

Gândirea critică este un mod prin care mintea noastră se raportează la orice informație, analizând înțelesul cuvintelor, argumentele, dovezile, dar și faptele, punând sub semnul întrebării și al mirării tot ce aflăm. Disciplina *Gândire critică și drepturile copilului* ne învață să formulăm întrebări, opinii, argumente, dar și să găsim soluții în situații de apărare, de promovare sau de încălcare a drepturilor copilului.

Dragul nostru elev,

Manualul de față îți este dedicat în totalitate. În el vei descoperi care sunt drepturile și responsabilitățile tale. Vei afla care sunt modalitățile cele mai bune prin care îți poți face cunoscute opiniile. Vei descoperi soluții pentru situațiile dificile. Vei dezvolta capacitatea de a te apăra și de a-ți promova drepturile.

Acest manual este un ghid care te informează despre persoanele și instituțiile care te pot ajuta când drepturile tale sau ale copiilor din jurul tău nu sunt respectate.

Manualul îți oferă modele de acțiuni pe care le poți aborda pentru rezolvarea situațiilor în care drepturile copiilor sunt încălcate. Ne-am propus să-ți fim alături oferindu-ți informații și sugestii cât mai variate pentru astfel de situații nedorite.

Ne dorim ca acest manual să te formeze ca cetățean responsabil. Din acest motiv, o parte destul de importantă a orelor de *Educație socială – Gândire critică și drepturile copilului* va fi dedicată unui proiect pe care îl vei construi, promova și derula pentru a-ți apăra propriile drepturi. Pe lângă acest proiect, fiecare lecție îți va aduce o provocare de a te implica în apărarea și promovarea drepturilor copiilor, la rubrica *Suntem activi*.

Nu în ultimul rând, ne-am dori să îți formezi capacitatea de a-ți exprima întrebările, opiniile și argumentele liber, fără alte constrângeri decât cele date de responsabilitatea de a respecta drepturile celorlalți. Pentru aceasta vei observa că, pe lângă rubricile *Descoperim* și *Înțelegem* – care te vor ajuta cu informații noi –, vei avea rubrici precum *Exprimăm opinii* și *Argumentăm*.

Competențe generale și specifice, conform programei școlare pentru disciplina *Educație socială – Gândire critică și drepturile copilului, clasa a V-a*, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017

1. **Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social**
   - **1.1.** Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități
   - **1.2.** Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități
   - **1.3.** Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului
2. **Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice**
   - **2.1.** Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor
   - **2.2.** Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora
   - **2.3.** Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/soluționarea unor probleme specifice
3. **Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ**
   - **3.1.** Exercitarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt
   - **3.2.** Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi

Structura manualului

Varianta tipărită

Manualul de *Educație socială – Gândire critică și drepturile copilului* pentru clasa a V-a este structurat pe unități tematice, care dezvoltă conținuturile din programă. Prezentate într-o formă deosebit de atractivă, lecțiile cuprind exemple de activități care conduc la formarea de competențe specifice disciplinei.

Organizarea conținutului permite crearea de conexiuni cu celelalte discipline studiate.

Pagina de prezentare a unității de învățare

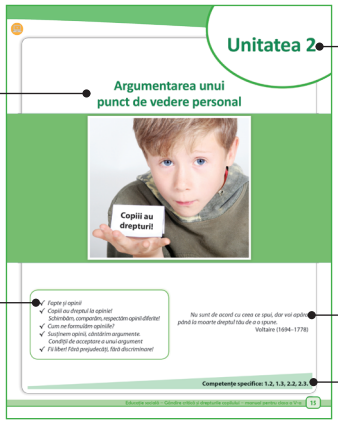

Titlul unității

Numărul unității

Titlurile lecțiilor

Citat reprezentativ

Competențe specifice

Pagini de lecție și aplicații

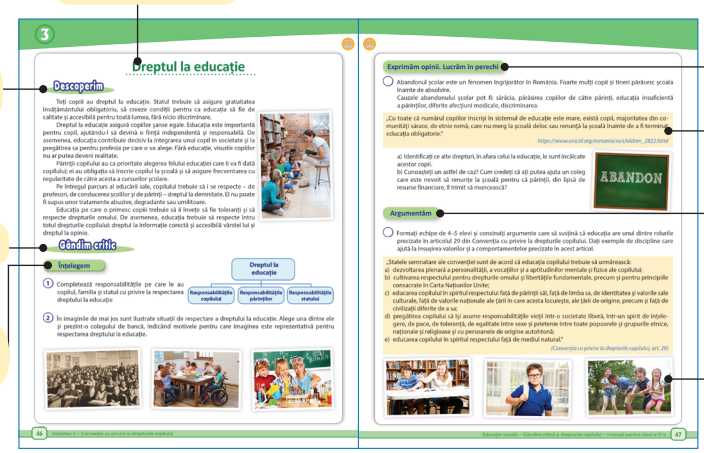

Titlul lecției

Rubrica *Descoperim.* Conținutul lecției

Rubrica *Gândim critic*

Rubrică de fixare a cunoștințelor

Rubrică de aplicații *Exprimăm opinii*

Text suport

Rubrică de aplicații *Argumentăm*

Imagini corelate cu informațiile din text

Rubrică de aplicații *Suntem activi*

Rubrică de curiozități *Știai că...?*

Imagini-suport pentru aplicații

Rubrică de informații suplimentare și recomandări de materiale accesibile on-line *Info+*

Rubrică *Dicționar*

Pagini de recapitulare și evaluare

Pagină de recapitulare

Titlurile lecțiilor din unitatea de învățare

Elemente de conținut reprezentative

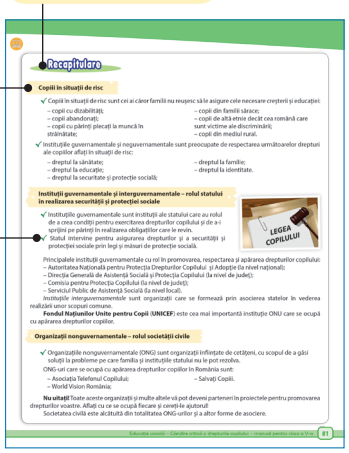

Pagină de evaluare

Exerciții și aplicații

Barem de notare

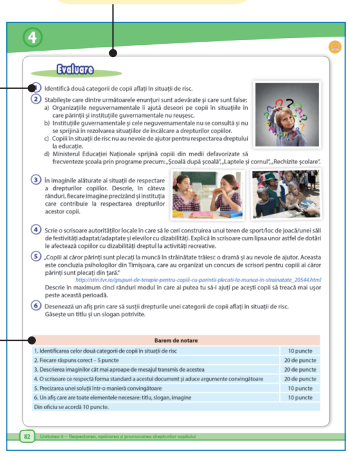

Varianta digitală

Varianta digitală cuprinde integral conținutul manualului în variantă tipărită, având în plus exerciții interactive, jocuri educaționale, animații, filme și simulări.

Toate acestea au obiectivul de a aduce un plus de valoare cognitivă.

Paginile din manual pot fi vizionate pe desktop, laptop, tabletă, telefon, oferind o experiență excelentă de navigare.

Navigarea în varianta digitală permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.

Acest simbol te ajută să identifici paginile din manual cu activități multimedia de învățare (AMII).

AMII static	Cuprinde: desene, fotografii, diagrame statice, hărți statice.
AMII animat	Cuprinde animații sau filme.
AMII interactiv	Cuprinde elemente educaționale cu grad înalt de interactivitate – simulări de procese, rezolvare de probleme, experiment și descoperire, jocuri educative – prin care elevul reușește să adauge o valoare cognitivă superioară.

Cuprins

Unitatea 1 – Dreptul la informare. Formularea de întrebări 7
Competențe specifice: 1.1, 1.3, 2.1.

Dreptul la informare. Ne mirăm! Ne întrebăm! 8
Ne informăm responsabil. Pe cine și cum întrebăm? 10
Recapitulare 13
Evaluare 14

Unitatea 2 – Argumentarea unui punct de vedere personal 15
Competențe specifice: 1.2, 1.3, 2.2, 2.3.

Fapte și opinii 16
Copiii au dreptul la opinie!
Schimbăm, comparăm, respectăm opinii diferite! 19
Cum ne formulăm opiniile? 23
Susținem opinii, cântărim argumente. Condiții de acceptare a unui argument 26
Fii liber! Fără prejudecăți, fără discriminare! 29
Recapitulare 33
Evaluare 34

Unitatea 3 – Drepturi și responsabilități ale copilului 35
Competențe specifice: 1.2, 1.3, 2.2, 3.1, 3.2.

Convenția cu privire la drepturile copilului.
De ce avem nevoie de drepturi pentru copii? 36
Dreptul la identitate.
Cine sunt eu? 40
Am drepturi și responsabilități în familie.
Dreptul la familie 43
Dreptul la educație 46
Dreptul la joc și la activități recreative 49
Dreptul la securitate și protecție socială 52
Nu violenței!
Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării 55
Protecția mediului, condiție a vieții 60
Copiii, promotori ai propriilor drepturi 62
Școala ca spațiu de exprimare, exercitare și asumare de către copii a drepturilor și responsabilităților 65
Recapitulare 68
Evaluare 70

Unitatea 4 – Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului 71
Competențe specifice: 1.2, 2.1, 2.2.

Copiii în situații de risc 72
Instituții guvernamentale și interguvernamentale – rolul statului în realizarea securității și protecției sociale 76
Organizații nonguvernamentale – rolul societății civile 79
Recapitulare 81
Evaluare 82

Unitatea 5 – Proiectul educațional 83
Competențe specifice: 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2.

Cum alegem tema proiectului? 84
Cum scriem un proiect de sprijinire a drepturilor copiilor? 86
Derularea proiectului.
Activități concrete și modalități de a le evalua 90
Evaluarea finală și promovarea proiectului 95

Unitatea 1

Dreptul la informare. Formularea de întrebări

- ✓ *Dreptul la informare. Ne mirăm! Ne întrebăm!*
- ✓ *Ne informăm responsabil. Pe cine și cum întrebăm?*

Cel mai important lucru este să nu ne oprim niciodată din a pune întrebări.

Albert Einstein (1879–1955)

Mirarea însoțită de o curiozitate rațională este sursa cunoașterii și a descoperirilor.

Samuel Horsley (1733–1806)

Competențe specifice: 1.1, 1.3, 2.1.

Dreptul la informare. Ne mirăm! Ne întrebăm!

Descoperim

Este posibil ca niciodată să nu-ți fi pus problema dacă este bine sau nu să te miri, dacă este bine sau nu să ai întrebări. Aceste lucruri le faci oricum în mod obișnuit. Le fac toți copiii.

Ce nu știi este că numărul de întrebări pe care le ai acum, în clasa a V-a, este mult mai mic decât al celor pe care le aveai la patru sau la cinci ani. Cu cât crești, capacitatea ta de a pune întrebări scade.

Dacă te gândești că nu este important numărul de întrebări pe care ți le pui într-o zi, trebuie să știi că te înșeli. Întrebările sunt ca o cheie magică: ele deschid porțile zăvorâte ale cunoașterii. Toți marii savanți mărturisesc că mirarea și întrebările potrivite i-au dus spre marile lor descoperiri.

Astăzi copiii fac propriile descoperiri, ghidați de curajul de a pune întrebări și de atenția față de ceea ce se întâmplă în jur. Accesând linkul *totb.ro/10-inventatori-adolescenti-care-au-facut-lumea-mai-buna-in-2013/* te poți informa despre invențiile făcute de adolescenți, unii dintre aceștia având vârsta apropiată de a ta.

Trebuie să știi că ai dreptul de a pune oricât de multe întrebări. Acest drept te face o persoană respectată de cei din jur. Vocea ta se poate face auzită, iar ceilalți trebuie să țină cont de curiozitățile, îndoielile și punctele tale de vedere.

Copiii nu au avut dintotdeauna acest drept. În Roma antică, *infantia* (copilăria) era etapa vieții în care nu puteai vorbi. Credința vremii era că un copil nu știe să vorbească și nici să se exprime corect. Din acest motiv, întrebările copiilor treceau neobservate.

Astăzi copiii își fac vocea auzită. Ei au puterea de a schimba lumea prin dreptul lor de a se exprima liber. Și tu ești unul dintre ei. Deci, vocea ta contează!

Știai că...?

✓ La 20 noiembrie 1989, majoritatea statelor lumii au adoptat **Convenția cu privire la drepturile copilului**. În acest acord se precizează că, indiferent de vârstă, copilul are dreptul la informare și la exprimarea **opiniei** proprii. Aceasta înseamnă că este liber să pună întrebări.

Gândim critic

Înțelegem

1. Descrie ce vezi în imaginea de la începutul lecției. Care crezi că este mesajul acestei imagini?

2. Barack Obama (imaginea alăturată), fostul președinte al Statelor Unite ale Americii, susținea importanța întrebărilor afirmând: „Să nu vă fie frică să puneți întrebări! Să nu vă fie frică să cereți ajutor! Eu fac asta zilnic. Să ceri ajutor nu este un semn de slăbiciune, ci unul de curaj. Acest lucru arată că ai curajul să recunoști că nu știi unele lucruri, iar astfel vei avea ocazia să înveți lucruri noi."

Tu ce crezi? Să pui întrebări este un semn de slăbiciune sau de curaj?

Dicționar

- **Convenția cu privire la drepturile copilului** – document în care sunt precizate cele mai importante drepturi necesare pentru ca orice copil să crească sănătos și fericit.
- **Opinie** – părere, punct de vedere.

Exprimăm opinii

1. Scrie, împreună cu colegul de bancă, întrebări despre încălcarea drepturilor copiilor pe care ți le sugerează imaginile de mai jos.

2. Imaginează-ți că ești un reporter care îi pune unei personalități întrebări despre respectarea drepturilor copiilor în România.
Scrie trei întrebări pe care le-ai adresa acesteia.

Info +

Copiii au dreptul de a se informa și de a-și exprima liber opiniile.
(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 13)

Reține!

116 111 este numărul de telefon pus la dispoziția copiilor, pe care-l pot apela de fiecare dată când au probleme.

Argumentăm

Pe pagina de internet a UNICEF aflăm că Smiley (cântăreț și actor român) este Ambasador Național pentru UNICEF în România. El se implică în campanii ce susțin respectarea drepturilor copiilor. Smiley participă, de asemenea, la proiectele Asociației Dăruiește Viață, care susține copiii și adulții bolnavi de cancer, modernizează și dotează spitale, informează și consiliază pacienți. De ce crezi că este important ca vedetele să susțină drepturile copiilor?

Suntem activi. Studiu de caz

1. Citește cu atenție textul de mai jos!

Samantha Smith s-a născut în anul 1972, în orașul american Houlton, la granița dintre Statele Unite și Canada. În noiembrie 1982, când avea zece ani, Samantha i-a scris liderului de atunci al Uniunii Sovietice o scrisoare prin care încerca să afle de ce relațiile dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică erau atât de tensionate. „Dragă domnule Andropov", scria fetița, „Numele meu este Samantha Smith. Am 10 ani. (...) Mi-am tot făcut griji că Rusia și Statele Unite vor porni un război nuclear. Veți vota să fie război sau nu? Dacă nu, spuneți-mi cum veți ajuta ca să nu existe război. Nu trebuie să răspundeți la această întrebare, dar aș vrea să știu de ce vreți să cuceriți lumea sau cel puțin țara noastră. Dumnezeu a creat lumea ca noi să trăim împreună în pace și să nu ne luptăm între noi." În aprilie 1983, a primit răspuns de la Andropov, care a asigurat-o că URSS face toate eforturile să nu existe război pe Pământ și i-a invitat pe ea și pe părinții ei în Uniunea Sovietică. În 1983, la 11 ani, Samantha a făcut un tur al Uniunii Sovietice. La întoarcerea în Statele Unite, Samantha a devenit o celebritate, apărând la talk-show-uri, publicând o carte despre experiențele sale și primind chiar și un rol în televiziune. Samantha Smith a fost numită și „cea mai tânără ambasadoare a Americii".

(adaptare după articolul „Zece copii care au schimbat lumea în bine", *totb.ro*)

2. Împreună cu patru colegi, caută alte articole, povești sau filme despre copii curajoși precum Samantha Smith. Prezentați poveștile în fața clasei.

3. Inspirându-te din articolul de mai sus, redactează împreună cu colegii de clasă o scrisoare cu întrebările voastre despre respectarea drepturilor copilului, adresate președintelui României.

Ne informăm responsabil. Pe cine și cum întrebăm?

Descoperim

Întrebările tale sunt importante. Ele te vor ghida într-o lume încă necunoscută. Noi credem că explorările tale vor fi uluitoare și pline de reușite. Dar trebuie să fie și sigure, să nu te pună niciodată în pericol. De aceea, este important să știi care sunt partenerii în care poți să ai încredere în explorările tale.

Cea mai mare încredere o poți acorda, în primul rând, persoanelor care trebuie să vegheze asupra ta pentru a fi permanent în siguranță. Părinții au datoria să te ajute să te informezi corect. Atunci când ai o curiozitate, ei trebuie să te ghideze să descoperi ceea ce se potrivește vârstei și nivelului tău de înțelegere. Pe lângă părinți, mai sunt responsabili de informarea ta corectă și alți adulți: profesori, alți membri sau prieteni ai familiei tale, angajați ai unor instituții care se ocupă de respectarea drepturilor tale, cum sunt Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Organizația Salvați Copiii, Telefonul Copilului, Poliția etc.

În al doilea rând, poți avea încredere în grupul tău de prieteni și de colegi. Și ei îți pot fi parteneri în explorările tale.

În al treilea rând, ai putea să îți cauți singur răspuns la întrebări: în cărțile din bibliotecă, în manual, pe internet. Dacă informația pe care o cauți este pe internet, trebuie să înveți cum să folosești internetul în siguranță.

Gândim critic

Înțelegem

1. Identifică în textul de la rubrica **Descoperim** persoanele în care poți avea încredere când le adresezi întrebări.

2. Numește locurile unde poți fi în siguranță când nu ești cu părinții. Pentru sugestii privește și imaginile din această pagină.

Știai că...?

✓ În fiecare an, pe 9 februarie este Ziua Siguranței pe Internet.

✓ 81% dintre copiii care au cont pe rețelele de socializare au încărcat o fotografie a lor, 60% și-au dat numele de familie, 16% – adresa, 50% – numele școlii.

Dicționar

- **Întrebări închise** – întrebări cu răspunsuri date, din care trebuie să alegi.
- **Întrebări deschise** – întrebări ce îți lasă libertatea de a formula propriul răspuns.

3 Citește textul de mai jos. Scrie pe caiet propunerile tale pentru rezolvarea unor probleme de încălcare a **drepturilor copiilor**. Acest rol al tău de a conștientiza încălcările drepturilor tale sau ale altora se numește responsabilitate.

Avem drepturi, suntem responsabili!
Ești un copil norocos! Te-ai născut într-o lume care te tratează cu respect pentru că ești copil. Adulții și ceilalți copii știu că drepturile tale de copil nu pot fi încălcate. Drepturile te protejează de tot ce ți-ar putea face rău. Multe instituții asigură zi de zi respectarea drepturilor tale. Dar și tu ai datoria să veghezi la respectarea drepturilor tale și ale altor copii.

Sfaturi
- ✓ Nu pune întrebări persoanelor necunoscute decât dacă sunt angajați ai unor instituții sau localuri publice, precum: școală, poliție, librărie, bibliotecă sau altele din această categorie.
- ✓ Nu-ți dezvălui niciodată în mediul on-line identitatea, adresa, școala, e-mailul sau parola.
- ✓ Întrebările tale trebuie să fie respectuoase.
- ✓ Pentru a afla cât mai multe lucruri despre o situație, folosește întrebări care încep cu: De ce? Cine? Ce? Cum? Când? Unde? Ele se numesc ***întrebări deschise*** și permit căutarea unui răspuns cât mai bun.

Dacă ții cont de toate acestea, îți dorim mult succes în găsirea răspunsurilor!

Dicționar
- **Drepturi ale copilului** – reguli care protejează copiii.

Info +
Informează-te despre pericolele la care te expui pe internet. Citește articolul de la adresa:
oradenet.salvaticopiii.ro/resurse/cancelaria/copii-10-14-ani
În cazul în care te simți în pericol pe internet sau ai făcut în mediul on-line ceva de care te temi, poți cere ajutor la
oradenet.salvaticopiii.ro/ctrl-ajutor

Exprimăm opinii

1 Citește cu atenție textul următor și răspunde cerințelor.

Vreau să fiu auzită!
Oana este o fetiță de șapte ani, care pune multe întrebări: vrea să știe când au apărut planetele, de ce vine toamna, de ce trebuie să învețe să numere până la o sută când ea nu are atâtea păpuși, de ce nu e frumos să cânți tare pe stradă, cum au apărut oamenii și dacă o să crească mare când termină de mâncat din farfurie. Mama ei nu are niciodată răbdare să asculte atâtea întrebări. Nici tata nu le aude. Oana speră că o să-i acorde atenție cineva. Într-o zi a aflat că prietenele ei au cont pe Facebook și mulți prieteni care le răspund la întrebări. S-a decis să-și facă și ea cont. Avea o singură problemă: trebuie să ai 13 ani pentru a-ți face unul! Dar cine știe că ea are doar șapte ani?

- Răspunde, împreună cu colegul de bancă, la următoarele întrebări:
  a) Ce drept al copilului este încălcat de părinții Oanei?
  b) Este o acțiune responsabilă să îți faci cont pe Facebook la șapte ani?
  c) Cine trebuie să o ajute pe Oana?
- Imaginează-ți că ești jurnalist și te informezi cu privire la situația Oanei. Scrie trei întrebări pe care le-ai adresa celor responsabili de situația ei.

2 Explozia stelară!

a) Pornind de la un cuvânt-cheie, formulează cât mai multe întrebări pentru termenul „Facebook”.

b) Obține propria explozie stelară! Desenează pe caiet o reprezentare grafică asemănătoare și completează spațiile libere.

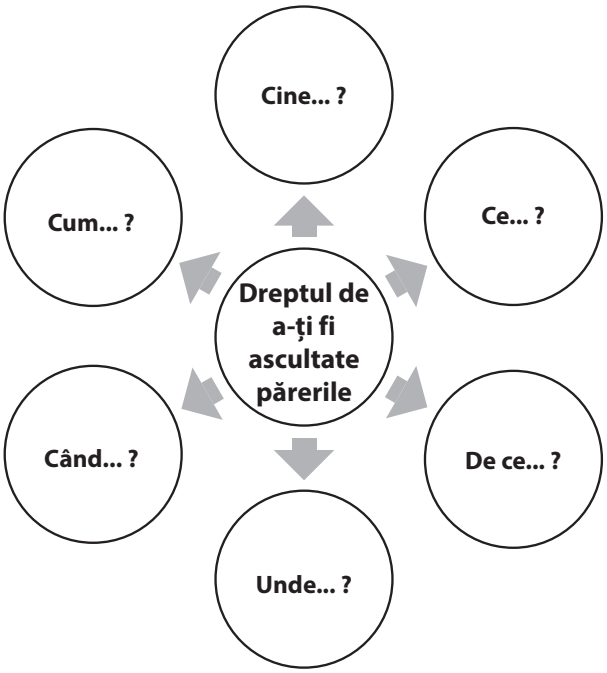

Argumentăm

Mulți copii cred că doar adulții trebuie să fie responsabili. Alături de alți trei colegi, construiește un argument *pro* și unul *contra* pentru afirmația: „Doar adulții pot fi trași la răspundere pentru încălcarea drepturilor copiilor”. Scrieți pe tablă argumentele tuturor echipelor. Alegeți apoi cel mai bun argument *pro* și cel mai bun argument *contra*.

Suntem activi

Împreună cu alți trei colegi, creează un afiș cu titlul „Fii responsabil!”, prin care să-i avertizezi pe ceilalți copii cu privire la riscurile abordării unor persoane necunoscute pe stradă, în parc sau pe internet. Comparați afișul vostru cu afișele celorlalți colegi.

Recapitulare

Dreptul la informare. Formularea de întrebări

Importanța întrebărilor și a mirării

- ✓ Mirarea și întrebările sunt importante pentru că îți permit să descoperi lucruri noi.
- ✓ Întrebările bune conduc la soluții bune.
- ✓ Toți copiii pot să formuleze întrebări, pentru că au dreptul la informare.
- ✓ Să pui întrebări în unele situații înseamnă să îți asumi responsabilitatea pentru tine și ceilalți copii.

Cui îi punem întrebări?

- ✓ Adulților în care putem avea încredere: părinți, profesori, angajați ai instituțiilor publice (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Salvați Copiii, Telefonul Copilului, Poliția etc.).
- ✓ Colegilor și prietenilor.
- ✓ Căutăm răspunsuri în cărți sau pe internet.

Cum formulăm întrebări?

- ✓ Ele trebuie să arate respect față de cel întrebat.
- ✓ Este de preferat să folosim întrebări deschise, și nu închise.

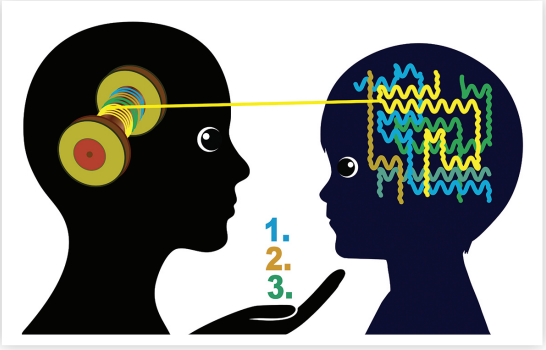

Evaluare

1. Precizează care dintre enunțurile de mai jos sunt adevărate și care sunt false:
   a) Întrebările pot fi formulate oricum.
   b) Toți copiii au dreptul să pună întrebări.
   c) Întrebările pot fi adresate oricui.
   d) Întrebările deschise încep cu Cine?, Ce?, Unde?, Cum?, De ce?
2. Dă un exemplu de situație în care căutarea informațiilor pe internet este riscantă pentru copii.
3. Care crezi că este mesajul următorului citat?

   Nu-i învățați pe copii să citească, învățați-i să pună întrebări celor citite.
   Învățați-i să pună întrebări cu privire la orice.

   George Carlin, actor american

4. Ce crezi că s-ar întâmpla dacă niciun copil nu ar mai avea nici drepturi, nici responsabilități? Argumentează răspunsul dat.
5. Pune două întrebări deschise cu privire la imaginea alăturată.
6. Realizează o bandă desenată în care să redai o situație de încălcare a dreptului copiilor de a pune întrebări.

Barem de notare	
1. Patru răspunsuri corecte: a), b), c) și d)	4 × 2,5 puncte = 10 puncte
2. Identificarea unei situații	15 puncte
3. Găsirea unui mesaj cât mai aproape de textul dat	15 puncte
4. Un argument convingător	20 de puncte
5. Două întrebări deschise	15 puncte
6. O bandă desenată ce redă o situație conform cerinței	15 puncte
Din oficiu se acordă 10 puncte.	

Unitatea 2

Argumentarea unui punct de vedere personal

- ✓ *Fapte și opinii*
- ✓ *Copiii au dreptul la opinie!*
  Schimbăm, comparăm, respectăm opinii diferite!
- ✓ *Cum ne formulăm opiniile?*
- ✓ *Susținem opinii, cântărim argumente.*
  Condiții de acceptare a unui argument
- ✓ *Fii liber! Fără prejudecăți, fără discriminare!*

Nu sunt de acord cu ceea ce spui, dar voi apăra până la moarte dreptul tău de a o spune.
Voltaire (1694–1778)

Competențe specifice: 1.2, 1.3, 2.2, 2.3.

Fapte și opinii

Descoperim

Ne uităm pe fereastră și observăm un grup de tineri care poartă pancarte pe care scrie:
„Militățm pentru respectarea drepturilor copilului!"
„Copiii sunt mici, dar au drepturi mari!"
„Nu există responsabilități fără drepturi și nici drepturi fără responsabilități." etc.

Această demonstrație a tinerilor este un fapt ce poate fi observat de toți trecătorii. Mulți se opresc, discută cu tinerii, îi încurajează. Opinia lor este că această acțiune este bine-venită, deoarece drepturile copiilor pot fi astfel înțelese mai bine. Alți trecători, mai grăbiți, mai nervoși, le reproșează tinerilor că încurcă circulația. Atitudinea diferită a celor de pe stradă arată că opiniile, sentimentele oamenilor despre unul și același fapt pot fi diferite, chiar opuse.

Faptele și opiniile sunt exprimate prin enunțuri.

Enunțurile despre fapte sunt:

- ✓ Afirmații/declarații care pot fi dovedite.
- ✓ Pot fi adevărate sau false.
- ✓ Nu se bazează pe opinii personale.

Exemple de enunțuri ce redau fapte:

- *România recunoaște drepturile copilului.* ***(Adevărat)***
- *În România există instituții care promovează drepturile copilului.* ***(Adevărat)***
- *România este o țară europeană.* ***(Adevărat)***
- *Budapesta este capitala Austriei.* ***(Fals)***
- *Copiii au dreptul la sănătate.* ***(Adevărat)***

Enunțurile care exprimă opiniile:

- ✓ Sunt afirmații/declarații care nu pot fi dovedite cu certitudine. Ele sunt păreri personale.
- ✓ Ele pot convinge când sunt argumentate, fără a fi sigur adevărate.
- ✓ Poți fi de acord sau nu cu opiniile unei alte persoane.

Exemple de enunțuri care exprimă opinii:

- *Pedepsele îi cumințesc pe copii.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***
- *Părinții au dreptul de a le interzice copiilor să se joace înainte de a-și face temele.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***
- *Matematica este o disciplină grea.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***
- *Dansul este un sport necesar.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***
- *Copiii până la 13 ani care folosesc Facebook ar trebui pedepsiți.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***
- *Fiecare copil este dator să apere drepturile celorlalți.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***
- *Toate școlile ar trebui să organizeze concursuri de talente.* ***(Poți fi de acord sau nu.)***

Gândim critic

Înțelegem

Cele mai importante drepturi din punctul de vedere al copiilor din România sunt reprezentate în graficul următor

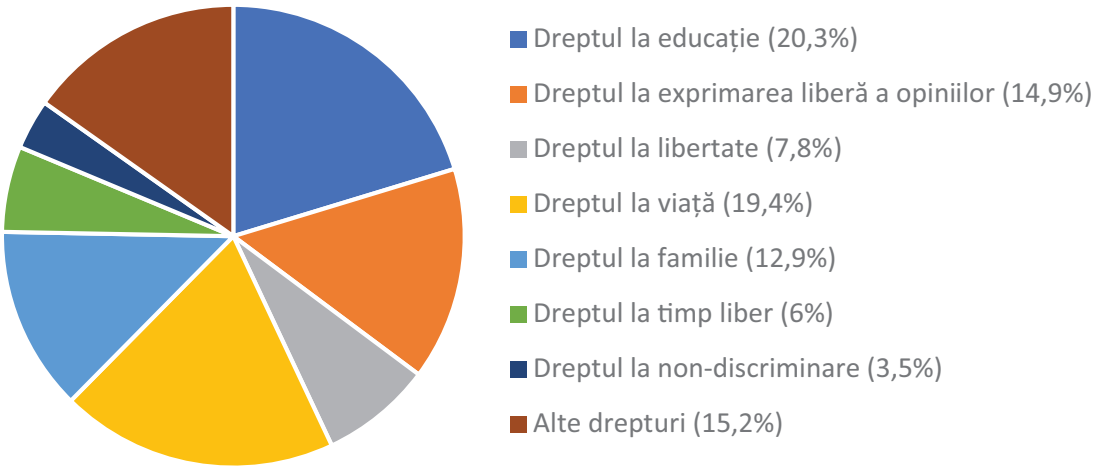

1 Care sunt, în opinia ta, cele mai importante drepturi ale copilului?
Alege din Convenția cu privire la drepturile copilului patru drepturi pe care le consideri cele mai importante. Îți poți exprima părerea după ce vizionezi filmulețul *Drepturile copilului* (2:56), accesând linkul *www.youtube.com/watch?v=GEz19vNiiwk.*

2 Care dintre următoarele afirmații se referă la un fapt și care la o opinie?

Alege pentru fiecare propoziție inițiala corespunzătoare (F – fapt; O – opinie).

a) Convenția ONU cu privire la drepturile copilului a fost adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989.
b) Persoanele blonde sunt mai frumoase decât cele brunete.
c) Până în prezent, Convenția cu privire la drepturile copilului a fost adoptată de 194 de țări membre ale Organizației Națiunilor Unite (cu excepția SUA și a Somaliei).
d) Este recomandat pentru copii să urmeze profesia părinților lor.
e) Toți oamenii merită respect, chiar și cei care greșesc.
f) Morcovii conțin o cantitate mare de caroten/vitamine.
g) Cu cât citești mai mult, cu atât vei ști mai mult.
h) Muzica simfonică ne ajută să avem o gândire armonioasă.
i) Oamenii înalți sunt mai puternici decât cei scunzi.
j) Pământul are formă sferică.

3 Citește dialogul de mai jos:

George: Tocmai am citit cea mai bună carte de aventuri care a fost scrisă vreodată.
Vlad: Ai citit toate cărțile de aventuri care au fost publicate până la această dată?
George: Nu! Dar ce importanță are? Știu ce înseamnă o carte cu adevărat bună! Dacă ți-am spus că e cea mai bună, așa este, n-am nicio îndoială!

Răspunde la următoarele întrebări:
a) Ce l-a întrebat Vlad pe George?
b) De ce i-a pus această întrebare?
c) Face George diferența între un fapt și o opinie?

Info +

„Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt **inviolabile**."
(Constituția României, art. 30 alin. 1)

Dicționar

- **Inviolabil** – care nu poate fi violat, încălcat, atins.

Exprimăm opinii

1 Observă comportamentul colegilor din jurul tău. Vei constata că unii văd mai degrabă părțile bune (pozitive) ale unui fapt, iar alții pe cele negative. Descrie ce gândești, ce simți când discuți cu cineva care, aproape tot timpul, formulează opinii negative cu privire la fapte, oameni, întâmplări.

2 Scrie ce simți atunci când cel care-și manifestă dezacordul în legătură cu opiniile tale este răutăcios și nepoliticos.

Argumentăm

Formați grupuri de câte cinci elevi. Trageți la sorți numele elevului care va propune un exemplu de fapt observabil. Discutați între voi și apoi formulați trei opinii pozitive și trei negative cu privire la respectivul fapt.

Suntem activi. Temă de portofoliu

Împreună cu colegii tăi, elaborează un colaj (fotografii, desene, articole) cu titlul: „Despre dreptul la joacă: opinii și fapte". Afișați-l pe holul școlii.

Copiii au dreptul la opinie!
Schimbăm, comparăm, respectăm opinii diferite!

Descoperim

Diversitatea lumii, diversitatea ideilor

Oamenii au multe trăsături comune, dar și multe diferențe. Ne deosebim între noi prin opinii, pasiuni, interese, preferințe, obiceiuri etc. Pentru a putea conviețui în armonie, trebuie să cunoaștem și să acceptăm aceste diferențe. Lumea ar fi plictisitoare, chiar urâtă dacă am fi toți la fel. Diversitatea oamenilor, a locurilor și a ideilor face lumea mai frumoasă, mai interesantă, mai bogată. Din mulțimea de idei și lupta dintre ele se naște adevărul!

Să ne bucurăm și să apreciem această diversitate!

Opiniile nu sunt bune sau rele. Acestea sunt puncte de vedere pe care trebuie să le respectăm, chiar dacă nu suntem de acord cu ele. Unele opinii sunt mai bine argumentate, mai convingătoare decât altele. Dacă nu suntem de acord cu o opinie, nu trebuie să etichetăm, să insultăm sau să atacăm persoana care o susține. Putem veni însă cu argumente mai bine construite, mai convingătoare.

Lupta se dă între idei, nu între persoane!

Atunci când nu sunt acceptate, diferențele de opinie pot provoca numeroase conflicte.

Cum protestezi atunci când un coleg sau un prieten îmi încalcă dreptul la opinie?	
AȘA DA!	AȘA NU!
• Mă adresez colegului în cauză. • Vorbesc calm. • Îmi aleg cuvintele, sunt politicos. • Îmi exprim clar și precis nemulțumirea. • Sunt prompt, acționez imediat. • Nu-l ironizez, nu-l enervez. • Îi descriu urmările nerespectării acestui drept. • Îi propun să găsim împreună o soluție pentru rezolvarea problemei.	• Mă plâng unui alt coleg. • Ridic tonul. • Folosesc cuvinte sau gesturi jignitoare. • Spun generalități, nu sunt concret. • Las timpul să treacă. • Îl iau în derâdere, îl ironizez. • Îl amenințț. • Îi impun soluția mea.

Respectarea diferențelor de opinie – reguli practice

- ✓ *Lasă-i pe ceilalți să-și exprime opinia!*
- ✓ *Ascultă opiniile celorlalți, chiar dacă nu ești de acord cu ele.*
- ✓ *Nu-ți prezenta opinia ca fiind singura posibilă sau cea mai bună.*
- ✓ *Compară argumentele pro și contra.*
- ✓ *Nu ataca persoana, ci doar ideea pe care o susține.*
- ✓ *Pune-te în locul celui care exprimă o opinie contrară. De ce gândește așa?*

Gândim critic

Înțelegem

1 În dialogul de mai jos, Vlad și Andra, colegi de clasă, exprimă opinii diferite. Compară opiniile lor. Cui îi dai dreptate și de ce?

Vlad: Tata spune că „bătaia este ruptă din rai". Când îl supăr rău mă trage de urechi.
Andra: Nimeni nu are dreptul să te lovească, nici chiar părinții tăi.
Vlad: Eu știu că tata mă iubește, chiar și atunci când mă urechează.
Andra: Ce fel de iubire este asta? Este doar o încălcare a drepturilor copilului!

2 Observă modul în care oamenii din jurul tău discută, schimbă opinii. Alege regulile care crezi că sunt cel mai des încălcate și arată care sunt motivele nerespectării lor.

3 Citește textul de mai jos. Răspunde la întrebări.

„Statele vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate." (*Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 12 alin. 1*)

Începând cu ce vârstă copilul ar putea să exprime opinii demne de a fi luate în considerare de părinți? Dar de către profesori? Argumentează!

Dicționar

- **Responsabilitate** – obligația de a efectua un lucru, de a răspunde, de a da socoteală de ceva, de a accepta și suporta consecințele; răspundere.

Exprimăm opinii

Compararea opiniilor nu înseamnă clasificarea lor în bune și rele. Opiniile nu sunt bune sau rele, ci doar diferite! Oamenii dețin frânturi de adevăr, nimeni nu deține adevărul absolut. Este util să existe diferențe de opinie atâta vreme cât acestea nu afectează pe nimeni! Schimbând și comparând opinii diferite ne apropiem de adevăr.

1 Compară cele două opinii de mai jos. Cu care ești de acord și de ce?
a) „Sunt liber să-mi exprim opiniile oricând și oricum!"
b) „Sunt liber să-mi exprim opiniile atâta vreme cât nu provoc vreun rău celorlalți!"

2 Completează lista de mai jos cu expresii pe care nu ar trebui să le folosim atunci când nu suntem de acord cu o opinie. Arată care sunt consecințele folosirii acestor expresii în discuțiile cu colegii.

„Ce prostie!"
„Te-nșeli amarnic!"
„Ce gusturi ciudate ai!"
„E aberant ce spui!"
„Întotdeauna am avut dreptate!"

Argumentăm

1 Formați două grupuri, unul numit *Pro* și altul *Contra*.
Alegeți pentru dezbatere una dintre afirmațiile de mai jos:
a) „Copiii au dreptul de a avea un animal de companie, chiar dacă locuiesc la bloc."
b) „Este amuzant să ne poreclim colegii."
c) „Folosirea animalelor în spectacolele de circ ar trebui interzisă."
d) „Copiii ar trebui să poată munci legal de la vârsta de 12 ani."

Fiecare grup va construi câte cinci argumente prin care să-și susțină acordul, respectiv dezacordul în legătură cu afirmația aleasă de reprezentanții celor două grupuri.

Argumente pro	Argumente contra
Este amuzant să ne poreclim colegii, pentru că ne ajută să devenim prieteni! De exemplu, dacă-i spui unui coleg „Istețul" sau „Ștrumf" devine mai prietenos decât dacă-i spui Andrei.	Nu este amuzant să ne poreclim colegii, deoarece unele porecle sunt jignitoare. De exemplu, „tocilarul" sau „aragaz cu patru ochi".

2 Citește textul de mai jos. Răspunde la întrebări și argumentează.

Observă comportamentul colegilor tăi. Vei constata că unii doresc să-și impună mai mereu punctul de vedere. Consideră că „adevărul" este al lor și numai al lor. Afișează o siguranță de sine exagerată. Nu au îndoieli. Oricâte argumente ai avea, nu-i poți convinge. De altfel, nici nu te aud când le vorbești. Îți resping ideea înainte să o formulezi până la capăt.

a) Sunt ei atotcunoscători?
b) Obișnuiesc ei să respecte dreptul la opinie al celorlalți colegi?
c) Credeți că au mulți prieteni?
d) Ce mesaj le-ai transmite?

Știai că...?

✓ Consiliul Copiilor „SPUNE!" este un forum de discuții pentru copiii care trăiesc în România, al cărui scop este de a le oferi acestora oportunitatea să-și exprime opiniile și să fie ascultați. Scopul general al activității Consiliului Copiilor este de a întări vocea copiilor din România, de a ajuta la mobilizarea copiilor, părinților și a comunității pentru protecția și promovarea drepturilor copiilor în viața lor de zi cu zi.

(www.drepturilecopiilor.ro/spune/)

3 De ce crezi că este important pentru copii să existe un forum precum Consiliul Copiilor „Spune!"?

Suntem activi

1. Realizează o prezentare scrisă cu privire la necesitatea de a fi respectată opinia elevilor în școala din care faci parte. Pornește de la întrebările de mai jos.
   - *Cine* trebuie să respecte opiniile elevilor?
   - *În legătură cu ce* probleme ale școlii ar trebui elevii să formuleze opinii?
   - *Cum* își fac elevii auzite opiniile?
   - *De ce* ar fi necesară respectarea opiniilor elevilor în școală? Ce beneficii ar aduce?

Info +

Când scrii o prezentare, ține cont de următoarele sfaturi:
1. Documentarea este o etapă importantă! Trebuie să strângi cât mai multe documente legate de tema referatului.
2. Primul paragraf trebuie să informeze cu privire la subiectul tratat și la importanța lui.
3. Nu prezenta decât datele esențiale. Prea multe amănunte pot plictisi.
4. Răspunde clar la întrebările: Cine? Ce? Unde? Când? Cum?
5. Respectă părțile unei compuneri: introducere, cuprins, încheiere.

2. Imaginează-ți că în ziarul școlii apare un articol în care ești acuzat pe nedrept că ai furat telefonul mobil al colegului de bancă. Ai putea să te adresezi Consiliului elevilor din școala ta, consilierului școlar, profesorilor? Cum vei formula acest mesaj?

3. Dă exemple de personaje din literatură care nu au respectat dreptul la opinie al copiilor.

4. Citește proverbul: „Diferența dintre adulți și copii este aceea că adulții nu pun întrebări!" Exprimă-ți opinia cu privire la ideea redată de acest proverb.

5. Scrie trei reguli pe care crezi că adulții (părinții, profesorii etc.) trebuie să le respecte atunci când copiii își exprimă opiniile.

6. Concurs de argumentare „Turnirul opiniilor". Organizați un concurs în clasa voastră pe tema: „Copiii care își jignesc colegii ar trebui să fie aspru pedepsiți".
   Parcurgeți următorii pași:
   a) Împărțiți clasa în patru echipe prin tragere la sorți: cinci pro, cinci contra, cinci arbitri, zece observatori.
   b) Fiecare grupă își desemnează un responsabil prin tragere la sorți.
   c) Cei care sunt pro construiesc, pe coli de hârtie A3, trei argumente, iar cei care sunt contra, trei argumente.
   d) Responsabilii prezintă argumentele.
   e) Arbitrii compară argumentele și decid echipa câștigătoare.
   f) Responsabilul arbitrilor va prezenta decizia pe care o va argumenta.
   g) Observatorii vor evalua activitatea celorlalte trei echipe și vor da câte un sfat fiecărei echipe.

Cum ne formulăm opiniile?

Descoperim

Opiniile sunt punctele tale de vedere cu privire la un eveniment, la ceva ce ai citit sau ai auzit. Cu toții avem opinii cu privire la foarte multe lucruri: ce desene animate sunt la modă, care este prețul corect al jucăriilor, câte teme ar trebui să primim, când să avem vacanță și lista ar putea continua la nesfârșit.

Este important să înveți să îți exprimi punctul de vedere, astfel încât ceilalți să îți asculte opinia și să îți respecte drepturile.

În această lecție vei descoperi cum să îți formulezi opiniile astfel încât să nu îi ofensezi pe ceilalți și să te faci înțeles.

Modul în care îți formulezi opiniile te ajută să te faci înțeles. Uneori, atunci când nu te faci înțeles, ajungi să te certi cu ceilalți.

În primul rând, trebuie să avem grijă ca opiniile noastre să fie formulate la persoana I, respectiv să vorbim despre noi („eu cred", „eu aș avea nevoie", „părerea mea este", „sunt convins de", „eu simt" etc.).

Trebuie să evităm să ne exprimăm părerile la persoana a II-a („tu ești", „tu niciodată", „tu întotdeauna" etc.), deoarece se poate crea impresia că punem etichete și că avem prejudecăți. Acestea îngreunează comunicarea și îl determină pe celălalt să se retragă sau agravează conflictul.

În al doilea rând, este bine să îți exprimi opiniile într-o manieră civilizată și respectuoasă. Opiniile noastre nu trebuie să se transforme în jigniri.

În al treilea rând, dacă încerci să te faci ascultat, spune-le celorlalți ce simți și ce aștepți de la ei.

Dacă vrei ca opinia ta să fie ascultată și respectată, încearcă să te exprimi urmând modelul dat.

Eu cred că... .

Acest lucru

mă face să mă simt... .

Aș dori... .

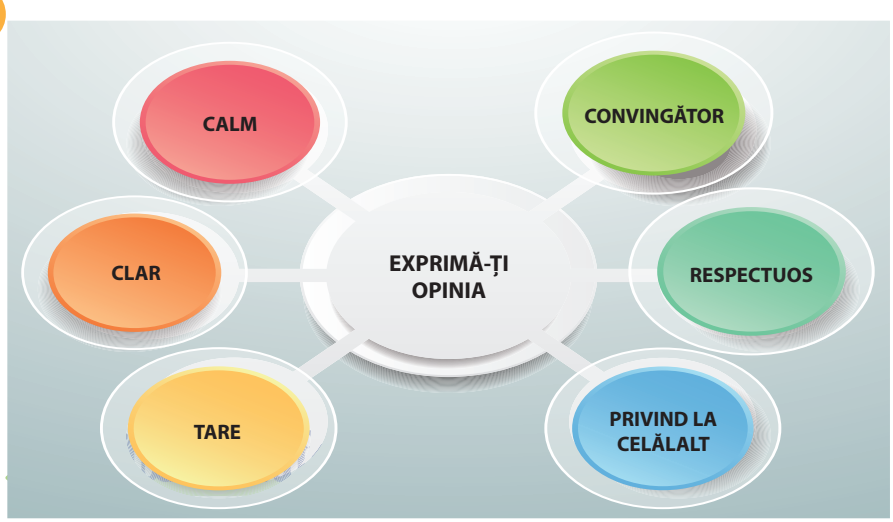

Știai că...?

✓ În exprimarea opiniei contează atât cuvintele folosite, cât și tonul vocii (este indicat să vorbim suficient de tare, fără să țipăm), privirea îndreptată spre cei cu care vorbim, gesturile pe care le facem în timp ce vorbim, ținuta corpului. Grija pentru aceste detalii poate face opiniile noastre mai atrăgătoare pentru ceilalți.

Înțelegem

1 Formulează o opinie cu privire la relația pe care o ai cu ceilalți colegi, folosind modelul de exprimare de mai jos.

Relația cu colegii mei mi se pare... .

Uneori, când sunt cu ei mă simt... .

Mi-aș dori ca... .

Exprimăm opinii

1 Privește imaginile de mai jos. Exprimă-ți opinia cu privire la modul în care sunt tratați copiii de către părinții lor.

2 Tu cum te-ai simți dacă ai fi în locul copiilor din imaginile de mai jos?

Info +

Statul trebuie să protejeze copilul de angajarea în vreo muncă ce constituie un pericol pentru sănătatea, educația sau dezvoltarea lui și trebuie să stabilească vârste minime de angajare și să reglementeze prin lege condițiile de angajare.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 32)

3 Temele pentru acasă sunt responsabilitatea ta. Stabilește împreună cu un coleg în ce situații ele ar putea să îți afecteze dreptul la joacă.

Info +

Statele recunosc copilului dreptul la odihnă și la vacanță, dreptul de a practica activități recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 31, alin. 1)

Argumentăm

Citește textul și exprimă-ți opinia cu privire la adopția copiilor aflați într-o situație asemănătoare.

În urma cutremurului devastator din Nepal, din 25 aprilie 2015, mulți copii au fost separați de familiile lor. Numeroase persoane din întreaga lume și-au exprimat dorința de a-i lua pe acești copii în casele lor pentru a le oferi sprijin și a-i îngriji.

Prezintă argumentele tale colegului de bancă.

Știai că...?

✓ În statele în care adopția este recunoscută și/sau permisă, aceasta trebuie făcută numai în interesul superior al copilului, autoritățile fiind obligate să asigure toate garanțiile necesare dezvoltării armonioase a unui copil. Adopția se face numai cu acordul autorităților competente. Adopția internațională este recunoscută ca măsură alternativă de îngrijire a copilului, însă ea va fi luată în considerare ca soluție ultimă.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 21)

Suntem activi

Scrie-i o scrisoare directorului școlii tale în care să îți exprimi părerea cu privire la respectarea timpului alocat pentru odihnă și joacă în școala ta. Urmărește modelul de mai jos:

Data .....

Stimată/Stimate doamnă/domnule director,

Numele meu este .....*și sunt elev/ă în clasa a V-a* ..... *în* ..... .

Eu cred că în școala noastră dreptul la timp liber și joacă ..... .

Eu mă simt ..... .

Aș dori ca ..... .

..... .

Vă mulțumesc pentru atenția acordată,

.....

Susținem opinii, cântărim argumente. Condiții de acceptare a unui argument

Descoperim

De ce și cum argumentăm?

Suntem deseori puși în situația de a alege între opinii diferite. Putem face această alegere în mod responsabil?

Este adevărat că mulți oameni lasă la voia întâmplării formarea opiniilor. Unii cred că este bine ceea ce au învățat de la persoanele în vârstă. Alții cred tot ceea ce aud de la colegii și prietenii lor. Aceste modalități de formare a opiniilor nu sunt întotdeauna cele mai indicate. Oamenii care nu cântăresc singuri opiniile sunt ușor de păcălit și de influențat.

Din acest motiv, te sfătuim să alegi doar opiniile pe care tu sau ceilalți le puteți susține convingător. Susținerea unei opinii se numește argumentare. **Argumentul** trebuie să arate pe ce anume te bazezi când ai o opinie.

Argumentarea se construiește răspunzând la întrebări: „Pe ce te bazezi?”, „De ce crezi...?” etc.

Dacă un coleg afirmă că toți colegii lui îl nedreptățesc, aceasta este o opinie care poate fi împărtășită sau nu de ceilalți. Dacă însă aduce dovezi care îi susțin opinia, cum ar fi faptul că niciunul dintre colegi nu îl invită la petrecerile la care participă toți ceilalți, opinia lui este mult mai credibilă.

Așadar, un argument este format din opinia pe care o ai și dovezile, justificările pe care le aduci.

Orice argumentare urmează un model asemănător celor de mai jos:

Cred că toți copiii au dreptul la educație, **pentru că** toți copiii trebuie să aibă șanse egale.

sau

Plecând de la principiul că toți oamenii au dreptul la libertate, **susțin opinia că** și copiilor trebuie să li se asigure acest drept.

Ne convinge/nu ne convinge

Niciun argument nu te poate **constrânge** să crezi sau să faci ceva anume. Argumentele au doar rolul de a te convinge de ceva.

Este responsabilitatea ta să alegi între opinii diverse și argumentele ce le susțin. Pentru a alege între argumente este bine să ții cont de următoarele:

1. Argumentele trebuie să aducă dovezi ce pot fi verificate sau experimentate de ceilalți. De exemplu, „Cred că este bine ca toți copiii să se exprime liber, atât timp cât nu jignesc, deoarece jignirile îi fac pe ceilalți să sufere".

2. Dovezile pot fi ilustrate prin exemple. Pentru argumentul de mai sus se pot da exemple de copii care suferă când sunt jigniți.

3. Unele argumente sunt convingătoare când, pe lângă dovezi și exemple, ne arată cum se vor schimba lucrurile dacă alegem să credem sau nu o anumită opinie. Dacă atunci când își exprimă opiniile copiii nu îi jignesc pe ceilalți, se vor evita certurile și actele de violență, pentru că acestea sunt urmări posibile ale jignirilor.

Dicționar

- **Argument** – un grup de enunțuri dintre care unul exprimă opinia, iar celelalte o susțin sau o dovedesc.
- **A constrânge** – a sili pe cineva să facă un lucru; a forța; a obliga.

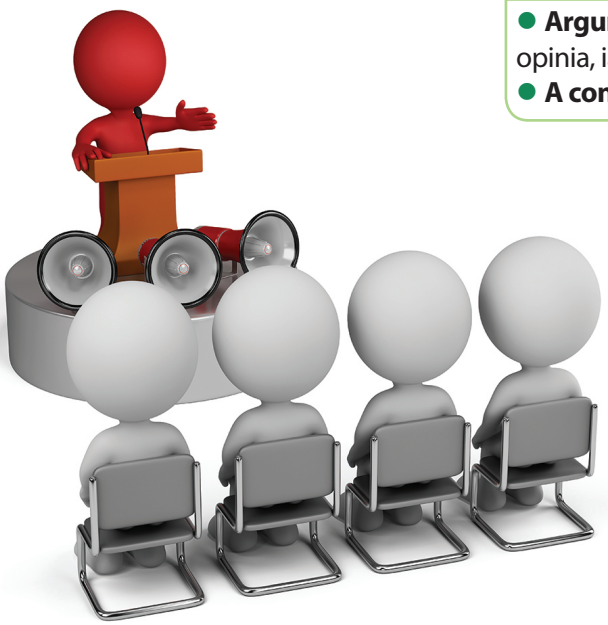

Reține!

- Rolul argumentelor este de a convinge, nu de a obliga.
- Argumentele vin să îți arate de ce este bine să crezi sau să faci un anumit lucru.
- Argumentele sunt mai convingătoare dacă aduc dovezi verificabile.
- Cel mai bine este să verifici singur dovezile aduse de un argument.

Gândim critic

Înțelegem

Citește următoarele argumente și identifică opiniile susținute și dovezile care le sprijină.

a) Cred că toți copiii sunt capabili să aleagă ce este bine pentru ei, pentru că toți copiii sunt inteligenți.

b) Pentru că toți copiii sunt ființe umane și pentru că toate ființele umane au drepturi, rezultă că și copiii au drepturi.

c) Cred că adulții nu respectă dreptul copiilor la joacă, pentru că ne obligă să facem teme aproape toată ziua.

Exprimăm opinii

Examinează cu atenție argumentele de mai jos și alege-le pe cele pe care le consideri convingătoare.

a) Cred că toți copiii au drepturi, pentru că așa trebuie să fie.
b) Niciun copil nu are voie să decidă câte teme trebuie să facă, deoarece aceasta este treaba adulților.
c) Adulții trebuie să îi respecte pe copii, deoarece aceștia au drepturi.
d) Cred că sunt liber, pentru că mama mă lasă să fac ce vreau.

Argumentăm

Împărțiți clasa în trei echipe; două dintre acestea construiesc câte un argument care să susțină că toți copiii trebuie să primească masa de prânz la școală.
A treia echipă citește cele două argumente și îl alege pe cel mai convingător.

Suntem activi

Citește cu atenție următoarea opinie.
Persoanele sărace sunt excluse de peste tot pentru că nu sunt îmbrăcate suficient de bine.

a) Împreună cu alți trei colegi, construiește cât mai multe argumente pentru a convinge alte persoane să nu îi mai excludă pe cei săraci.
b) Prezentați argumentele voastre în fața clasei.
c) Analizați argumentele celorlalți colegi.
d) Notați cele mai convingătoare argumente pe bucăți de hârtie colorată.
e) Dați fluturașii cu argumente unor colegi mai mari și cereți-le să vă spună dacă acestea sunt convingătoare.

Fii liber! Fără prejudecăți, fără discriminare!

Descoperim

Adesea ne formăm opinii despre un lucru fără să-l cunoaștem suficient sau preluăm părerile altora. Ne trezim, de exemplu, gândind și spunând că băieții sunt neastâmpărați, că fetele sunt plângăcioase etc. Avem motive să gândim și să spunem astfel de lucruri? I-am cunoscut noi pe toți băieții, pe toate fetele și am ajuns la aceste concluzii?

De multe ori, aproape fără să ne dăm seama, gândim și vorbim negativ despre anumite categorii de oameni, în cazul de față: fete, băieți etc. Adică devenim „prizonierii" unor *stereotipuri*. Gândind negativ, începem să avem sentimente și atitudini negative față de ei. Aceasta înseamnă că începem să avem *prejudecăți*.

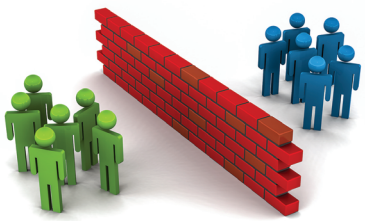

Info +

Toate statele care au adoptat Convenția vor respecta tuturor copiilor drepturile stabilite […] indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau originea socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau al reprezentanților legali ai acestuia.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 2 alin. 1)

Exemple de stereotipuri

- Italienii sunt vorbăreți și gălăgioși.
- Atleții de culoare sunt cei mai buni.
- Femeile sunt sensibile.
- Tinerii sunt nepoliticoși.
- Bogații sunt înfumurați.
- Artiștii sunt cu capul în nori.
- Bărbații sunt mai puternici decât femeile.

Ce este stereotipul?

Stereotip – o idee falsă care există în mintea noastră cu privire la un „lucru" (un individ, un grup), înainte de a cunoaște suficient acel lucru.

Uneori nici nu ne dăm seama de ce avem astfel de idei. Stereotipurile sunt ca niște etichete pe care le punem unor oameni doar pentru că aparțin unui anumit grup (băieți, fete, tineri, bătrâni etc.).

Cele mai multe stereotipuri se referă la însușiri negative. Atunci când sunt dobândite în copilărie sunt foarte greu de schimbat și rămân cu încăpățânare în mintea noastră, influențându-ne sentimentele și comportamentele.

Ce este prejudecata?

Stereotipurile ne influențează sentimentele față de ceilalți și dau naștere prejudecăților.

A avea prejudecăți înseamnă, în cele mai multe cazuri, a manifesta sentimente negative (dispreț, ură, frică, respingere) față de fiecare individ dintr-un anumit grup doar pentru că aparține respectivului grup.

Prejudecățile pot avea consecințe grave, precum discriminarea și violența.

Exemple de prejudecăți

- Teama sau ura față de străini și convingerea că trebuie să ne ferim de ei.
- Disprețul față de tineri și opinia că toți tinerii sunt prost-crescuți.
- Disprețul față de persoanele în vârstă și opinia că toți bătrânii sunt ursuzi.
- Atitudinea de superioritate a bărbaților față de femei.

Ce este discriminarea?

Discriminarea este o consecință a prejudecăților.

A discrimina înseamnă a respinge pe cineva, a-l jigni, a-l nedreptăți pentru că aparține unui grup (rasă, gen, vârstă etc.) față de care avem prejudecăți.

Exemple de acte discriminatorii

- Refuzul unei firme de a angaja femei sau romi etc.
- Refuzul unei școli de a primi ca elevi copii cu boli cronice.

Gândim critic

Înțelegem

1. Descrie ce vezi în imaginile de mai jos. Ce sentimente îți stârnesc astfel de comportamente?

2. Găsește trei exemple de stereotipuri.

3. **Studiu de caz.** Formați patru grupe și discutați cazul prezentat în textul de mai jos.

Ionuț este un copil slăbuț, palid, cu figura tristă. El este elev în clasa a V-a. Mai tot timpul, Ionuț vine la școală fără caiete și fără manuale, cu haine ponosite și pantofi vechi, gata să se rupă. Se plânge adesea că nu a avut timp să-și facă lecțiile, fie pentru că și-a ajutat părinții la muncă, fie pentru că a avut grijă de frații mai mici. Pentru a-i putea oferi lui Ionuț hăinuțe și rechizite, diriginta solicită ajutorul clasei. Toți elevii clasei se arată bucuroși să-și ajute colegul. Excepție face doar Mihnea. El susține că **săracii** își merită soarta pentru că **sunt leneși și lipsiți de voință**. Mai mult decât atât, el declară că **îi este rușine** cu un asemenea coleg și că își **dorește ca Ionuț să plece** din școala lor.

Fiecare grupă va scrie răspunsurile la următoarele întrebări:

a) Ce stereotipuri apar în textul de mai sus?
b) Cunoașteți oameni care sunt săraci, deși sunt harnici?
c) Există oameni bogați care nu sunt harnici?
d) De ce credeți că unii oameni trăiesc în sărăcie? Enumerați cel puțin trei motive.
e) Ce mesaj îi transmiteți lui Mihnea? Dar lui Ionuț?

4 Abandonul școlar în țara noastră este o problemă care preocupă societatea. Unii dintre elevii care abandonează școala provin din rândul minorității rome.

Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări. Lucrează individual.

a) Care sunt principalele cauze care-i determină pe romi să abandoneze școala?

b) Cum și-ar putea apăra drepturile romii lipsiți de educație?

Dicționar

- **Minoritate națională** – grup de oameni de aceeași limbă și etnie, care se deosebesc de cele ale majorității locuitorilor unei țări.

Motive pentru abandonul școlar în rândul copiilor aparținând minorității rome

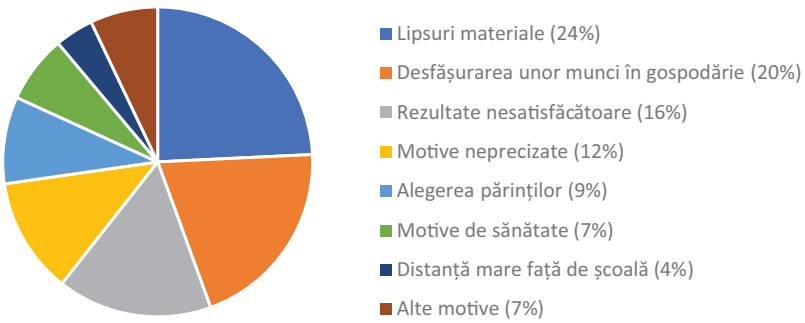

Știai că...?

✓ Poreclele, glumele etnice sau rasiale pot fi exemple de discriminare. Cei cărora li se adresează se simt răniți, umiliți, respinși.

„Astfel, din interviurile cu copiii romi care au abandonat sistemul de învățământ reiese că principalul motiv al abandonului au fost lipsurile materiale (24%), urmat de desfășurarea unor activități lucrative sau de îngrijire a fraților mai mici (20%), motiv care este, de fapt, corelat cu lipsurile materiale. 16% dintre copiii care au abandonat școala au obținut rezultate nesatisfăcătoare în anii precedenți (nepromovare, corijențe multiple), ceea ce a determinat părăsirea sistemului de învățământ, iar 12% afirmă că nu au mai dorit să meargă la școală, neprecizând însă motivele alegerii lor. 9% dintre copii declară că abandonul a fost o alegere a părinților lor, iar în 7% dintre cazuri, copiii au fost împiedicați să frecventeze școala din motive de sănătate. În fine, 4% dintre copii au răspuns că au abandonat învățământul din cauza distanței mari față de școală, iar 7% au ales altă variantă de răspuns."

http://www.unicef.ro/media/buletin-informativ-nr-7/abandonul-scolar-in-randul-copiilor-romi-mit-si-realitate/

5 Joacă rolul unui jurnalist. Formulează minimum cinci propuneri de măsuri care ar duce la scăderea abandonului școlar al romilor și discută-le (on-line) cu reprezentanții Fundației Romani CRISS (office@romanicriss.org).

Exprimăm opinii

Formulează cinci întrebări care să surprindă opiniile, sentimentele, credințele elevilor din clasa ta cu privire la copiii de altă rasă. În urma discuțiilor pe grupe, purtate pe marginea respectivelor întrebări, formulați câteva concluzii.

Argumentăm

Vizionează pe internet filmul *Prejudice* *(http://www.dosta.org/mo/content/prejudice)*. Identifică prejudecățile și analizează cauzele care le generează.

Știai că...?

✓ Ziua Internațională a Romilor este pe 8 aprilie.
✓ Pentru a compensa situația grea în care se află unele categorii sociale (săraci, romi, persoane cu nevoi speciale etc.), în beneficiul lor au fost adoptate măsuri speciale, numite *acțiuni afirmative* sau *discriminare pozitivă*: locuri rezervate în școli, burse pentru studii, programe de recuperare etc.
✓ În România instituția care se ocupă de combaterea discriminării este Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Suntem activi

1. Organizați în școală „Ziua etniei rome". Alegeți un coordonator și un comitet responsabil cu organizarea. Îmbrăcați-vă în portul specific romilor, discutați despre obiceiurile și tradițiile lor, ascultați muzică lăutărească, dansați.
2. **Temă de portofoliu.** Alcătuiți un album al clasei intitulat „Diferiți, dar prieteni!" Aduceți fotografii, articole, desene referitoare la tradițiile și obiceiurile etniei din care faceți parte și discutați despre ele cu colegii voștri. Exprimați în câteva rânduri care tradiții v-au plăcut mai mult și de ce.

Știai că...?

✓ Discriminarea de gen se referă la dezavantajarea femeilor în raport cu bărbații. De exemplu, în unele state, fetele nu au încă dreptul să meargă la școală, iar în foarte multe țări, femeile au salarii mai mici decât bărbații. Există țări în care au fost adoptate legi ce garantează egalitatea dintre femei și bărbați.
✓ Începând cu anul 2015, la data de 8 mai este marcată Ziua egalității de șanse între femei și bărbați.

3. Realizați un afiș pentru o campanie ce condamnă discriminarea fetelor.

Recapitulare

Dreptul la liberă exprimare. Avem drepturi, le facem auzite

Distingem între fapte și opinii

- ✓ Enunțurile despre fapte sunt afirmații pe care oamenii le fac și care pot fi dovedite.
  Ele pot fi adevărate sau false.
- ✓ Opiniile nu pot fi dovedite, dar pot fi argumentate și susținute de fapte.
  Poți fi sau nu de acord cu ele.

Copiii au dreptul la opinie

- ✓ Fiecare copil are dreptul la opinie, dar și responsabilitatea de a respecta opiniile celorlalți!
  Opiniile pot fi diferite în legătură cu unul și același lucru.
- ✓ Opiniile nu sunt bune sau rele, ele sunt doar diferite!
- ✓ Oamenii dețin frânturi de adevăr, nimeni nu deține adevărul absolut.
- ✓ Este util să existe diferențe de opinie atâta vreme cât ele nu păgubesc pe nimeni!
- ✓ Schimbând și comparând opinii diferite ne apropiem de adevăr.

Formularea opiniilor

- ✓ Opiniile trebuie formulate la persoana I.
- ✓ Este bine să fii calm, respectuos, amuzant, să ții cont de părerile și nevoile celor cu care discuți.
- ✓ Formulează-ți opiniile clar și concis, bazându-te pe fapte, pe informații, pe exemple.

Ne susținem opiniile convingător

- ✓ Opiniile trebuie argumentate.
- ✓ Un argument convingător va indica dovezile pe care ne bazăm.
- ✓ Suntem mai convingători când folosim exemple și dovezi.
- ✓ Exemple mai bune sunt cele cunoscute de mai mulți oameni: articole din presă, definiții din manuale, studii de caz, documente oficiale.

Stereotipuri, prejudecăți, discriminare

- ✓ Nu prelua și nu-ți forma opinii despre un lucru (situație, om, grup social) fără să-l analizezi atent și cu seriozitate.
- ✓ Încearcă să descoperi ideile preconcepute (stereotipurile) pe care le ai despre anumite categorii sociale.
- ✓ Eliberează-te de sentimentele negative pe care acestea le generează, scapă de prejudecăți!
- ✓ Prejudecățile duc adesea la discriminare. Discriminarea reprezintă comportamentul negativ, nedrept, de respingere a unei persoane sau a unui grup față de care avem prejudecăți.

Evaluare

1. Precizează două diferențe între enunțurile despre fapte, pe de o parte, și opinii, pe de altă parte, pornind de la următoarele exemple:
   Fapt: – Convenția cu privire la drepturile copilului a fost adoptată în 1989.
   Opinie: – Nu este bine să joci două ore pe zi jocuri video.
   Găsește două exemple de enunțuri despre fapte și două de opinii referitoare la drepturile copilului.

2. Menționează două reguli care trebuie respectate atunci când ne exprimăm dezacordul în legătură cu o opinie.

3. Pe baza textului de mai jos, oferă două exemple de acțiuni permise copiilor de dreptul la liberă exprimare și două acțiuni interzise copiilor în exprimarea liberă a ideilor și a opiniilor.
   Orice copil are dreptul de a căuta, de a primi informații și de a-și exprima ideile și opiniile sub orice formă, atât timp cât acest fapt nu încalcă drepturile altora. *(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 13)*

4. Ce crezi că se întâmplă când diferențele de opinie nu sunt acceptate și respectate? Oferă un exemplu concret care să îți susțină punctul de vedere.

5. Construiește un dialog cu maximum trei replici, în care doi elevi au opinii diferite cu privire la același fapt.

6. Enumeră patru stereotipuri pe care le-ai întâlnit cel mai des cu privire la fete și la băieți.

7. Din textul de mai jos, scrie într-un tabel variantele corecte de răspuns. Argumentează alegerile făcute.
   Succesul argumentării (puterea de convingere sau persuasiunea) depinde:
   a) de capacitatea vorbitorului de a-i reduce la tăcere pe toți ceilalți;
   b) de numărul exemplelor folosite;
   c) de calitatea argumentelor folosite;
   d) de atractivitatea prezentării;
   e) de prestigiul vorbitorului;
   f) de limbajul folosit.

8. Redactează o scrisoare adresată directorului școlii tale în care să argumentezi necesitatea organizării unui comitet al clasei/școlii care să observe și să noteze manifestările discriminatorii din școala voastră.

Barem de notare	
1. Pentru fiecare diferență corect identificată – 5 puncte; pentru fiecare exemplu corect de faptă și opinie referitoare la drepturile copilului – 2,5 puncte	20 de puncte
2. Pentru fiecare regulă corect identificată – 5 puncte	10 puncte
3. Pentru fiecare exemplu de acțiune permisă sau interzisă – 2,5 puncte	10 puncte
4. Pentru numirea a cel puțin unei consecințe a nerespectării dreptului la opinie – 5 puncte; pentru oferirea unui exemplu potrivit – 5 puncte	10 puncte
5. Pentru respectarea cerințelor dialogului – 10 puncte	10 puncte
6. Pentru fiecare stereotip corect identificat – 2 puncte; pentru ilustrarea printr-un exemplu potrivit a modului în care sunt afectate relațiile dintre băieți și fete de aceste stereotipuri – 2 puncte	10 puncte
7. Pentru alegerea variantelor corecte – 5 puncte; pentru argumentarea fiecărei alegeri – 5 puncte	10 puncte
8. Pentru forma corectă a scrisorii – 5 puncte; pentru conținut – 5 puncte	10 puncte
Din oficiu se acordă 10 puncte.	

Unitatea 3

Drepturi și responsabilități ale copilului

- ✓ *De ce avem nevoie de drepturi pentru copii? Convenția cu privire la drepturile copilului*
- ✓ *Dreptul la identitate*
- ✓ *Dreptul la familie*
- ✓ *Dreptul la educație*
- ✓ *Dreptul la joc și la activități recreative*
- ✓ *Dreptul la securitate și la protecție socială*
- ✓ *Dreptul la protecție împotriva violenței, a abuzului și a exploatării*
- ✓ *Protecția mediului, condiție a vieții*
- ✓ *Copiii, promotori ai propriilor drepturi*
- ✓ *Școala ca spațiu de exprimare, de exercitare și de asumare de către copii a drepturilor și a responsabilităților*

Atunci când sunt în joc drepturile copiilor, nu trebuie să fim martori tăcuți.

Carol Bellamy,
director executiv UNICEF
între 1995 și 2005

Competențe specifice: 1.2, 1.3, 2.2, 3.1, 3.2.

De ce avem nevoie de drepturi pentru copii?

Convenția cu privire la drepturile copilului

Descoperim

Știi că ai drepturi! Ai învățat despre aceste lucruri în clasa a IV-a. Ceea ce poate nu cunoști este că, acum 30 de ani, nicăieri în lume, copiii nu se bucurau de aceleași drepturi ca în prezent, mulți dintre ei fiind educați prin metode violente ori prea puțin consultați în decizii care îi afectau.

Pentru ca toți oamenii să știe care sunt drepturile copilului, Organizația Națiunilor Unite, ce cuprinde aproape toate statele lumii, a întocmit o listă cu drepturile de care trebuie să se bucure fiecare copil. Această listă, care se numește *Convenția cu privire la drepturile copilului,* a fost adoptată la 20 noiembrie 1989.

Toate drepturile precizate în convenție se bazează pe valori sau principii foarte importante pentru creșterea și dezvoltarea sănătoasă a copiilor.

1. Interesul superior al copilului

Când părinții, educatorii, profesorii și ceilalți adulți iau decizii cu privire la copii, ei trebuie să răspundă la o singură întrebare: *Este această decizie spre binele copilului sau nu?* Asta înseamnă că în luarea deciziilor trebuie să conteze doar binele copilului și nimic altceva. Pe primul loc nu este binele părinților, al profesorilor sau al altor adulți, ci numai binele copilului. În plus, deciziile luate trebuie să respecte toate drepturile copilului.

Pe scurt, „interesul superior al copilului" înseamnă că, în toate chestiunile privitoare la copil, adulții trebuie să aibă în vedere doar binele copilului și drepturile acestuia.

2. Dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare

Copilăria este o vârstă fragilă. Copiii au nevoie de multă grijă pentru a nu se îmbolnăvi. Din acest motiv, adulții trebuie să le acorde ajutor și să le asigure condiții bune de viață. În lume sunt țări care se confruntă cu sărăcia, lipsa apei și războaiele, iar datoria noastră, a tuturor, este de a-i ajuta pe copiii care trec prin astfel de situații.

3. Nediscriminarea

Toți copiii au aceleași drepturi, indiferent că sunt fete sau băieți, înalți sau scunzi, mai slabi sau mai grași, bogați sau săraci, veseli sau triști, români, maghiari, romi, turci sau de altă naționalitate, sănătoși sau bolnavi, curajoși sau timizi, cu pielea mai albă sau mai închisă la culoare etc.

Principiul nediscriminării ne obligă pe toți, adulți și copii, să respectăm toate drepturile tuturor copiilor, să nu ne comportăm ca și cum unii copii ar avea mai multe drepturi decât alții și să nu încălcăm drepturile vreunui copil.

4. Participarea

Copiii au dreptul să știe care le sunt drepturile, iar adulții trebuie să ceară și părerea lor atunci când iau decizii în probleme care îi privesc în mod direct. Firește, adulții știu mai multe lucruri și au mai multă experiență decât copiii, totuși părerile copiilor nu trebuie ignorate.

Prin aplicarea corectă a acestor principii putem afirma că drepturile fiecărui copil sunt respectate.

Info +

Există mai multe argumente pentru hotărârea de a acorda drepturi copiilor:

- Copilul este o ființă umană, la fel ca adulții, chiar dacă este mai mic. Așa cum adulții au drepturi, și copiii trebuie să aibă drepturi pentru a putea fi protejați de abuzuri.
- Fiecare copil trebuie să se bucure de toate drepturile care îi sunt recunoscute, de aceea toată lumea trebuie să fie informată cu privire la existența lor.
- Toți copiii trebuie să aibă aceleași drepturi. În toate țările lumii unii copii trăiesc în condiții extrem de dificile și au nevoie de o atenție deosebită.

Gândim critic

Înțelegem. Lucrăm în perechi

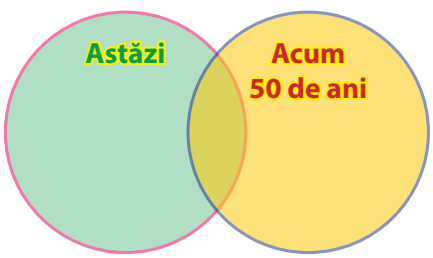

1. Copiii nu au avut dintotdeauna drepturi. Pe o diagramă precum cea alăturată scrie ce au în comun și ce îi face diferiți pe doi copii: unul de **astăzi**, iar celălalt de **acum 50 de ani**.

2. Cele patru principii ale convenției te ghidează când trebuie să faci anumite alegeri. De exemplu, principiul interesului major al copilului îi ghidează pe adulți când au de ales școala pentru copil, când hotărăsc cât timp petrec cu copilul sau când decid ce tip de alimentație îi oferă acestuia. Trasează pe caiet un tabel asemănător celui de mai jos și completează-l cu acțiuni pe care le determină fiecare principiu.

Acțiuni cerute de principiul interesului superior al copilului	*Acțiuni cerute de principiul nediscriminării*
Acțiuni cerute de principiul dreptului la viață, supraviețuire și dezvoltare	*Acțiuni cerute de principiul participării*

Exprimăm opinii

1. Raportul cu privire la asigurarea drepturilor copiilor de pe site-ul *http://www.humanium.org/en/europe-caucasus/romania/* arată că România atinge un nivel satisfăcător. Nivelul este dat de accesul la educație, gradul de sărăcie, speranța de viață etc. Crezi că în România sunt respectate în mod satisfăcător drepturile copilului? Cum ai ajuns la acest răspuns?

2. Privește harta care indică situația respectării drepturilor copiilor în întreaga lume. Unde este cea mai bună situație? Dar cea mai rea? Care culoare predomină?

România

Indicele respectării drepturilor copilului: 8,54 din 10
Verde: situație satisfăcătoare
Populație: 20,12 milioane
Procent din populație inclus în categoria de vârstă 0–14 ani: 15,5%
Speranța de viață: 73,8 ani

Situația respectării drepturilor copiilor în lume (2016)

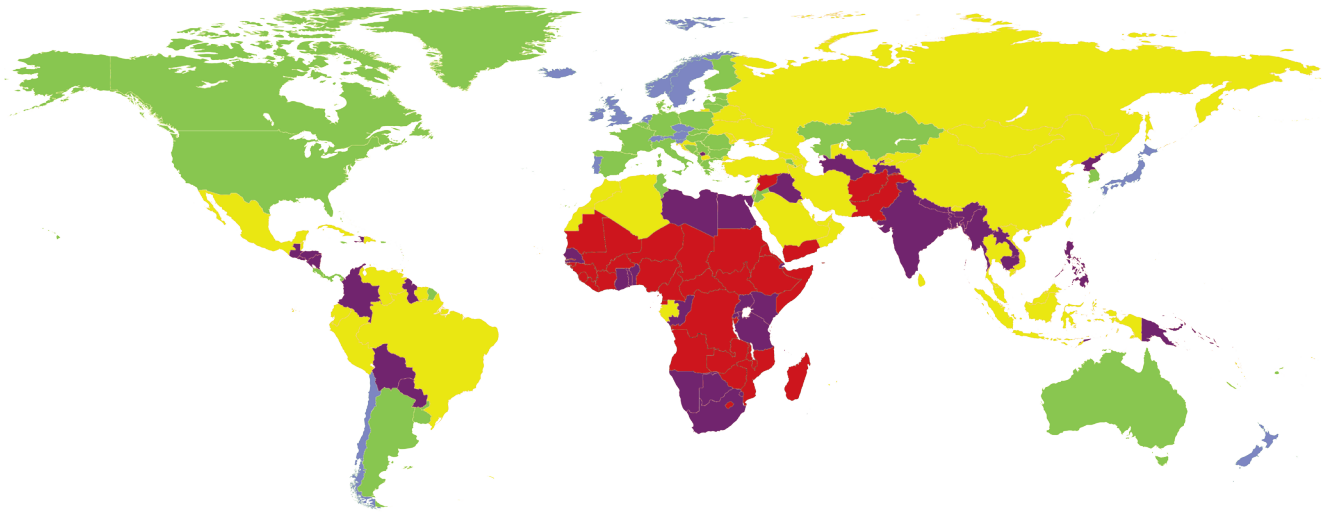

situație bună · situație satisfăcătoare · situație cu probleme semnificative
situație dificilă · situație foarte îngrijorătoare

3. Privește cele două imagini. Formulează întrebări despre respectarea principiilor Convenției cu privire la drepturile copilului. Notează întrebările pe caiet într-un tabel asemănător celui de mai jos.

Întrebarea	Situația 1	Situația 2
Ce?		
Cine?		
Unde?		
Când?		
De ce?		

4 Pe site-ul *www.unicef.ro* există o pagină a copiilor în care drepturile le sunt prezentate pe înțelesul lor. De ce crezi că este important pentru copii ca legile și drepturile adoptate pentru ei să fie prezentate și pe înțelesul lor?

Argumentăm

În urma unei testări, elevii claselor a V-a au fost împărțiți astfel: cei care au luat note mari – în clasa a V-a A, iar cei care au luat note mici – în clasa a V-a B. Ei vor rămâne grupați în acest fel până la sfârșitul clasei a VIII-a. În opinia ta, au fost încălcate principiile Convenției cu privire la drepturile copilului?
Argumentează răspunsul dat.

DA, pentru că ...	**NU**, pentru că ...

Suntem activi

1 Întreabă-i pe adulții din jurul tău „De ce este necesară sărbătorirea Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului?" Formulează o concluzie pe baza răspunsurilor obținute. Compară concluzia ta cu opiniile celorlalți colegi.

2 Cu prilejul Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului, redactează o scrisoare cu titlul „De ce avem nevoie de drepturi pentru copii?" pe care să o distribui în comunitate.

Știai că...?

✓ Ziua de 20 noiembrie a fost declarată *Ziua Internațională a Drepturilor Copilului*.
✓ România a aprobat Convenția cu privire la drepturile copilului sub forma unei legi – Legea nr. 18 din 28 septembrie 1990.
✓ Copilul are dreptul să se opună nerespectării drepturilor sale și să întreprindă ceva pentru respectarea acestora. El se poate adresa: oricărei persoane din jur, Avocatului Copilului, celor care răspund la Telefonul Copilului sau Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

Dicționar

- **A garanta** – a da cuiva siguranța că va avea ceva.
- **Principiu** – ideea sau valoarea cea mai importantă pe care se bazează alte idei sau valori.

Info +

În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 3 alin. 1)

Cine sunt eu?

Dreptul la identitate

Descoperim

Te-ai întrebat vreodată de ce ai un nume?

Numele ne ajută să ne recunoaștem și să-i recunoaștem pe ceilalți. A avea un nume, a ști când și unde te-ai născut, a ști cine sunt părinții tăi sunt elemente ale identității fiecărui om.

După naștere, copiii primesc un act pe care îl eliberează primăria din localitatea în care s-au născut: certificatul de naștere. În el sunt trecute numele și prenumele copilului, data nașterii, localitatea de naștere, numele și prenumele părinților, precum și cetățenia copilului.

Cetățenia indică statul care se obligă să îți recunoască și să îți protejeze drepturile. De exemplu, a avea cetățenie română înseamnă că statul român este cel care îți recunoaște drepturile, se obligă să le respecte și să te ajute dacă sunt încălcate.

Cetățenia este un element important al identității fiecăruia dintre noi, deoarece ne permite să cerem ajutorul statului ai cărui cetățeni suntem ori de câte ori ne sunt încălcate drepturile. Instituția statului la care cetățenii au acces cel mai ușor este primăria, deoarece primăriile există în toate localitățile din țară.

Info +

Orice copil are dreptul la un nume, la o naționalitate, are dreptul, în măsura posibilului, să-și cunoască părinții și să fie îngrijit de aceștia.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 7 alin.1)

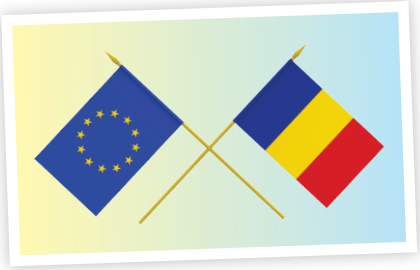

Din 2007, România a devenit membră a Uniunii Europene, iar cetățeniei române i s-a adăugat cetățenia europeană. Toți cetățenii români, inclusiv copiii, sunt de atunci și cetățeni europeni. Asta înseamnă că nu doar statul român îți recunoaște și îți apără drepturile, ci și Uniunea Europeană.

Certificatul de naștere este cel mai important document prin care îți poți dovedi identitatea în fața celorlalți. Nu toți copiii locuiesc cu părinții lor. Unii copii sunt orfani, alții locuiesc doar cu unul dintre părinți (cu mama sau cu tata). Din certificatul de naștere, chiar și acești copii pot afla cine sunt părinții lor și localitatea în care s-au născut.

Când ai fost înscris la școală, a fost prezentat certificatul tău de naștere. La fel s-a întâmplat și când ai fost înscris la medicul de familie sau atunci când ți s-a stabilit dreptul la alocația de stat pentru copii.

Din cauză că unii părinți sunt foarte săraci, nu pot merge la primărie ca să ceară eliberarea certificatului de naștere pentru copiii lor. Acești copii nu pot frecventa școala și nu pot avea un medic de familie care să-i îngrijească atunci când sunt bolnavi, deoarece nu dețin certificat de naștere.

Dacă știi astfel de copii, încearcă să-i ajuți, pentru că și dreptul lor la identitate trebuie respectat. Roagă-ți părinții să-i solicite primarului să le elibereze și acestor copii certificate de naștere. Te poți adresa chiar tu primarului.

Gândim critic

Înțelegem. Lucrăm în perechi

1. Identificați în certificatul de naștere elementele care stabilesc identitatea.
2. Asociați corect responsabilitățile care îi revin copilului, părinților, respectiv autorităților publice.

CINE?	CE?
Copilul	Să aibă grijă de actele sale de identitate.
	Să dea copilului său un nume.
Părintele	Să prezinte actele autorităților atunci când sunt solicitate.
	Să ia măsuri în vederea restabilirii identității unui copil atunci când este cazul.
	Să înregistreze nașterea copilului.
Autoritățile publice	Să respecte națiunea din care face parte.
	Să respecte legile statului al cărui cetățean este.

ROUMANIE ROMÂNIA ROMANIA

CERTIFICAT DE NAȘTERE

CERTIFICAT DE NAISSANCE / BIRTH CERTIFICATE

Seria Nr.

DATE PRIVIND COPILUL — Cod Numeric Personal

Numele de familie

Prenumele

Sexul — Data nașterii — Anul / Luna / Ziua

Locul nașterii — Localitatea / Județul

DATE PRIVIND PĂRINȚII

TATĂL — Numele de familie / Prenumele

MAMA — Numele de familie / Prenumele

Act de naștere nr. ____ din ____

Înregistrat la

Mențiuni

Info +

„(1) Copilul are dreptul la stabilirea și păstrarea identității sale.
(2) Copilul este înregistrat imediat după naștere și are de la această dată dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, dacă este posibil, de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit, crescut și educat de aceștia."

(Legea nr. 272/2004, art. 9)

Exprimăm opinii

1. Construiește o bandă desenată cu titlul „Fără identitate. Fără drepturi" pentru a ilustra un scenariu posibil al unui copil „invizibil".
2. Citește cu atenție textul și completează pe caiet un tabel asemănător cu modelul de mai jos.

„În toate orașele mari din lume, chiar și în cele mai bogate, poți întâlni copii condamnați la o existență invizibilă. Cei mai mulți dintre ei sunt adolescenți, dar sunt și destui copii mai mici de șase ani. Majoritatea provin din familii foarte sărace, cu un singur părinte, sau, mai rău, sunt orfani ori abandonați. Ei muncesc fie ca să acopere nevoile familiei lor, fie pentru a-și asigura propria supraviețuire.
Complet absenți din orice registru al vreunui stat, acești copii străbat străzile, muncind și trăind la marginea societății, o societate de care se vor ciocni zilnic, dar în care nu se vor putea integra niciodată.
Din ziua în care s-au născut, complet expuși dificultăților, vor trăi o copilărie fără educație, lipsită de supravegherea adulților sau de îngrijire medicală. Fără niciun fel de protecție, acești copii vor fi victime ale abuzurilor și relelor tratamente și vor dispărea fără ca nimeni să observe."

http://www.humanium.org/en/world/right-to-identity/

Sentimente provocate de situația acestor copii	Opinii cu privire la cei care îi ignoră	Idei de a-i ajuta

Argumentăm. Activitate pe echipe

Unii copii nu au certificate de naștere. Decideți ce măsuri ar trebui luate pentru a-i ajuta să dobândească o identitate. Fiecare echipă își va susține cu argumente măsurile propuse. Prin votul întregii clase se va alege măsura cea mai bună.

Suntem activi

1. Orice informație utilizată pentru a te identifica (numele, prenumele, locul și data nașterii, numărul de telefon, e-mailul) reprezintă date cu caracter personal.
   Realizează, împreună cu colegii, o scurtă documentare asupra „furtului de identitate" (*www.avocatnet.ro*). Discută cu părinții, profesorii și prietenii despre necesitatea protejării acestor date.
2. **Linia fără cuvinte.** Așezați-vă în ordinea lunii de naștere, fără să vorbiți între voi.

Dicționar

- **Cetățean** – locuitor al unui stat care are drepturi și obligații prevăzute de lege.
- **Naționalitate** – calitatea unui individ de a aparține unei națiuni.
- **Națiune** – comunitate de oameni cu limbă și cultură comune, constituită pe un anumit teritoriu.
- **Copil invizibil** – copil a cărui identitate nu a fost recunoscută.

Știai că...?

✓ Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, instituțiile și autoritățile publice sunt obligate să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.
✓ La vârsta de 16 ani un copil din România își poate alege religia.
✓ Cartea de identitate se poate obține după împlinirea vârstei de 14 ani.
✓ Cifrele din codul numeric personal (CNP) reprezintă în ordine: sexul, anul nașterii, luna nașterii, ziua nașterii, codul județului; celelalte trei cifre sunt numere de ordine din documentele autorităților care se ocupă de evidența populației.
✓ Numele de familie au început să fie folosite în Europa în secolul al XI-lea.
✓ Pe parcursul vieții poți avea mai multe cetățenii, dar o singură naționalitate.

Am drepturi și responsabilități în familie

Dreptul la familie

Descoperim

Familia este prima noastră lume, mediul în care creștem, ne dezvoltăm, ne formăm. Ai învățat în lecția precedentă că părinții îți dau un nume, că trebuie să îți asigure cele mai bune condiții de dezvoltare, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere.

Nu toate familiile sunt la fel. Cei mai mulți copii locuiesc împreună cu părinții lor. Unii copii însă locuiesc doar cu mama sau cu tata. Alții locuiesc doar cu bunicii sau cu alte rude. Dar, chiar dacă nu toate familiile sunt la fel, toate au rolul de a le asigura copiilor un mediu stabil, în care aceștia să crească și să se dezvolte în condiții cât mai bune.

Părinții au împreună obligația de a-i crește pe copii, de a-i proteja și de a le asigura un mediu prielnic pentru dezvoltare, apărându-le drepturile și luând decizii în interesul acestora.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini, părinții sunt sprijiniți de stat, prin instituții și servicii în domenii ca sănătatea, educația, protecția și asistența socială. În cazul în care familiile nu pot asigura respectarea tuturor drepturilor unui copil, instituțiile de protecție a copilului sunt obligate să facă un plan de măsuri, astfel încât să prevină separarea copiilor de familiile lor.

Copiii au dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijiți și educați de aceștia. În cazul în care au fost adoptați, au dreptul să-și cunoască părinții naturali. În cazul în care părinții se despart, copilul are dreptul de a păstra legătura cu ambii părinți.

Info +

„Copilul are dreptul să fie crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. În acest scop părinții sunt obligați:
a) să supravegheze copilul;
b) să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă, privată și demnitatea;
c) să informeze copilul despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia;
d) să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului lor;
e) să coopereze cu persoanele fizice și persoanele juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului."

(Legea nr. 272/2004, art. 37)

Gândim critic

Înțelegem. Lucrăm în perechi

1. Stabilește, împreună cu colegul de bancă, principalele trei obligații ale părinților, completând pe caiete o schemă asemănătoare celei alăturate.

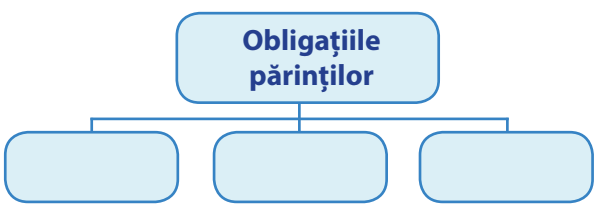

2 Citește textul de mai jos și explică de ce este de datoria unui copil să-și iubească și să-și respecte părinții.

„— Părinții! Bătrânul acela paralizat, bunicul tău! Femeia aceea culcată cu capul pe masă, mama ta!
M-am ridicat și, cu o voce poruncitoare de data asta, am strigat:
— Taci, Mattia, nu vorbi așa! Nu vorbi așa! Îți interzic! Vorbești despre bunicul, despre mama mea, trebuie să-i respect și să-i iubesc.
— Ar trebui, dacă ar fi părinții tăi, dar dacă nu sunt nici bunicul, nici tatăl, nici mama ta, nici frații tăi, trebuie să-i mai respecți și să-i mai iubești?"

Singur pe lume, de Hector Malot

3 Privește desenul alăturat.
Un copil pus să aleagă între părinții care divorțează se află într-o situație dificilă. Cum crezi că s-ar putea respecta dreptul la familie al unui astfel de copil în această situație?

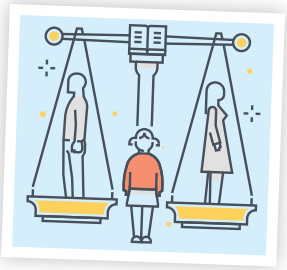

Exprimăm opinii

1 Folosind citatul ca paragraf de început, scrie o compunere cu titlul „Cât de importantă este familia pentru copii".

„Acum încearcă să îți imaginezi cum ar fi fost debutul vieții tale fără părinți, fără bunici. Nu-i așa că ai rămas singur în tablou? Privește partea bună: acesta a fost doar un exercițiu de imaginație, care tocmai s-a încheiat. Pentru noi s-a încheiat."

http://adoptauntalent.ro/de-unde-vii-copile-si-incotro-te-ndrepti/#more-135

2 Ce crezi despre sarcinile din gospodăria familiei care uneori îți sunt încredințate:
a) Îți iau din timpul pentru lecții sau pentru joacă.
b) Îți oferă posibilitatea să înveți roluri pentru viața de adult.
c) Te fac mai responsabil.
d) Ești mulțumit că poți să-ți ajuți părinții.

Argumentăm

1 Un copil de 8 ani, care călătorea singur, a fost reținut pe aeroportul din Paris, după ce a încercat să intre în Franța cu acte de identitate false. Băiatul fusese urcat în avion chiar de către mama sa, care voia să-l trimită unor rude din Franța, crezând că acolo va avea o viață mai bună (*www.ziare.com*).
a) În opinia ta, ce drepturi i s-au încălcat copilului?
b) Cine crezi că este răspunzător de încălcarea drepturilor acestui copil?

2 Copiii le datorează părinților iubire, respect, ascultare, recunoștință și chiar ajutor. Există uneori situații în care copilul nu trebuie să manifeste o supunere totală față de ideile, îndrumările sau sfaturile părinților.
Ioanei, o fetiță din clasa a VIII-a, îi plăcea să picteze și participa la toate concursurile de pictură, fiind de cele mai multe ori premiată. Ea și-ar fi dorit să se înscrie în clasa a IX-a la un liceu cu profil artistic, unde ar fi putut să-și dezvolte talentul. Părinții nu au fost de acord cu această opțiune, motivând că ceea ce va învăța acolo nu o va ajuta în viață.
Dacă ai fi în locul Ioanei, ce argumente le-ai aduce părinților pentru a te putea înscrie la liceul de artă?

Suntem activi

1 În anul 1993, Organizația Națiunilor Unite a declarat 15 mai Ziua Internațională a Familiei, obiectivul principal al acestei sărbători fiind acela de a sublinia importanța familiei în societate. Valorile promovate de acest eveniment sunt toleranța, respectul, împărțirea sarcinilor casnice și combaterea tuturor formelor de violență în familie.
a) Enumeră trei sarcini casnice pe care le ai. Compară-le cu responsabilitățile colegilor.
b) Realizează un afiș pentru Ziua Internațională a Familiei. Compune un slogan care să exprime o problemă de actualitate a copiilor și a familiilor acestora.

2 Pe site-ul campaniei „Adoptă un talent" al organizației „Desenăm Viitorul Tău" găsiți poveștile de viață ale unor copii talentați, dar abandonați de familiile lor. Lucrați în echipe și găsiți modalități de a sprijini copiii aflați în această situație.

Știai că...?

✓ Părinții care pleacă pentru a lucra în străinătate trebuie să anunțe autoritățile în grija cui își lasă copiii.
✓ Copilul în vârstă de până la 14 ani, care participă la dezbateri publice la televizor, trebuie să aibă consimțământul scris al părinților pentru acest lucru.
✓ Cele mai frecvente situații de încălcare a drepturilor copilului în cadrul familiei sunt neglijarea, abuzul emoțional și abuzul fizic.
✓ Părinții care le permit copiilor lor să cerșească sunt amendați.
✓ Conform legislației române, copilul care a împlinit 14 ani poate cere schimbarea felului învățării și a pregătirii profesionale.
✓ Copilul are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii, a aptitudinilor și personalității sale.

Dicționar

- **Familie** – părinții și copiii acestora.
- **Familie extinsă** – copilul, părinții și rudele acestuia până la gradul IV inclusiv (străbunici, veri).
- **Familie substitutivă** – persoanele, altele decât cele care aparțin familiei extinse, care, în condițiile legii, asigură creșterea și îngrijirea copilului. *(Legea nr. 272/2004)*

Dreptul la educație

Descoperim

Toți copiii au dreptul la educație. Statul trebuie să asigure gratuitatea învățământului obligatoriu, să creeze condiții pentru ca educația să fie de calitate și accesibilă pentru toată lumea, fără nicio discriminare.

Dreptul la educație asigură copiilor șanse egale. Educația este importantă pentru copil, ajutându-l să devină o ființă independentă și responsabilă. De asemenea, educația contribuie decisiv la integrarea unui copil în societate și la pregătirea sa pentru profesia pe care o va alege. Fără educație, visurile copiilor nu ar putea deveni realitate.

Părinții copilului au ca prioritate alegerea felului educației care îi va fi dată copilului; ei au obligația să-l înscrie pe copil la școală și să asigure frecventarea cu regularitate de către acesta a cursurilor școlare.

Pe întregul parcurs al educării sale, copilului trebuie să i se respecte – de către profesori, de conducerea școlilor și de către părinți – dreptul la demnitate. El nu poate fi supus unor tratamente abuzive, degradante sau umilitoare.

Educația pe care o primesc copiii trebuie să îi învețe să fie toleranți și să respecte drepturile omului. De asemenea, educația trebuie să respecte întru totul drepturile copilului: dreptul la informație corectă și accesibilă vârstei lui și dreptul la opinie.

Gândim critic

Înțelegem

1. Desenează pe caiet o diagramă după modelul alăturat, în care să scrii responsabilitățile pe care le au copilul, familia și statul cu privire la respectarea dreptului la educație.

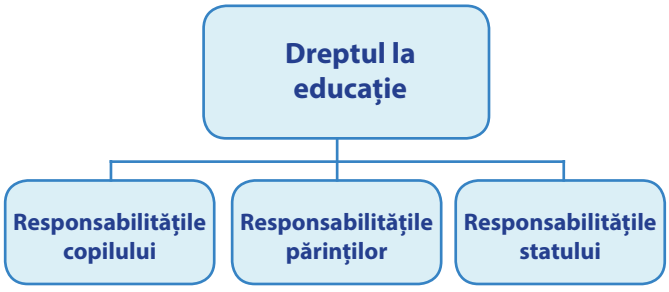

2. În imaginile de mai jos sunt ilustrate situații de respectare a dreptului la educație. Alege una dintre ele și prezint-o colegului de bancă, indicând motivele pentru care imaginea este reprezentativă pentru respectarea dreptului la educație.

Exprimăm opinii. Lucrăm în perechi

Abandonul școlar este un fenomen îngrijorător în România. Foarte mulți copii și tineri părăsesc școala înainte de absolvire.
Cauzele abandonului școlar pot fi: sărăcia, părăsirea copiilor de către părinți, educația insuficientă a părinților, diferite afecțiuni medicale, discriminarea.

„Cu toate că numărul copiilor înscriși în sistemul de educație este mare, există copii, majoritatea din comunități sărace, de etnie romă, care nu merg la școală deloc sau renunță la școală înainte de a fi terminat educația obligatorie."

https://www.unicef.org/romania/ro/children_2822.html

a) Identificați ce alte drepturi, în afara celui la educație, le sunt încălcate acestor copii.
b) Cunoașteți un astfel de caz? Cum credeți că ați putea ajuta un coleg care este nevoit să renunțe la școală pentru că părinții, din lipsă de resurse financiare, îl trimit să muncească?

Argumentăm

Formați echipe de 4–5 elevi și construiți argumente care să susțină că educația are unul dintre rolurile precizate în articolul 29 din Convenția cu privire la drepturile copilului. Dați exemple de discipline care ajută la însușirea valorilor și a comportamentelor precizate în acest articol.

„Statele semnatare ale convenției sunt de acord că educația copilului trebuie să urmărească:
a) dezvoltarea plenară a personalității, a vocațiilor și a aptitudinilor mentale și fizice ale copilului;
b) cultivarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și pentru principiile consacrate în Carta Națiunilor Unite;
c) educarea copilului în spiritul respectului față de părinții săi, față de limba sa, de identitatea și valorile sale culturale, față de valorile naționale ale țării în care acesta locuiește, ale țării de origine, precum și față de civilizații diferite de a sa;
d) pregătirea copilului să își asume responsabilitățile vieții într-o societate liberă, într-un spirit de înțelegere, de pace, de toleranță, de egalitate între sexe și prietenie între toate popoarele și grupurile etnice, naționale și religioase și cu persoanele de origine autohtonă;
e) educarea copilului în spiritul respectului față de mediul natural."

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 29)

Suntem activi

David are cinci ani. El suferă de o boală netransmisibilă, care îi permite să socializeze cu ceilalți copii. Medicul i-a dat aviz favorabil pentru a frecventa grădinița. Deși a fost înscris la grădiniță, după câteva zile, conducerea instituției le-a cerut părinților lui David să îl retragă, motivând că, fiind bolnav, regulamentul îi interzice să intre în contact cu ceilalți copii.
Elaborează o scrisoare deschisă, adresată conducerii grădiniței, prin care să argumentezi necesitatea respectării drepturilor lui David. Menționează în scrisoare ce se va întâmpla cu acest copil dacă dreptul lui la educație nu este respectat.

Știai că...?

✓ În România, învățământul primar a devenit obligatoriu începând cu anul 1864.
✓ În unele țări, fetele beneficiază mai puțin decât băieții de dreptul la educație.
✓ Programul de integrare/reintegrare școlară „A doua șansă", destinat copiilor care au depășit vârsta de școlarizare (derulat de organizația „Salvați Copiii", în colaborare cu unități școlare), oferă servicii educaționale copiilor, aceștia beneficiind alături de părinții lor și de servicii sociale și juridice, precum și de sprijin material, în funcție de nevoile lor.
✓ Având ca scop prevenirea abandonului școlar, programul „Școală după Școală" din țara noastră oferă suport și educație școlară pentru copii care provin din medii defavorizate, cu o situație precară.
✓ „Salvați Copiii" România, în parteneriat cu „Salvați Copiii" Suedia și cu Fundația IKEA, a desfășurat pentru o perioadă de trei ani (1 iulie 2012–30 iunie 2015) un proiect în valoare de 1,8 milioane de euro, pentru susținerea celor mai vulnerabile categorii de copii în fața **stigmatizării** și a discriminării – copiii romi, copiii cu tulburări de sănătate mintală, copiii cu suferințe psiho-emoționale sau tulburări comportamentale, precum și pentru combaterea acestor fenomene la nivelul societății.

Info +

Observă consecințele încălcării dreptului la educație accesând următorul link:
http://protvplus.ro/produs/romania-te-iubesc/video/2472-romania-te-iubesc-fara-carte-fara-viitor

Dicționar

● **Stigmatizare** – manifestarea disprețului public asupra unei persoane, condamnarea cu toată severitatea.

Dreptul la joc și la activități recreative

Descoperim

Ce poate fi mai plăcut decât să te joci? Este activitatea care îți oferă bucurie și îți permite să creezi o lume nouă, a ta. La joacă îți alegi partenerii pe care îi dorești, practici lucrurile pe care le-ai învățat, interpretezi roluri, faci reguli, ești activ, creativ, pui întrebări și cauți răspunsuri, te distrezi, te simți puternic. Apoi sunt situații în care trebuie să decizi, să îți susții opiniile și să negociezi. Toate acestea, deși sunt „în joacă", contribuie la dezvoltarea, la sănătatea și la starea de bine a tuturor copiilor.

Aștepți cu bucurie zilele de vacanță, îți place să mergi la teatru, să vizionezi filme, să practici diferite sporturi sau alte activități care îți provoacă bucurie. Ai impresia uneori că, din cauza temelor, nu îți ajunge timpul de joacă? Sau, în unele situații, nu ți se permite să te joci, pentru că părinții îți dau diferite sarcini de îndeplinit: să ai grijă de un frate mai mic, să sapi în grădină, să culegi fructe, să îți faci ordine în cameră, să ajuți la descărcatul unor mărfuri?

Pentru că timpul este limitat, te sfătuim:

- ✓ să realizezi o listă cu toate activitățile pe care le ai de făcut;
- ✓ să pui aceste activități în ordinea importanței;
- ✓ să calculezi timpul necesar fiecărei activități.

Dreptul la odihnă și la vacanță, dreptul de a practica activități recreative, caracteristice vârstei și cel de a participa liber la viața culturală și artistică sunt recunoscute de Convenția cu privire la drepturile copilului (art. 31).

Pentru ca toți copiii să se bucure de aceste drepturi, adulții – părinți și profesori – au obligația să le respecte timpul liber și să le asigure accesul la activități de recreere sau de dezvoltare a creativității.

Ai dreptul la joc, la odihnă și recreere, dar ai și obligații.

Nu uita:

- să respecți regulile jocului;
- să-ți respecți colegii;
- să-ți protejezi viața și viața celorlalți;
- să-ți calculezi bine timpul, ținând cont de toate responsabilitățile.

Gândim critic

Înțelegem

1 Privește imaginile gândindu-te și la alte activități pe care le faci într-o zi obișnuită. Completează apoi pe caiet un tabel asemănător celui de mai jos.

Activități din programul școlar	Timpul necesar	Activități de timp liber	Timpul necesar

2 Cele două talere ale balanței din imaginea alăturată reprezintă „Activități din programul școlar”, respectiv „Activități de timp liber”.
Discută cu colegul de bancă și găsește trei soluții pentru ca balanța să stea în echilibru.

3 Lucrând în echipe de 4–5 elevi, găsiți reguli pentru un joc în care se folosesc obiectele din dreapta.

Exprimăm opinii

Potrivit *www.gandul.info*, „Opt din zece copii români au cont pe rețelele de socializare”. Alte statistici ne informează că un sfert dintre adolescenți stau pe rețelele de socializare sau se joacă on-line în timpul liber. Există părerea că acest mod de a petrece timpul liber poate fi periculos.

a) De ce crezi că intrarea pe rețelele de socializare și jocurile on-line sunt considerate riscante?
b) Care este opinia ta despre petrecerea timpului liber doar pe internet?
c) Ce drepturi și ce responsabilități ai în mediul on-line?
d) Ce responsabilități crezi că au părinții în această situație?
e) Compară opinia ta cu opiniile colegilor.
Ce asemănări și ce deosebiri sunt?

Argumentăm

Unii copii alocă foarte multe ore din timpul lor pentru a se antrena în vederea participării la diferite competiții: olimpiade școlare, concursuri artistice sau sportive.
Împărțiți-vă în două echipe și completați un tabel asemănător cu cel de mai jos, răspunzând la întrebarea: „Acestor copii le este încălcat dreptul la joacă și la odihnă?“

DA, pentru că ...	**NU**, pentru că ...

Suntem activi. Temă de portofoliu

Citește știrea de mai jos și rezolvă cerințele.

„Autoritățile publice au obligația să asigure, potrivit atribuțiilor care le revin, locuri de joacă suficiente și adecvate pentru copii, în mod special în situația zonelor intens populate.” (*Legea nr. 272/2004*)
„Un loc de joacă situat pe strada Grigore Alexandrescu nr. 10–12 a fost desființat de angajații Primăriei Cluj-Napoca, la cererea locatarilor din zonă. Ei au reclamat faptul că, în timpul nopții, anumite persoane stau în parc și fac gălăgie.“ (*www.stiridecluj.ro*)

Ajută-i pe copiii din acest cartier să îi convingă pe reprezentanții primăriei să refacă locul de joacă.

a) Scrie o scrisoare către primărie în care să prezinți argumentele tale în sprijinul refacerii locului de joacă.
b) Alcătuiește o listă de acțiuni pe care le-ai putea desfășura dacă nu primești un răspuns afirmativ la scrisoarea ta.

Dicționar

- **Fairplay** – acceptare loială a regulilor (într-un joc, într-un sport, în afaceri).

Știai că...?

✓ Există norme ale Uniunii Europene privind siguranța jucăriilor. Informează-te pe *www.europa.eu*.

Dreptul la securitate și protecție socială

Descoperim

Suntem adesea impresionați de dificultățile cu care se confruntă unii copii. Uneori, ajungem noi înșine în astfel de situații.

Mulți copii fac parte din familii sărace, sunt părăsiți de părinți ori nu au acces la o educație de calitate. Alți copii sunt obligați de părinți sau de alte persoane să muncească peste capacitățile lor fizice ori în timpul în care ar trebui să fie la școală. Există și copii care trăiesc în zone unde au loc războaie sau care sunt supuși unor forme de abuz și de violență.

Sunt situații în care, oricât de mult efort ar depune, părinții nu le pot asigura copiilor condiții normale de trai. În astfel de situații, statul trebuie să intervină și să găsească soluțiile cele mai potrivite pentru ca toate drepturile copiilor să fie respectate.

De exemplu, în unele țări, copiilor li se asigură la școală o masă caldă pe zi. În alte țări, copiilor li se asigură în mod gratuit uniforme școlare și rechizite.

În calitate de cetățeni, și adulții, și copiii trebuie să se implice și să ceară autorităților să găsească soluții prin care copiii defavorizați să se poată bucura de drepturile lor. Atunci când acest lucru este posibil, propune tu însuți autorităților astfel de soluții, deoarece, așa cum ai învățat în lecțiile precedente, toți copiii trebuie să se bucure oriunde și oricând de drepturile lor.

Gândim critic

Înțelegem. Lucrăm în perechi

1. Identificați în știrile următoare instituții și organizații din România care se ocupă de asigurarea protecției sociale. Precizați pentru fiecare instituție cărei categorii vulnerabile i se adresează.

„Specialiștii din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău au intervenit în regim de urgență în cazul a doi copii, în vârstă de 6 ani, respectiv 2 ani, exploatați grav prin cerșit de către mamă, pe raza municipiului Bacău." *www.dgaspcbacau.ro*

„Vă anunțăm faptul că, la Cantina socială pentru copii Mitropolit Filaret (str. Mitropolit Filaret, nr. 41-41A, sectorul 4), orice copil poate servi masa zilnic, gratuit, de luni până vineri, între orele 12.30 și 14.00." *ceicunoi.wordpress.com*

„Proiectul *O șansă europeană pentru copiii români*, finanțat din Fondul Social European al Uniunii Europene și de Guvernul României, se va derula prin intermediul a șase organizații nonguvernamentale – cinci din România și una din străinătate –, pe parcursul a trei ani. Managementul proiectului va fi asigurat de Fundația Sfânta Macrina (solicitant al finanțării), cu o experiență de 14 ani în servicii sociale pentru copiii și tinerii fără adăpost." *scout.ro/o-sansa-europeana-pentru-copiii-romani*

„Zi specială pentru copiii refugiaților găzduiți de România. L-au văzut pentru prima oară pe Moș Crăciun, despre care doar auziseră că aduce cadouri celor care au fost cuminți tot anul. Întâlnirea a fost organizată de Organizația Internațională pentru Migrație." *www.digi24.ro/stiri/actualitate/social*

2 Analizați atent imaginile de mai jos. Decideți ce drepturi ale copilului sunt încălcate. Identificați măsurile pe care statul ar putea să le ia pentru a-i ajuta pe copiii aflați în asemenea situații.

Exprimăm opinii

1 2 octombrie este Ziua Internațională a Supraviețuirii, în care sunt sărbătoriți cei ce au învins diverse boli incurabile. Alina a fost diagnosticată cu o boală foarte gravă; tratamentul necesar este scump, iar părinții fetei sunt lipsiți de resurse financiare. Colegii ei din clasa a V-a încearcă să adune fonduri confecționând diverse obiecte și decorațiuni pe care le vând la un târg organizat special pentru Alina. Ea însăși a pictat câteva tablouri pentru a fi vândute la acel târg.
Chiar dacă se află într-o situație dificilă, copilul care beneficiază de protecție socială are responsabilități. Care pot fi acestea?

Info +

Află mai multe despre copiii bolnavi de cancer urmărind emisiunea „România, te iubesc!"
http://protvplus.ro/produs/romania-te-iubesc/video/4896-romania-te-iubesc-o-tabara-magica

2 Pe 13 decembrie 2006, Organizația Națiunilor Unite a adoptat Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități. Folosind informațiile oferite de site-ul UNICEF (*www.unicef.ro/wp-content/uploads/stiu-ca-pot_6.07.2009_1.pdf*), dă exemple de două drepturi ale copiilor cu dizabilități și identifică măsuri pe care trebuie să le ia instituțiile statului pentru a asigura respectarea acestor drepturi.

Argumentăm

1 Formulează trei argumente în favoarea următoarei opinii: „Protecția Copilului trebuie să-i identifice pe toți copiii care au nevoi speciale și să ia măsuri pentru a-i ajuta".

2 Compară argumentele tale cu cele aduse de colegi. Scrie pe tablă argumentele care au fost formulate de cele mai multe ori.

DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI

Suntem activi

1 Un studiu efectuat în anul 2007 arăta câți dintre copiii integrați în familie au încredere în ei înșiși (graficul A). Din cauza abuzurilor la care sunt supuși, copiii din centrele de plasament au un nivel de încredere mult mai scăzut față de cei care cresc în familii (graficul B). Din acest motiv, una dintre grijile serviciilor sociale este prevenirea abandonului. Construiește un poster cu titlul „Spune nu abandonului!" și afișează-l într-un loc vizibil în școala ta.

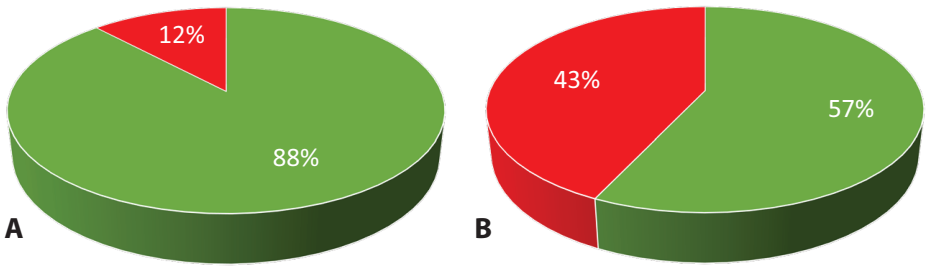

Info +

Accesează link-urile *http://www.unicef.ro/campanii/* și *http://www.salvaticopiii.ro/?id2=0002* pentru a afla mai multe informații despre campaniile de sprijin adresate copiilor care au nevoie de ajutor.

Știai că...?

- ✓ În articolul 26 din Convenția cu privire la drepturile copilului, este recunoscut dreptul fiecărui copil la protecție socială.
- ✓ 3 decembrie este Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități.

2 Stabilește, împreună cu colegii, care sunt elevii din școală care au nevoie de ajutor pentru o viață sănătoasă.
Scrieți împreună o scrisoare adresată unei instituții publice care poate oferi sprijin copiilor aflați în dificultate. Precizați în scrisoare care sunt nevoile urgente ale acestor copii.
Organizați o campanie de strângere de haine, cărți și jucării pentru acești copii.

3 Foarte puține școli sunt dotate cu un cabinet stomatologic. Realizați o campanie de informare cu titlul „Sănătatea dinților noștri este o necesitate, nu un moft!"
În această campanie puteți folosi flyere prin care să informați colegii, profesorii și conducerea școlii despre importanța existenței unui cabinet stomatologic în școala voastră.

Nu violenței!

Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării

Descoperim

Auzim foarte des știri despre copii supuși unor rele tratamente tocmai de către cei care ar trebui să-i îngrijească și în care au încredere: părinți, rude apropiate, asistenți maternali, îngrijitori din centrele de plasament sau profesori. De fiecare dată când un copil este lovit, rănit, umilit, jignit, speriat, terorizat, îi sunt puse în pericol viața, sănătatea sau demnitatea. În toate aceste situații vorbim despre o formă sau alta de violență.

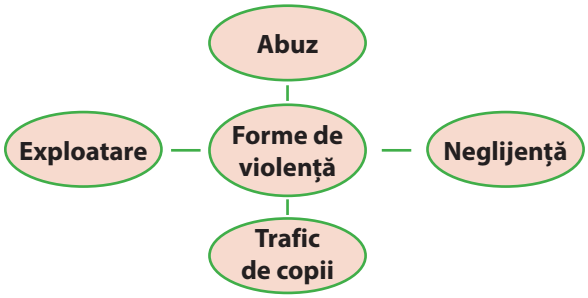

În Convenția cu privire la drepturile copilului, mai multe articole se referă la protecția copiilor împotriva oricăror forme de exploatare, împotriva violenței, abuzului și a altor tratamente dăunătoare (*art. 19, 34, 36, 37 și 39*).

„Statele semnatare ale convenției vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat." (*art. 19*)

Cum recunoaștem violența?

Abuzul fizic

Mulți copii sunt supuși abuzului fizic: loviri, răniri, vătămări corporale, care le pun viața în pericol. Sunt copii nevoiți să asiste la certurile și bătăile adulților, simțindu-se permanent în nesiguranță și teroare.

Abuzul emoțional

Adesea, copiii sunt jigniți, umiliți, descurajați prin cuvinte și gesturi dure, prin tonul ridicat sau prin priviri disprețuitoare, reci și acuzatoare. Acestea sunt forme de abuz emoțional, care pot avea urmări pentru toată viața; în unele cazuri, mulți dintre cei abuzați devin, la rândul lor, adulți violenți în raport cu familiile lor.

Cum recunoaștem un copil abuzat:
– are coșmaruri;
– nu mai are poftă de mâncare;
– are dureri de cap sau de stomac;
– este agitat, vrea să-și facă rău lui sau celorlalți copii;
– are dificultăți în relaționarea cu copii de aceeași vârstă;
– are dificultăți de învățare;
– este trist și abătut.

Bullying-ul

O formă de violență care poate fi uneori dificil de dovedit, însă destul de frecvent întâlnită în școală, este cunoscută sub numele de *bullying*. Este vorba despre o formă de abuz care se manifestă printr-un comportament agresiv, repetat, intenționat asupra aceluiași copil. Acesta nu are curajul să ceară ajutor, de teama agresorului sau de rușine. Asociația „Telefonul Copilului" se preocupă de prevenirea și combaterea acestui comportament, punând la dispoziție un telefon la care pot fi semnalate astfel de cazuri.

Neglijarea

Există situații în care adulții care ar trebui să-i îngrijească pe copii nu le asigură tot ce au nevoie pentru o dezvoltare normală. Neglijarea poate lua diverse forme.

Neglijare alimentară	Copiii nu primesc hrană suficientă sau li se dau alimente nesănătoase sau nepotrivite vârstei; nu mănâncă la ore fixe.
Neglijare vestimentară	Copiii au haine ori prea mici, ori prea mari, nepotrivite anotimpului, sunt lăsați cu haine murdare sau chiar fără haine.
Neglijare medicală	Copiii nu sunt îngrijiți când sunt bolnavi, nu sunt vaccinați, nu sunt duși la medic pentru controale periodice.
Neglijare educațională	Părinții nu se interesează de situația școlară a copiilor, nu-i încurajează când progresează, nu-i îndrumă când greșesc.
Neglijarea igienei	Copiii au probleme cu igiena corporală, prezintă paraziți, mirosuri neplăcute.
Neglijare emoțională	Părinții nu le acordă copiilor atenție, afecțiune sau cuvinte de apreciere.
Abandon	Cea mai gravă formă de neglijare este părăsirea copilului de către adultul responsabil de îngrijirea lui.

Exploatarea prin muncă

Deși există legi care pedepsesc acest lucru, în unele familii, copiii sunt folosiți la munci grele, fie în gospodărie, fie în afara familiei, pentru a aduce bani. Acești copii sunt exploatați prin muncă. Din această cauză, unii copii renunță la școală de la vârste mici, iar când devin adulți pot lucra doar ca zilieri (lucrător angajat și plătit cu ziua), fiind prost plătiți.

Dacă ți se întâmplă să întâlnești astfel de cazuri, nu fi nepăsător! Contactează una dintre următoarele persoane:

- directorul școlii;
- dirigintele;
- consilierul școlar;
- polițistul local;
- Serviciul Public de Protecție a Copilului;
- un asistent social de la primărie;
- Telefonul Copilului;
- reprezentantul clasei în Consiliul elevilor.

Știai că...?

✓ 12 iunie a fost desemnată Ziua mondială împotriva exploatării prin muncă a copiilor. Potrivit Codului muncii, persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani și poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională.

✓ „Încadrarea în muncă a persoanelor sub vârsta de 15 ani este interzisă", prevede Codul muncii.

Violența pe internet

În ultimii ani, a apărut o nouă formă de violență împotriva copiilor: violența pe internet. Informațiile și imaginile pe care le găsești pe internet te pot speria sau îți pot influența negativ comportamentul, îndemnându-te la discriminare, rasism sau chiar să îți faci singur rău. Pe de altă parte, nu toate persoanele care îți oferă sau îți promit ceva pe internet sunt de încredere. Unele dintre acestea încearcă să te convingă să le dai date importante despre identitatea ta sau a familiei tale, pe care apoi le vor folosi pentru a fura sau a-ți face rău în alte moduri. Din acest motiv trebuie să fii vigilent și să te informezi cu privire la pericolele navigării pe internet.

Știai că...?

✓ În anul 2014, organizația „Salvați Copiii" România a lansat primul ghid pentru utilizarea în siguranță a internetului. Accesați *http://oradenet.salvaticopiii.ro/*.

✓ Jumătate dintre elevii români au recunoscut că și-au lovit colegii. Într-un clasament realizat de UNICEF, România este pe primul loc în ceea ce privește violențele între minori.
http://stiri.tvr.ro/unicef-romania-este-pe-primul-loc-in-europa-la-violenta-intre-minori_49754.html#view

Gândim critic

Înțelegem

1. Numește trei forme de violență la care pot fi supuși copiii.

2. Accesează *http://oradenet.salvaticopiii.ro/*, consultă „Ghidul utilizării în siguranță a internetului" sau discută cu profesorul de informatică din școală și realizează o listă cu cinci reguli pe care ar trebui să le respecți atunci când folosești internetul.

3. Descrie imaginile de mai jos, menționând trei efecte pe care le poate avea exploatarea prin muncă asupra copiilor.

Info +

În mod sigur, ai văzut sau ai auzit despre copii care cerșesc în locuri publice (lângă biserici, în intersecții, în autobuze sau tramvaie, în gări) sau care fură din buzunare sau din magazine. Unii dintre ei fac parte din familii sărace, dezorganizate și cu un nivel scăzut de educație. Alții au fost răpiți și vânduți unor persoane care îi exploatează trimițându-i la cerșit, la furat sau la munci grele. Aceștia din urmă sunt victime ale traficului de copii. Dacă vreți să-i ajutați, nu o faceți dându-le bani, ci solicitați sfatul unui adult, părinte, reprezentant al unei organizații care luptă împotriva traficului de copii.
Accesați *www.youtube.com/watch?v=GZtRLiBq7GA&list=PLjR-0duUEkvdoeleebJ-HU1mqL6_gLSdQ0*, unde veți afla cum să acționați atunci când sunteți supuși unei forme de violență.

Exprimăm opinii

Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări.

Eliza este elevă în clasa a V-a. Colegii ei spun despre ea că, în clasa a IV-a, învăța bine, era veselă și își făcuse mulți prieteni. La începutul clasei a V-a, s-a schimbat destul de mult: este tristă, vorbește mai puțin, când este întrebată de ce este supărată spune că are dureri de cap sau de stomac și că vrea să fie lăsată în pace. Nu este atentă la ore, a început să ia note mici și să uite să-și facă temele. În recreații se retrage într-un colț și se uită în telefonul mobil. Părinții ei n-au participat la nicio ședință cu părinții. Ada, cea mai bună prietenă, a încercat să afle cauza supărărilor ei. I-a răspuns că va trebui să renunțe la școală pentru că mama și tatăl ei se ceartă în fiecare zi și se plâng că nu au bani și nu vor putea să-i țină pe ea și pe fratele ei la școală. Tatăl Elizei a rămas șomer și a început să consume alcool. Într-o seară, când mama i-a reproșat că a băut, în loc să-și caute de lucru, a lovit-o și a început să arunce cu lucruri prin casă. Eliza și fratele ei George au fugit în grădina casei și au stat ascunși până când nu s-au mai auzit zgomote. Când s-au întors în casă, tatăl lor dormea, iar mama lor plângea. Ada s-a gândit că trebuie s-o ajute pe Eliza.

a) Care sunt formele de violență la care a fost supusă Eliza?
b) Cum au modificat aceste forme de violență comportamentul Elizei?
c) Ce crezi că au simțit Eliza și fratele ei în fața violenței tatălui?
d) Cine ar trebui să o ajute pe Eliza?
e) Care sunt pașii pe care ar trebui să-i urmeze Ada și colegii ei pentru a încerca să o ajute pe Eliza?

Argumentăm. Lucrăm în echipe

Citiți cu atenție textul și răspundeți cerințelor de mai jos.

Doi părinți, colegi de serviciu, discută despre copiii lor.
Ionescu: — Azi am fost la ședința cu părinții, unde a venit și consilierul școlar să ne vorbească despre violența în familie.
Mihăilescu: — N-am mai fost la ședință din clasa a IV-a. Acum e mare; să se descurce. I-am spus lui Teo: „Pe mine să nu mă bați la cap cu problemele de la școală; ți-am cumpărat tot ce vrei, ai câți bani dorești în fiecare zi, să nu aud că ai rămas corigent sau că ai făcut vreo năzdrăvănie la școală, că o încasezi!"
Ionescu: — Doamna psiholog a spus că trebuie să stăm de vorbă în fiecare zi cu ei, să-i încurajăm pentru fiecare progres, să le arătăm afecțiune…
Mihăilescu: — Ce atâta afecțiune! Pe mine mama mă mângâia doar în somn, iar tata, când făceam vreo prostie, mă chelfănea de nu mă vedeam… Nu degeaba se spune că bătaia e ruptă din rai. Uită-te la mine că am ajuns om…

Realizați o dezbatere pe tema: „Neglijarea emoțională a copilului este o formă mai gravă de violență decât neglijarea lui materială (alimente, vestimentație, bani de buzunar)".

a) Prima echipă va aduce argumente în favoarea temei.
b) A doua echipă va argumenta împotriva temei.
c) A treia echipă va compara argumentele, realizând o listă cu cele mai convingătoare argumente și un slogan pentru o campanie împotriva violenței în familie.

Suntem activi. Temă de portofoliu

Funda indigo este simbolul victimelor bullying-ului.

Lucrând în echipe, realizați un regulament al clasei voastre care să aibă ca scop prevenirea situațiilor de bullying. Utilizați ca model Regulamentul de ordine interioară al școlii. Realizați un „tur al galeriei" și alegeți cele mai bune reguli pe care să le păstrați afișate în sala de clasă. Numiți un responsabil cu urmărirea respectării acestor reguli.

Protecția mediului, condiție a vieții

Descoperim

Ai participat la activități de colectare selectivă a deșeurilor casnice? Dar la activități de ecologizare a grădinii școlii sau a parcului din localitatea ta? Ai plantat ceva în grădina de acasă sau în grădina școlii? Ai confecționat un obiect din materiale reciclabile? Încerci să economisești apă în timp ce te speli pe mâini? Stingi lumina când ieși dintr-o încăpere în care nu mai este altcineva? Dacă ai întreprins cel puțin una dintre aceste activități, înseamnă că ai un comportament ecologic și îți pasă de sănătatea planetei, a celor din jur și, bineînțeles, de sănătatea ta.

Ești un mic cetățean responsabil!

Pe toți trebuie să ne preocupe problemele legate de mediul înconjurător. Fără un mediu sănătos, viața noastră și a noilor generații este afectată. Statul are obligații importante în apărarea dreptului la viață, prin păstrarea unui mediu sigur și prin asigurarea condițiilor de ocrotire a sănătății și de securitate a vieții.

Dar este și responsabilitatea noastră. Fiecare dintre noi poate să contribuie la sănătatea lui și a celor din jur prin preocuparea pentru sănătatea planetei, adoptând un comportament responsabil, astfel încât natura să nu aibă prea mult de suferit.

Gândim critic

Înțelegem

Pe măsură ce populația lumii – în special numărul persoanelor din orașe – crește, problemele de mediu devin din ce în ce mai grave. Sunt necesare mai multe acțiuni pentru a garanta că:

- aerul, oceanele și alte resurse de apă sunt menținute curate;
- solurile și ecosistemele sunt exploatate în mod durabil;
- schimbările climatice se mențin în limite ce pot fi gestionate.

1. Realizează o documentare despre atmosferă, aer, poluare, apă, hrană, energie, deșeuri.

2. Care sunt principalele elemente ale mediului înconjurător care presupun o atenție sporită din partea statelor, dar și a cetățenilor în vederea asigurării condițiilor pentru respectarea dreptului la viață? Documentează-te cu privire la mediul înconjurător din manualul de biologie, din enciclopedii sau din articole de pe internet.

Info +

Într-un interviu acordat celor de la National Geographic, astronautul Jerome Apt a spus că marile orașe ale Chinei sunt foarte greu de fotografiat de către sateliți, deoarece acestea sunt ascunse sub o pătură de fum, iar orașul Benxi, aflat în estul provinciei Liaoning, este atât de poluat încât a dispărut de mai multe ori de pe fotografiile făcute din satelit. Locuitorii orașului Benxi au cea mai mare rată de boli pulmonare din China. Numărul ridicat de mașini, traficul greu și benzina de calitate inferioară au făcut ca mașinile să aibă un impact negativ major asupra calității aerului din China.

greenly.ro/aer/poluarea-aerului-china

3. Convenția cu privire la drepturile copilului afirmă că educația copilului trebuie să includă și o componentă referitoare la formarea de atitudini și comportamente în spiritul respectului față de mediul natural. Enumeră atitudini și comportamente corespunzătoare și necorespunzătoare cu privire la respectul față de natură.

Așa **DA**	Așa **NU**

4. Primăria localității tale intenționează să organizeze o consultare cu societatea civilă pe tema: „Protecția mediului înconjurător". Ești invitat la această dezbatere și trebuie să îți prezinți opinia. Stabilește care sunt problemele cu care se confruntă comunitatea în care trăiești. Ce propuneri ai face pentru îmbunătățirea calității mediului înconjurător?

Argumentăm

Protejarea mediului înconjurător înseamnă, în același timp, protejarea sănătății oamenilor. Formulează trei argumente, pornind de la imaginile de mai jos, care să susțină această idee.

Suntem activi

1. În anul 2009, Organizația Națiunilor Unite a declarat ziua de 22 aprilie sărbătoare oficială a planetei Pământ, ca expresie comună a dorinței tuturor oamenilor de a construi o societate stabilă, pentru un viitor mai curat și mai verde.
Realizați fluturași (flyere) prin care să promovați acțiuni care conduc la protejarea mediului înconjurător. Distribuiți acești fluturași colegilor din școală.

2. Comisia Europeană a decis luarea unor măsuri pentru reducerea utilizării pungilor din plastic, argumentând că acestea se descompun extrem de greu și rămân în mediul înconjurător sute de ani.
Lucrând în echipe, elaborați un plan de măsuri pentru reducerea utilizării pungilor din plastic.
Votați cel mai bun plan. Cereți ajutorul profesorului de TIC pentru a publica planul vostru pe site-ul școlii.

Știai că...?

- Organizația Națiunilor Unite a hotărât ca ziua de 22 martie să devină Ziua Mondială a Apei.
- 748 de milioane de oameni nu au acces la surse sigure de apă potabilă.
- 2,5 miliarde de persoane nu au acces la facilități privind salubritatea.
- Pentru a produce o coală de hârtie sunt necesari 10 litri de apă.

Copiii, promotori ai propriilor drepturi

Descoperim

În lecțiile anterioare ai aflat lucruri noi despre drepturile și responsabilitățile tale și ale celorlalți copii. În această lecție vei descoperi câteva exemple de copii care au promovat drepturile copiilor în comunitățile lor și cum, prin aceste acțiuni, au devenit modele pentru copiii din întreaga lume.

Este important ca toți copiii să conștientizeze că au dreptul de a-și apăra și promova drepturile în măsura în care acțiunile lor nu încalcă drepturile altor persoane. Copiii se pot implica în campanii de informare cu privire la drepturile lor, în acțiuni de sprijinire a copiilor ale căror drepturi au fost încălcate, în decizii care îi afectează direct, cum sunt, de exemplu, construirea unui loc de joacă în localitatea lor sau a unei săli de spectacole în școala lor.

Pentru a susține și răsplăti eforturile copiilor, Fundația „Kids Rights” (în traducere, Drepturile Copiilor), de origine olandeză, a creat un premiu special numit International Children's Peace Prize (Premiul Internațional al Copiilor pentru Pace), care se acordă începând cu anul 2005.

Printre câștigătorii acestui premiu se află:

- **Nkosi Johnson** din Africa de Sud, premiat în 2005 pentru campaniile de promovare a drepturilor copiilor infestați cu HIV;
- **Om Prakash Gurjar** din India, premiat în 2006 pentru lupta sa împotriva exploatării copiilor prin muncă;
- **Kehkashan Basu**, premiată în 2016 pentru grija deosebită pentru mediu.

O poveste impresionantă este aceea a **Malalei Yousafzai**, care, în octombrie 2011, a fost nominalizată la Premiul Internațional al Copiilor pentru Pace al Fundației „Kids Rights”. Nominalizarea se datorează publicării unor articole despre viața pakistanezilor sub teroarea talibanilor și despre refuzul ei de a renunța la școală, în ciuda interdicțiilor repetate. A primit mai întâi Premiul Național al Tinerilor pentru Pace, în 11 decembrie 2011, prilej cu care Malala a declarat că speră să poată iniția pe cont propriu o mișcare națională în sprijinul promovării educației.

Ca urmare a încălcării interdicției impuse de talibani, ca fetele să nu meargă la școală, Malala s-a numărat printre persoanele rănite în atentatul din 9 octombrie 2012.

Malala a supraviețuit, iar în 2013 a primit Premiul Internațional al Copiilor pentru Pace, iar în 2014, chiar Premiul Nobel pentru Pace, o distincție care se acordă de obicei adulților pentru realizări cu totul deosebite.

(adaptare după *gzm.ro/vreau-sa-am-parte-de-educatie-si-vreau-sa-devin-doctor-povestea-malalei-yousafzai-premiul-nobel-la-17-ani/*)

Știai că...?

✓ În raportul anual din 2016 al organizației „Salvați Copiii" se subliniază că una dintre cele mai mari rate de discriminare în școli este față de copiii infestați cu HIV. Mai mult de jumătate dintre copiii români nu ar dori să aibă un coleg cu acest virus. Ce este mai îngrijorător este că, din anul 2006 până în 2013, toleranța față de copiii care au această problemă a scăzut foarte mult. În 2006, 39 din 100 de copii ar fi acceptat un coleg de bancă infestat cu HIV, iar în 2013, doar 19%.

✓ „Kids Rights" este o fundație olandeză care acționează în întreaga lume pentru apărarea drepturilor copiilor. Sloganul acesteia, „Dăm glas celor fără glas", încurajează copiii în exprimarea opiniilor și în participarea activă la promovarea propriilor drepturi.

Gândim critic

Înțelegem

1. Oferă un exemplu concret de acțiune prin care copiii se pot implica în apărarea propriilor drepturi.
2. De ce crezi că este important pentru copii un premiu special precum Premiul Internațional al Copiilor pentru Pace?

Exprimăm opinii

1. Citește un fragment din discursul de mulțumire pentru decernarea Premiului Nobel pentru Pace al Malalei Yousafzai și răspunde la întrebările de mai jos.

„Mă simt onorată că am fost aleasă drept laureat al acestei minunate distincții, Premiul Nobel pentru Pace, și sunt mândră să fiu prima pakistaneză, prima femeie tânără și prima persoană tânără care primește acest premiu. Este vorba despre terorism. Femeile nu aveau dreptul să iasă din casă. Fetele nu aveau dreptul la educație, iar viața mea ar fi însemnat să mă căsătoresc la 13 sau 14 ani, nu să merg la școală, nici să devin cine sunt. Am decis că trebuie să vorbesc. Vreau să le spun tuturor copiilor, din toată lumea, că trebuie să-și ceară drepturile. Nu ar trebui să aștepte ca alții să facă asta. Nu cred că merit Premiul Nobel pentru Pace, dar cred că nu este doar un premiu pentru ce am făcut, ci o încurajare menită să-mi dea speranță, să-mi dea curajul de a merge mai departe cu această campanie. Așa că, din nou, vă mulțumesc tuturor!"

gzm.ro/vreau-sa-am-parte-de-educatie-si-vreau-sa-devin-doctor-povestea-malalei-yousafzai-premiul-nobel-la-17-ani/

a) De ce crezi că Malala merita acest premiu?
b) Care drepturi ale fetelor din Pakistan erau încălcate?
c) Cum crezi că era viața fetelor într-o țară ca Pakistan în anul 2011? De ce?

2. Imaginează-ți că pregătești un interviu cu Malala Yousafzai pentru revista școlii. Care ar fi întrebările pe care i le-ai adresa?

Dicționar

- **Promotor al drepturilor copiilor** – persoană care inițiază o acțiune de apărare a drepturilor copiilor.
- **HIV** – virus care slăbește capacitatea de apărare a organismului producând în timp o boală extrem de gravă, SIDA, care se manifestă prin îmbolnăviri din ce în ce mai dese.
- **Talibani** – termen utilizat pentru o persoană care aparține unei mișcări radicale religioase ce interzice tuturor accesul la tehnologie (televiziune, internet, telefoane) și nu permite fetelor accesul la educație. Mișcarea este cunoscută și condamnată de întreaga lume pentru actele ei extrem de violente asupra persoanelor, dar și asupra operelor de artă și monumentelor istorice.

Argumentăm. Lucrăm în echipe

Formați echipe de 4–5 elevi și construiți două argumente prin care să susțineți următoarea afirmație: „Este important să ne implicăm și noi, copiii, în apărarea drepturilor noastre!”

a) Decideți prin vot care argument vi se pare mai convingător.

b) Scrieți fiecare argument pe foi separate și dați-le unei alte echipe pentru a alege cel mai convingător argument.

c) Comparați alegerea lor cu a voastră. Discutați cu colegii din cealaltă echipă pentru a vedea care au fost motivele deciziei lor.

Suntem activi

1. Scrie pentru revista școlii un articol cu titlul „Și noi putem schimba lumea” despre importanța implicării copiilor în campanii de apărare și promovare a propriilor drepturi. Poți da exemple de copii care s-au implicat în astfel de campanii în școala ta.

2. Pentru a-i face pe copiii din școala ta conștienți de importanța respectării drepturilor copiilor, realizează un colaj cu mesaje și poze pe tema „Drepturile mele nu trebuie să limiteze drepturile tale”.

Info +

În anul 2013, la 25 de ani de la adoptarea Convenției cu privire la drepturile copilului, Fundația World Vision România a lansat un proiect cu titlul „Scriem pentru Drepturi”. Proiectul s-a concretizat în scrisori adresate de copii liderilor țării. Vezi o parte a scrisorilor lor pe site-ul:
www.worldvision.ro/media/presa/studii-si-rapoarte/Raport_Scriem_pentru_Drepturi_final.pdf

Școala ca spațiu de exprimare, exercitare și asumare de către copii a drepturilor și responsabilităților

Descoperim

Ai aflat din lecțiile anterioare despre drepturile și responsabilitățile tale, despre copiii aflați în dificultate și cărora le sunt încălcate drepturile, ai descoperit câteva căi prin care îi poți face pe cei din jur să îți respecte drepturile.

Locul cel mai bun în care poți începe promovarea drepturilor tale, dar și asumarea de responsabilități este chiar școala în care înveți. Aici ar trebui să reacționezi atunci când ție sau vreunui coleg îți sunt încălcate respectivele drepturi.

În fiecare școală poți găsi parteneri care să te ajute atunci când ai un proiect pentru promovarea drepturilor: colegii, profesorii, Consiliul elevilor. În Consiliul elevilor îți poți alege reprezentanții, poți formula puncte de vedere și poți face propuneri pentru îmbunătățirea condițiilor din școala voastră. Astfel, participi la viața școlii și ți se va cere părerea când se iau decizii importante pentru școală. Prin reprezentanții tăi din Consiliul elevilor, profesorii pot afla care sunt dorințele și interesele tale, iar proiectele îți pot fi puse mai ușor în aplicare. La începutul anului școlar, trebuie să alegi un coleg care te va reprezenta în consiliu și care va transmite propunerile tale de proiecte, opinia ta despre ceea ce se întâmplă în școală, te va informa despre activitățile, campaniile și proiectele care se vor desfășura în școală.

Reprezentantul tău în Consiliul elevilor trebuie să fie capabil:

- să se exprime ușor, să știe să discute cu colegii și profesorii, să fie convingător, să susțină cu tărie punctul de vedere al clasei;
- să asculte propunerile tale și să te încurajeze să formulezi cât mai multe opinii despre o problemă;
- să susțină opiniile tale, chiar dacă nu este total de acord cu ele;
- să vorbească întotdeauna în numele colegilor, și nu în numele său;
- să te informeze despre tot ce se discută în consiliul școlii sau cu profesorii, despre activitățile desfășurate de Consiliul elevilor;
- să se poarte la fel cu toți colegii;
- să coordoneze, să organizeze și să urmărească atingerea obiectivelor propuse în diferite acțiuni și proiecte;
- să aibă inițiativă și să nu se dea bătut atunci când întâlnește un obstacol în desfășurarea unui proiect.

Consiliul elevilor trebuie să te informeze în legătură cu drepturile și responsabilitățile pe care le ai, dar și să urmărească modul în care drepturile copilului sunt respectate în școală, să realizeze activități în parteneriat cu organizații nonguvernamentale și cu instituții culturale, precum și campanii pentru apărarea și promovarea drepturilor copiilor.

În figura de mai jos sunt câteva exemple de activități pe care le poate desfășura Consiliul elevilor din școală.

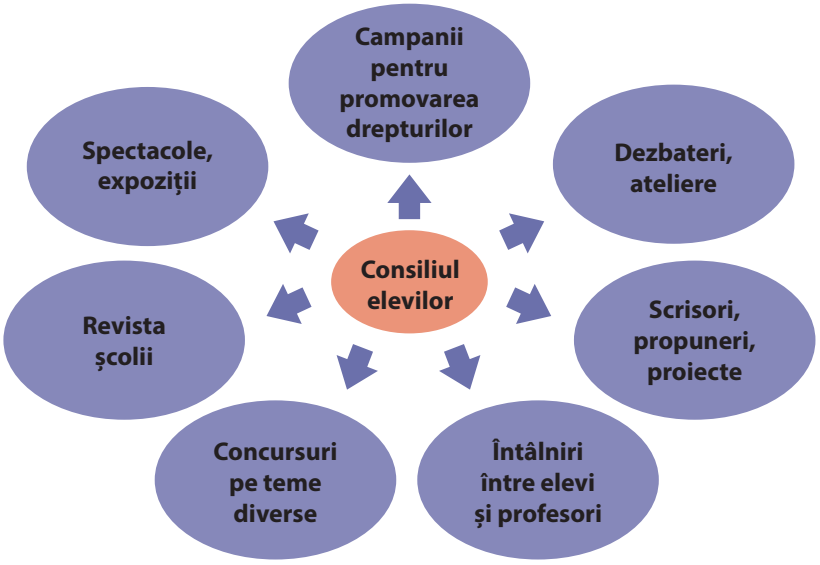

Info +

Statele semnatare ale Convenției recunosc drepturile copilului la libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică. Exercitarea acestor drepturi nu poate fi îngrădită decât de restricțiile prevăzute în mod expres de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesul securității naționale, al siguranței sau ordinii publice ori pentru a proteja sănătatea publică sau bunele moravuri ori pentru a proteja drepturile și libertățile altora.

(Convenția cu privire la drepturile copilului, art. 15)

Gândim critic

Înțelegem

1. Discutați în perechi și întocmiți o listă cu cinci calități pe care reprezentantul clasei în Consiliul elevilor ar trebui să le dețină și cinci defecte care să nu-l caracterizeze. Completați, pe caietele voastre, un tabel asemănător celui de mai jos:

Reprezentantul clasei ar trebui să:	Reprezentantul clasei nu ar trebui să:

2. Enumeră trei tipuri de activități desfășurate de Consiliul elevilor din școala ta.

Exprimăm opinii

1. Citește cu atenție discuția de pe o rețea de socializare și răspunde la întrebările de mai jos.

Andrei: — Trebuie să existe și la gimnaziu un Consiliu al elevilor?
Mihai: — Daaa… o bătaie de cap; cu alegeri, cu buletine de vot și campanie ca la televizor…
Andrei: — Super, vreau să candidez și eu. Știe cineva cum se face?
Mihai: — E pierdere de vreme; trebuie să-ți faci un afiș, un plan de activități, să ții discurs în fața clasei, să depui CV… Și ce câștigi?

a) Cum ai descrie atitudinea lui Mihai față de implicarea în viața școlii? De ce crezi că gândește astfel?
b) Ce sfaturi îi dai lui Andrei pentru a candida cu succes la alegerile pentru Consiliul elevilor?
c) Ce ar avea Andrei de câștigat dacă ar candida?

2 Analizează imaginile de mai jos și răspunde cerințelor.
a) Identifică drepturile ilustrate în imagini.
b) Ce simbolizează sigla Consiliului elevilor din ultima imagine?
c) Care este mesajul fiecărui slogan?
d) De ce crezi că sunt necesare astfel de campanii?

Argumentăm

Formați două echipe și dezbateți următoarea temă:„Activitatea ca membru al Consiliului elevilor presupune mai multe responsabilități decât avantaje personale”.

Suntem activi. Lucrăm în echipe

Formați echipe de câte patru elevi și răspundeți la următoarele cerințe:
a) Formulați o scrisoare către primăria locală prin care solicitați sprijin în organizarea unei activități de donații pentru a ajuta un coleg să-și cumpere rechizite și îmbrăcăminte pentru școală.
b) Propuneți o temă care să fie dezbătută în Consiliul elevilor, în legătură cu violența din școală.
c) Realizați un sondaj de opinie printre elevii claselor a V-a pentru a afla ce teme ar dori să abordeze într-o discuție cu profesorii din școala voastră; alegeți primele trei teme care întrunesc cel mai mare număr de susținători.
d) Alegeți o temă și realizați un regulament pentru desfășurarea unui concurs despre cunoașterea drepturilor copiilor.
e) Scrieți un articol pentru revista școlii prin care să semnalați un caz de încălcare a drepturilor copiilor în școala voastră.
f) Alegeți titlul și logoul unei campanii prin care să promovați dreptul la un mediu sănătos.
g) Transmiteți propunerile voastre Consiliului elevilor din școală pentru a vă sprijini în punerea lor în aplicare.

Dicționar

- **CV (curriculum vitae)** – document care conține câteva date personale, cum ar fi adresa, domiciliul, data nașterii, studiile, activitățile în care ai fost implicat, experiența profesională.
- **Scrisoare de intenție** – este documentul care, alături de CV, te poate recomanda pentru un anumit post.
- **Campanie** – mai multe acțiuni care urmăresc atingerea aceluiași scop.
- **Sondaj de opinie** – anchetă care urmărește cunoașterea părerilor oamenilor în diferite probleme.

Recapitulare

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

A fost adoptată la 20 noiembrie 1989 și urmărește ca toți copiii:
- să fie protejați de orice abuz;
- să se bucure de toate drepturile recunoscute;
- să-și cunoască toate drepturile.

Principiile care stau la baza Convenției cu privire la drepturile copilului

Interesul superior al copilului	Doar binele și drepturile copilului contează.
Dreptul la viață, supraviețuire, dezvoltare	Copiii beneficiază de condiții bune de viață.
Nediscriminarea	Toți copiii au aceleași drepturi.
Participarea	Părerile copiilor trebuie să conteze în luarea deciziilor.

Drepturi și responsabilități ale copilului

Drepturile copilului	Responsabilitățile copilului
Identitate: a avea un nume, o naționalitate, o cetățenie, a-și cunoaște părinții, a avea documente de identitate	– să aibă grijă de documentele sale de identitate – să nu-și dezvăluie pe internet elementele de identitate
Familie: a avea un mediu stabil și prielnic în care să crească și să se dezvolte	– să-și iubească și să-și respecte familia – să-și asume anumite activități în familie
Educație: a avea acces la învățământ obligatoriu gratuit și de calitate	– să frecventeze școala – să-și îndeplinească sarcinile școlare – să respecte regulamentul școlar – să-și respecte profesorii
Joc: a avea acces la activități recreative, respectarea timpului liber	– să respecte regulile jocului – să-și respecte colegii de joacă – să nu-și pună viața în pericol – să-și calculeze bine timpul, stabilind prioritățile
Protecție împotriva violenței: a fi protejat împotriva oricărei forme de violență, fizică sau emoțională, neglijență, abandon sau exploatare	– să nu ascundă abuzurile asupra sa sau asupra altor copii – să nu aibă o conduită violentă în raport cu alți copii – să contacteze, în caz de abuz, un adult de încredere sau o instituție care se ocupă cu protecția împotriva violenței
Protecție socială: a fi protejat în situație de sărăcie, boală, deficiențe, astfel încât orice copil să se poată bucura de drepturi	– să sesizeze autoritățile care se ocupă cu protecția socială atunci când nu are condiții normale de trai – să învețe să se ajute și singur
Protecția mediului: a avea un mediu ambiant sigur și condiții de ocrotire a sănătății și de securitate a vieții	– să aibă un comportament responsabil față de mediu – să păstreze curățenia în natură, să nu arunce deșeurile la întâmplare – să economisească apa, energia electrică, alimentele – să sesizeze autoritățile pentru protecția mediului când se încalcă regulile protejării mediului

Copiii, promotori ai propriilor drepturi

Promotori ai drepturilor copiilor – persoane care inițiază acțiuni de apărare a drepturilor copiilor.

Copiii au dreptul de a-și apăra și promova drepturile în măsura în care acțiunile lor nu încalcă drepturile altor persoane.

Exemple de modalități de implicare:

Campanii de informare	Acțiuni care urmăresc cunoașterea drepturilor copiilor
Acțiuni de sprijinire a altor copii	Acțiuni de solidarizare cu copii din țări unde sunt încălcate drepturile copiilor
Acțiuni care îi privesc pe ei înșiși	Solicitări pentru îmbunătățirea condițiilor de studiu și recreere Sesizări către autorități când le sunt încălcate drepturile Campanii de promovare a drepturilor

Forme de recompensare a copiilor cu merite deosebite în activitatea de promovare a drepturilor copiilor:

- ✓ Premiul Internațional al Copiilor pentru Pace
- ✓ Premiul Nobel pentru Pace

Școala ca spațiu de exprimare, exercitare și asumare de către copii a drepturilor și a responsabilităților

Cum îmi apăr drepturile în școală – dreptul la participare

Școala este primul loc în care puteți să vă apărați drepturile și să vă exercitați dreptul la participare prin:

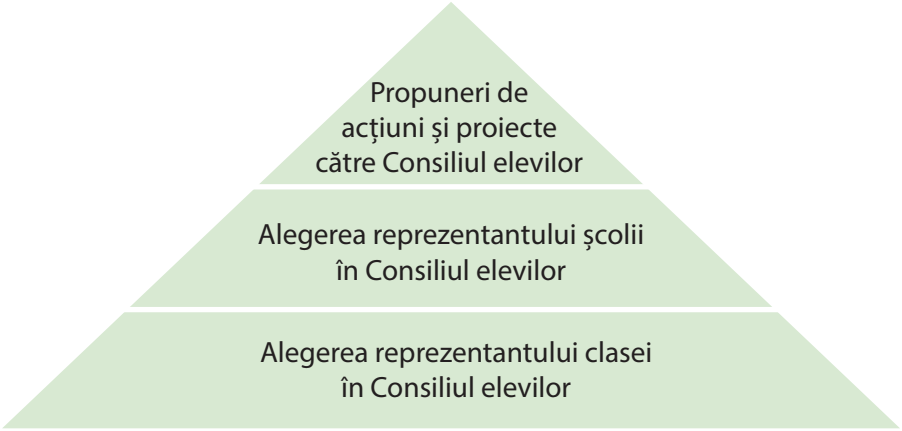

Consiliul elevilor

- ✓ Descoperă, cu ajutorul elevilor din școală, dacă există situații de încălcare a drepturilor copiilor.
- ✓ Inițiază acțiuni, proiecte și campanii în scopul apărării drepturilor copiilor.
- ✓ Contactează parteneri din afara școlii pentru aplicarea ideilor de proiecte.
- ✓ Urmărește modul în care se desfășoară proiectele.
- ✓ Intermediază întâlniri între profesori și elevi.

Dreptul de participare aparține fiecărui elev, ales sau nu ca reprezentant în Consiliul elevilor!

Evaluare

1 Asociază principiile Convenției cu privire la drepturile copilului aflate în coloana din stânga cu drepturile din coloana din dreapta.

Principiile Convenției	Drepturi ale copilului
1) Principiul interesului superior al copilului	a) Dreptul la identitate
2) Principiul nediscriminării	b) Dreptul la joacă și activități recreative
3) Principiul dreptului la viață, supraviețuire și dezvoltare	c) Dreptul la familie
4) Principiul participării	d) Dreptul la protecție socială
	e) Dreptul la opinie
	f) Dreptul la educație
	g) Dreptul la protecția mediului

2 Ce drepturi le sunt încălcate copiilor din imaginile alăturate?

3 În imaginea din stânga este ilustrată o situație de bullying. Care crezi că ar trebui să fie atitudinea copiilor care privesc cum colega lor este agresată? Motivează-ți răspunsul.

4 Construiește un plan cu minimum trei măsuri anti-bullying, care să fie promovat de Consiliul elevilor din școala ta.

5 Construiește un argument prin care să susții că este necesar ca toți copiii să fie uniți în promovarea drepturilor lor.

6 Desenează un afiș prin care să faci cunoscute cel puțin două dintre atribuțiile Consiliului elevilor. Nu uita că afișul trebuie să aibă un titlu, o imagine și un slogan!

Barem de notare	
1. Pentru fiecare asociere corectă între drepturi și principii – 5 puncte	30 de puncte
2. Pentru cel puțin două drepturi identificate – 5 puncte	5 puncte
3. Exprimarea unei opinii cu privire la implicarea într-o situație de bullying – 5 puncte Motivarea răspunsului – 15 puncte	20 de puncte
4. Pentru un plan de măsuri anti-bullying – 10 puncte	10 puncte
5. Un argument care aduce dovezi – 10 puncte Un argument fără dovezi – 5 puncte	10 puncte
6. Fiecare componentă a afișului: imagine, titlu, slogan – 5 puncte	15 puncte
Din oficiu se acordă 10 puncte.	

Unitatea 4

Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului

- ✓ Copii în situații de risc
- ✓ Instituții guvernamentale și inter-guvernamentale – rolul statului în realizarea securității și protecției sociale
- ✓ Organizații nonguvernamentale – rolul societății civile

Misiunea Organizației Salvați Copiii România este de a obține progrese marcante privind modul în care copiii sunt tratați și de a produce schimbării mediate și de durată în viața acestora. Viziunea noastră este o lume în care fiecărui copil îi este respectat dreptul la viață, protecție, dezvoltare și participare.

Organizația Salvați Copiii România

Competențe specifice: 1.2, 2.1, 2.2.

Copii în situații de risc

Descoperim

Toți copiii au drepturi: la educație, la joacă, la sănătate, la identitate, la familie etc. În cele mai multe cazuri, aceste drepturi pot fi asigurate de familie. Sunt însă și situații în care familia nu poate să ofere singură tot ce este necesar pentru creșterea unui copil. Din cauza acestor situații speciale, există riscul ca unii copii să fie privați de beneficiile care decurg din drepturile lor.

În situații de risc se află copiii care nu se bucură de abilitățile unui copil obișnuit: unii nu pot merge, nu pot vedea sau nu pot auzi. Alții au aceste abilități, dar la școală nu pot învăța așa cum învață ceilalți. Toți acești copii au nevoie de ajutor pentru a merge la școală, pentru a învăța și a beneficia de aceleași drepturi ca toți ceilalți. Pentru a-i sprijini, școlile trebuie să facă unele modificări de mobilier, rampe de cărucioare, toalete etc. Serviciile de protecție a copilului trebuie să le asigure programe de recuperare și un profesor de sprijin, acolo unde este nevoie.

O altă categorie de copii cărora familia nu reușește singură să le asigure dreptul la educație și sănătate, dar nici alte drepturi (dreptul la joacă sau chiar dreptul la identitate) este reprezentată de copiii proveniți din familii sărace. În acest caz, protecția socială a deschis centre de zi, unde copiii să primească o masă caldă și să își facă temele într-un mediu primitor și cu profesori care să îi ajute.

Info +

Copiii reprezintă una dintre cele mai vulnerabile categorii sociale din România, peste jumătate dintre ei aflându-se în risc de sărăcie sau de excluziune socială.
(http://salvaticopiii.ro/?id2=00040005#Festivalul Brazilor de Crăciun.html)

Copiii aparținând unor minorități sunt – din cauza discriminării și a sărăciei – în situația în care nu pot merge la școală, nu primesc suficientă hrană sau nu dețin certificate de naștere. Același lucru se întâmplă și cu mulți copii care locuiesc la sat și au familii sărace.

Info +

Citește scrisoarea deschisă „Casa de copii nu-i acasă!", pe site-ul *http://desenamviitorul.ro/scrisoare-deschisa-casa-de-copii-nu-i-acasa/*

De asemenea, există copii pe care familia i-a abandonat. O parte dintre aceștia trăiesc în centre de plasament, iar o altă parte sunt în grija unor oameni a căror profesie este cea de asistent maternal. Ei trăiesc în familiile acestor persoane fără să fie adoptați.

O situație complexă, care a apărut în ultimii ani în România, este legată de numărul tot mai mare al copiilor cu părinți care pleacă la muncă în străinătate. Mulți dintre ei sunt îngrijiți de rude, dar lipsa părinților îi afectează. Cei mai mulți nu reușesc să țină pasul la învățătură, iar unii chiar abandonează școala. Într-un context și mai dificil se găsesc cei care rămân singuri și trebuie să-i îngrijească pe frații mai mici.

Dicționar

- **Copii în situații de risc** – copii ale căror familii nu reușesc să le asigure cele necesare creșterii și educației.
- **Centru de plasament** – instituție în care trăiesc o parte dintre copiii abandonați.
- **Asistent maternal** – persoană care ia în îngrijire unul sau mai mulți copii abandonați.
- **Centru de zi** – formă de sprijin pentru copiii săraci, care primesc o masă caldă și ajutor la teme.
- **Dizabilitate** – incapacitate de a face o anumită acțiune.
- **Minoritate** – populație al cărei număr este semnificativ mai mic decât al majorității locuitorilor de pe teritoriul unui stat.

Info +

„Un număr mare de elevi aflați în abandon s-a înregistrat încă până cu anul școlar 2008–2009, când familii întregi au plecat în străinătate."

(raport, Școala Gimnazială Fântânele, Dâmbovița, *http://www.inimadecopil.ro/images/file_repository/manuale_publicatii/cautam_drumul_spre_scoala.pdf*)

Info +

• În anul 2015, UNICEF a desfășurat campania „Șanse egale pentru toți copiii", care a avut ca scop sprijinirea copiilor aflați în situații de risc.
• UNICEF (Fondul Națiunilor Unite pentru Copii), cu sediul în New York, oferă asistență umanitară și pentru dezvoltarea copiilor și a mamelor lor în țările în curs de dezvoltare.
• În anul 2016, World Vision a lansat o campanie al cărei scop este acela de a le oferi o masă caldă copiilor defavorizați. Găsiți informații accesând linkul *http://www.supergulia.ro/world-vision-romania-lansat-campania-paine-si-maine/*

Gândim critic

Înțelegem

1. Precizează două cauze pentru care unii copii sunt în situații de risc.

2. Identifică două drepturi ale copiilor care nu pot fi asigurate de familiile copiilor în situații de risc.

Reține!

În prezent, în România sunt în situații de risc:
- copiii cu dizabilități;
- copiii din familii sărace;
- copiii de altă etnie decât cea română, care sunt victime ale discriminării;
- copiii abandonați;
- copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate;
- copiii din mediul rural.

Exprimăm opinii

1. Citește următoarele texte și răspunde cerințelor.

A. „Bogdan merge la școală doar două zile pe săptămână, pentru că nu are cu ce se încălța. Împreună cu fratele mai mare au o pereche de cizme, pe care o poartă cu rândul. Nu avem bani să le cumpărăm cizme tuturor copiilor, însă problema cea mai mare este lipsa mâncării. Nu pot să le pun zilnic pachet la școală, pentru că nu am din ce."

http://www.romanialibera.ro/special/documentare/225-000-de-copii-din-romania-merg-la-culcare-flamanzi-405648

B. „Pentru mulți dintre copiii romi, orele de curs sunt urmate de alte ore, lungi, de muncă sau cerșit. Este exemplul unui băiețel rom din Mediaș, aflat în clasa a IV-a. În fiecare zi, de la 12 la 9 seara, cerșește în trenurile care merg pe ruta Mediaș–Sighișoara, ca să suplimenteze banii de mâncare ai familiei. Copilul spune că i-ar plăcea să continue școala și să nu urmeze exemplul fratelui lui, neșcolit, căsătorit la 18 ani și șomer."
http://www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2005/07/050714_romi_educatie.shtml

a) Ce drepturi le sunt încălcate copiilor menționați în cele două texte?
b) Din ce motiv acești copii ajung cu dificultate la școală?
c) Cum crezi că pot fi ajutați copiii aflați în aceste situații?
d) Ce crezi că se va întâmpla cu cei doi copii dacă nu sunt ajutați?

Știai că...?

Andreea Marin, în calitate de ambasador UNICEF, s-a implicat într-o campanie cu titlul: „De ce au nevoie cei mai vulnerabili copii?" Filmele din campanie pot fi vizionate pe site-ul *http://www.unicef.ro/cine-suntem/ambasadori-ai-bunavointei/mesaj-andreea-marin/*

2 În imaginile de mai jos sunt prezentați copii care au nevoie de sprijin pentru a putea să crească sănătoși și fericiți. Împreună cu colegul de bancă, răspunde la următoarele întrebări:
a) Cum crezi că ar trebui ajutați?
b) Cine ar trebui să îi ajute?

3 „Hope and Homes for Children" este o fundație al cărei obiectiv este închiderea centrelor de plasament și integrarea copiilor abandonați în familiile asistenților maternali. Un alt scop al fundației este susținerea familiilor sărace pentru a nu-și abandona copiii.
a) De ce crezi că este important pentru copiii abandonați să fie crescuți într-o familie?
b) Cum crezi că se simt familiile care sunt în situația de a-și abandona copiii?

Știai că...?

Specialiștii „Salvați Copiii" îți vor oferi răspunsuri la fiecare întrebare pe care o ai. Fie că ai în îngrijire un copil cu părinții plecați la muncă în străinătate, fie că ești un părinte plecat în străinătate sau un părinte rămas cu copilul, în condițiile în care celălalt părinte este migrant, fie că ești un copil, vei putea găsi aici oricând un sfat la problemele tale. Întrebarea ta poate fi pusă pe site-ul *http://copiisinguriacasa.ro/intreaba-specialistul/* sau la numărul gratuit *0800070040*.

Info +

Copiilor în situații de risc le sunt încălcate adesea următoarele drepturi:
- dreptul la sănătate;
- dreptul la educație;
- dreptul la securitate și protecție socială;
- dreptul la familie;
- dreptul la identitate.

Argumentăm. Lucrăm în echipe

Formați echipe de câte cinci elevi pentru a construi două argumente care să sprijine opinia că „toate intrările în școli trebuie să fie prevăzute cu rampe de acces pentru cărucioare”. Alegeți cele mai convingătoare trei argumente. Pe baza lor scrieți o solicitare adresată primăriei pentru a construi rampe în școlile din localitatea voastră.

Suntem activi. Studiu de caz

Trei tineri cu sindrom Down demonstrează că diagnosticul lor nu îi împiedică să ducă o viață împlinită. Ei au acceptat provocarea de a participa ca reporteri la realizarea unei noi emisiuni, realizată în parteneriat de Asociația Hans Spalinger (AHS) și TVR Cluj.
Aceasta este o premieră în peisajul media european; în prezent, în lume există un singur reporter de televiziune cu sindrom Down, care se numește Fernanda Honorato și transmite pentru TV Brasil.
Emisiunea va aborda probleme sociale ale comunității, tematici legate de educație și integrarea persoanelor cu dizabilități fizice sau psihice.

http://cluj.tvr.ro/premiera-trei-tineri-cu-sindrom-down-realizeaza-o-emisiune_9487.html

1. Formați echipe de câte cinci elevi și colectați informații despre alți copii sau tineri care au devenit celebri, deși erau diferiți.
2. Construiți un portofoliu cu aceste cazuri.

Info +

Pe site-ul TVR găsim o știre despre o tânără care a reușit să ducă o viață normală chiar dacă s-a născut cu o dizabilitate.
„Lecția de normalitate. O tânără și-a învins dizabilitatea și a construit propria afacere.
Trăiește într-un scaun cu rotile și de la bun început sistemul care ne înconjoară nu i-a dat prea multe șanse. Diana Chiriță a refuzat să-și accepte soarta și a ales să-și transforme scaunul rulant în propria normalitate. A urmat o facultate, departe de casa părinților, iar acum are propria afacere: piese din origami.“

(http://stiri.tvr.ro/lectia-de-normalitate--o-tanara-si-a-invins-dizabilitatea-si-a-construit-propria-afacere_80471.html#view)

Instituții guvernamentale și interguvernamentale – rolul statului în realizarea securității și protecției sociale

Descoperim

Unele drepturi ale copiilor, de exemplu, educația, ocrotirea sănătății, protecția, nu pot fi asigurate doar de familie. Din acest motiv, diferite instituții au ca obiectiv să promoveze și să asigure respectarea drepturilor copiilor. Unele dintre aceste instituții aparțin statului și se numesc *instituții guvernamentale*. Mai există și alte organizații ce promovează și apără drepturile copiilor, care nu sunt conduse de guvern, ci de persoane particulare, fiind numite *organizații nonguvernamentale* (ONG).

Alături de părinți, care au obligația de a asigura creșterea, îngrijirea și educarea copiilor, statul, prin instituțiile sale, trebuie să creeze condițiile pentru exercitarea drepturilor copiilor și să sprijine părinții în realizarea obligațiilor care le revin.

Rolul statului este, în primul rând, acela de a da legi prin care drepturile să fie recunoscute pentru toți copiii, fără niciun fel de discriminare. Astfel, legile asigură accesul copilului la condiții de viață decente, la servicii medicale de calitate, la educație și la protecție împotriva exploatării și violenței, la protecție specială pentru copiii lipsiți temporar sau permanent de părinți.

În al doilea rând, statul poate sprijini financiar copiii prin:

– ajutoare sociale pentru familiile cu copii aflate în risc de sărăcie;

– burse sociale pentru asigurarea frecventării școlii de către copiii ce provin din familii aflate în dificultate;

– ajutoare în natură, alimentare și materiale (de exemplu, rechizite);

– ajutoare pentru copiii cu nevoi speciale;

– facilități la transportul în comun.

Principalele instituții cu rol în promovarea, respectarea și apărarea drepturilor copilului sunt:

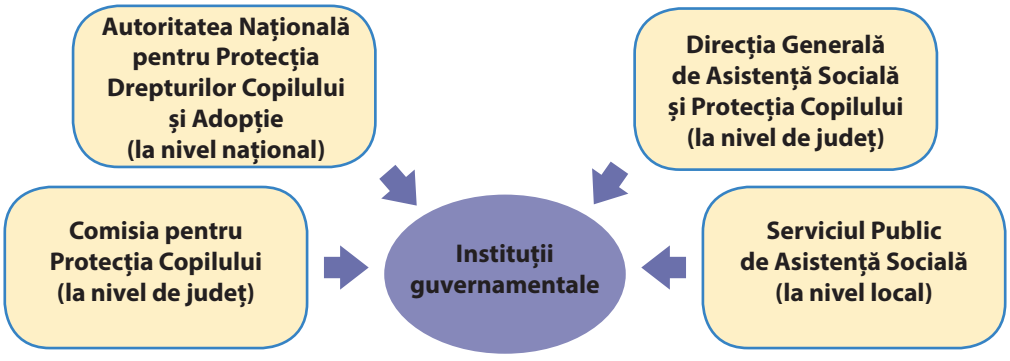

Rolul instituțiilor guvernamentale este de a asigura respectarea drepturilor tuturor copiilor aflați pe teritoriul statului român și de a lua măsuri de protecție socială pentru copiii aflați în situații de risc.

Instituțiile interguvernamentale sunt organizații care se formează prin asocierea statelor în vederea realizării unor scopuri comune. Mai jos sunt câteva exemple.

Organizația Națiunilor Unite (ONU) are ca scop asigurarea păcii, prieteniei și respectarea drepturilor omului în statele membre.

Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) este cea mai importantă instituție ONU care se ocupă cu apărarea drepturilor copiilor. Are ca scop combaterea sărăciei, a foametei și sprijinirea copiilor din zone afectate de catastrofe.

Info +

Misiunea UNICEF: „Unim lumea pentru a garanta dreptul fiecărui copil la sănătate, educație, egalitate și protecție."

(www.unicef.ro)

Dicționar

- **Stat** – totalitatea instituțiilor care conduc și organizează viața oamenilor care trăiesc într-un anumit teritoriu.
- **Instituție** – organizație care funcționează pe baza unor legi și are ca scop satisfacerea nevoilor unor grupuri mari de oameni.
- **Adopție** – înfiere.
- **Sărăcie** – insuficiența resurselor (hrană, adăpost, îmbrăcăminte) pentru a avea un trai decent.
- **Calamitate** – dezastru, catastrofă care afectează un grup mare de oameni (inundații, război, cutremur).

Știai că...?

✓ România este membră a ONU din 1955.

✓ UNICEF este prima organizație din lume care a luat Premiul Nobel pentru Pace.

Gândim critic

Înțelegem

○ Identifică cel puțin două măsuri de protecție socială de care beneficiați tu și colegii tăi și care au rolul de a-ți facilita frecventarea zilnică a cursurilor școlare.

Exprimăm opinii

1. Formulează în scris, împreună cu colegul tău de bancă, un punct de vedere cu privire la importanța acordării alocației de stat fiecărui copil din România.
2. UNICEF promovează drepturile și bunăstarea fiecărui copil – în special ale celor mai vulnerabili – în 190 de țări și teritorii. Având în vedere scopul existenței sale, exprimă un punct de vedere cu privire la necesitatea prezenței acestei instituții interguvernamentale în România. Indică cel puțin două motive.

Știai că...?

✓ Serviciile publice de asistență socială organizate la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor asigură consiliere și informare cu privire la răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului tuturor persoanelor desemnate pentru a avea grijă de copii cât timp părinții sunt plecați la muncă în străinătate. Persoana desemnată trebuie să facă parte din familia extinsă (să fie rudă a copilului), să aibă minimum 18 ani și să îndeplinească condițiile materiale și garanțiile morale necesare creșterii și îngrijirii unui copil.

Argumentăm. Lucrăm în echipe

Citiți cu atenție textul de mai jos.

Andrei are 12 ani și este colegul meu de clasă. Este timid, dar foarte amabil cu toată lumea. Deși nu își face întotdeauna temele, de regulă este foarte atent în timpul orelor și așa reușește să aibă note destul de bune. De câtva timp a început să lipsească de la școală, iar acum nu mai vine deloc. Am aflat de la Matei, care locuiește pe aceeași stradă cu el, că lucrează la o spălătorie de mașini. La început lucra după ce pleca de la școală câteva ore pe zi, iar acum, pentru că familia lui nu se descurcă deloc cu banii, a început să stea mult mai mult, este foarte obosit, și de aceea nu mai vine la școală. Întrucât frații și mama lui au nevoie de sprijin, consideră că familia este mult mai importantă decât școala.
Nu mă așteptam ca un copil precum Andrei să încerce să își întrețină familia. Este drept că tată nu mai are, iar el este cel mai mare dintre cei trei copii. Sunt foarte impresionată și nu știu ce să fac. Aș vrea ca Andrei să vină din nou la școală...
Andrei este copil și adulții sunt cei care trebuie să îl protejeze, să îi apere drepturile!

(din Jurnalul Mariei)

1. Împărțiți clasa în două echipe. Fiecare echipă realizează un plan de măsuri ce ar trebui urmat pentru ca Andrei să poată reveni la școală.
2. După elaborarea planului, fiecare echipă îl prezintă în fața clasei și încearcă să convingă prin argumente că soluțiile oferite sunt cele mai potrivite pentru Andrei.

Suntem activi

Redactează împreună cu colegii tăi o scrisoare adresată primarului localității voastre în care îi propuneți măsuri ce ar trebui luate în sprijinul copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate.

Dicționar

- **Educație timpurie** – educație pentru copii între 3 și 6 ani.

Info +

Ministerul Educației derulează diverse proiecte destinate copiilor din medii dezavantajate:
• Proiectul pentru Învățământul Rural (PIR), care are ca obiectiv dezvoltarea învățământului românesc în mediul rural;
• Proiectul de Educație Timpurie Incluzivă (PETI), care își propune includerea populației rome în strategia și în programele Ministerului Educației Naționale;
• Programul PHARE „Acces la educație pentru grupuri dezavantajate”, destinat copiilor romi.

Organizații nonguvernamentale – rolul societății civile

Descoperim

Fiecare dintre noi acționează pentru a-și realiza interesele fără a le afecta pe ale celorlalți. Ne rezolvăm o mulțime de probleme singuri sau cu ajutorul celor de lângă noi, fără ca statul să intervină prin instituțiile sale.

Atunci când vedem în jurul nostru oameni care suferă, simțim nevoia să îi ajutăm, suntem solidari. Prin solidaritate, oamenii au reușit să depășească momente foarte grele, cauzate de războaie, boli, inundații sau cutremure. Deoarece problemele sunt uneori prea mari pentru a le rezolva singuri, oamenii și-au unit eforturile, asociindu-se. Astfel, au luat naștere diverse asociații și fundații, numite *organizații nonguvernamentale*. Scopul lor este:

• de a rezolva probleme ale unor grupuri de oameni care nu găsesc singuri soluții la dificultățile cu care se confruntă;

• de a atrage atenția instituțiilor guvernamentale asupra problemelor existente și a influența deciziile acestor instituții;

• de a colabora cu instituțiile guvernamentale sau cu alte organizații pentru rezolvarea problemelor.

Organizațiile nonguvernamentale diferă între ele prin scopul activității lor: promovarea drepturilor copilului, apărarea drepturilor omului, prevenirea violenței în familie, ocrotirea sănătății, protecția animalelor, protecția mediului etc.

Salvați Copiii România este o organizație nonguvernamentală care acționează pe teritoriul României, membră a celei mai mari organizații independente din lume care promovează drepturile copilului (Save the Children International).

World Vision România este tot o organizație nonguvernamentală internațională, care activează în România din 1990. Scopul ei este de a-i sprijini pe copii pentru a avea acces la educație, servicii culturale și de sănătate.

Asociația Telefonul Copilului este o organizație nonguvernamentală, non-profit, al cărei scop este acela de a-i proteja pe copii împotriva oricărei încercări de încălcare a drepturilor lor, împotriva oricărei forme de abuz.

Aceste organizații nonguvernamentale sunt parte a ceea ce se numește societatea civilă. Societatea civilă este importantă pentru cetățenii unei țări, deoarece oferă mai multe soluții decât organizațiile guvernamentale pentru rezolvarea unor probleme, colaborează cu instituțiile statului sau, dimpotrivă, le contestă deciziile atunci când există riscul ca acestea să încalce drepturile cetățenilor/copiilor.

Dicționar

- **Solidaritate** – unirea eforturilor oamenilor dintr-o comunitate pentru a rezolva probleme cu care se confruntă întreaga comunitate sau doar unii dintre membri.
- **Tutore** – persoană care își asumă responsabilitățile părinților copilului minor în lipsa acestora.

Gândim critic

Info +

Pentru copiii ai căror părinți sunt plecați în străinătate și pentru tutorii acestora, organizația Salvați Copiii a creat site-ul de informare *www.copiisinguriacasă.ro* și serviciul de consiliere telefonică *0800 070 040*.

Înțelegem

1. Grupați în echipe de 4–5 elevi, informați-vă în legătură cu programele realizate de organizații care promovează drepturile copiilor și prezentați fiecare dintre voi un astfel de program.
2. Identifică probleme cu care se confruntă unii copii din școala ta, în sprijinul cărora ar putea veni o organizație nonguvernamentală. Confruntă propria listă cu cea a colegului de bancă și alcătuiți apoi o listă comună.

Exprimăm opinii

1. Identifică, împreună cu colegul tău de bancă, problemele prezentate în imaginile de mai jos. Numiți trei probleme care există și în localitatea voastră.

2. Redactați o scrisoare din partea clasei prin care să sesizați unei organizații nonguvernamentale problema a cărei rezolvare o considerați ca fiind cea mai urgentă.

Argumentăm

- Pornind de la următoarea afirmație, susține ideea că organizațiile guvernamentale și cele nonguvernamentale trebuie să lucreze împreună pentru rezolvarea unor probleme ale copiilor aflați în situații de risc.

În apărarea drepturilor copilului, un rol important îl au organizațiile nonguvernamentale, prin faptul că identifică problemele cu care se confruntă unii dintre ei, atrag atenția asupra acestor probleme și uneori le rezolvă cu sau fără colaborarea cu instituțiile guvernamentale.

Suntem activi. Temă de portofoliu

Revista presei: drepturile copiilor în România de azi

- Organizați-vă în echipe de câte 4–5 elevi. Fiecare echipă caută articole, anunțuri din ziare, reviste, internet, care relatează fapte, evenimente, situații ce implică drepturile copilului. Decupați sau printați aceste articole și lipiți-le pe o planșă.

Recapitulare

Copiii în situații de risc

✓ Copiii în situații de risc sunt cei ai căror familii nu reușesc să le asigure cele necesare creșterii și educației:

– copii cu dizabilități;
– copii abandonați;
– copii cu părinți plecați la muncă în străinătate;
– copii din familii sărace;
– copii de altă etnie decât cea română care sunt victime ale discriminării;
– copii din mediul rural.

✓ Instituțiile guvernamentale și nonguvernamentale sunt preocupate de respectarea următoarelor drepturi ale copiilor aflați în situații de risc:

– dreptul la sănătate;
– dreptul la educație;
– dreptul la securitate și protecție socială;
– dreptul la familie;
– dreptul la identitate.

Instituții guvernamentale și interguvernamentale – rolul statului în realizarea securității și protecției sociale

✓ Instituțiile guvernamentale sunt instituții ale statului care au rolul de a crea condiții pentru exercitarea drepturilor copilului și de a-i sprijini pe părinți în realizarea obligațiilor care le revin.

✓ Statul intervine pentru asigurarea drepturilor și a securității și protecției sociale prin legi și măsuri de protecție socială.

Principalele instituții guvernamentale cu rol în promovarea, respectarea și apărarea drepturilor copilului:
– Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (la nivel național);
– Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (la nivel de județ);
– Comisia pentru Protecția Copilului (la nivel de județ);
– Serviciul Public de Asistență Socială (la nivel local).

Instituțiile interguvernamentale sunt organizații care se formează prin asocierea statelor în vederea realizării unor scopuri comune.

Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (**UNICEF**) este cea mai importantă instituție ONU care se ocupă cu apărarea drepturilor copiilor.

Organizații nonguvernamentale – rolul societății civile

✓ Organizațiile nonguvernamentale (ONG) sunt organizații înființate de cetățeni, cu scopul de a găsi soluții la probleme pe care familia și instituțiile statului nu le pot rezolva.

ONG-uri care se ocupă cu apărarea drepturilor copiilor în România sunt:

– Asociația Telefonul Copilului;
– World Vision România;
– Salvați Copiii.

Nu uitați! Toate aceste organizații și multe altele vă pot deveni parteneri în proiectele pentru promovarea drepturilor voastre. Aflați cu ce se ocupă fiecare și cereți-le ajutorul!

Societatea civilă este alcătuită din totalitatea ONG-urilor și a altor forme de asociere.

Evaluare

1. Identifică două categorii de copii aflați în situații de risc.
2. Stabilește care dintre următoarele enunțuri sunt adevărate și care sunt false:
   a) Organizațiile nonguvernamentale îi ajută deseori pe copii în situațiile în care părinții și instituțiile guvernamentale nu reușesc.
   b) Instituțiile guvernamentale și cele nonguvernamentale nu se consultă și nu se sprijină în rezolvarea situațiilor de încălcare a drepturilor copiilor.
   c) Copiii în situații de risc nu au nevoie de ajutor pentru respectarea dreptului la educație.
   d) Ministerul Educației Naționale sprijină copiii din medii defavorizate să frecventeze școala prin programe precum: „Școală după școală”, „Laptele și cornul”, „Rechizite școlare”.
3. În imaginile alăturate ai situații de respectare a drepturilor copiilor. Descrie, în câteva rânduri, fiecare imagine, precizând și instituția care contribuie la respectarea drepturilor acestor copii.

4. Scrie o scrisoare autorităților locale în care să le ceri construirea unui teren de sport/loc de joacă/unei săli de festivități adaptat/adaptate și elevilor cu dizabilități. Explică în scrisoare cum lipsa unor astfel de dotări le afectează copiilor cu dizabilități dreptul la activități recreative.
5. „Copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate trăiesc o dramă și au nevoie de ajutor. Aceasta este concluzia psihologilor din Timișoara, care au organizat un concurs de scrisori pentru copiii ai căror părinți sunt plecați din țară.”
   http://stiri.tvr.ro/grupuri-de-terapie-pentru-copiii-cu-parintii-plecati-la-munca-in-strainatate_20544.html
   Descrie în maximum cinci rânduri modul în care ai putea tu să-i ajuți pe acești copii să treacă mai ușor peste această perioadă.
6. Desenează un afiș prin care să susții drepturile unei categorii de copii aflați în situații de risc. Găsește un titlu și un slogan potrivite.

Barem de notare	
1. Identificarea celor două categorii de copii în situații de risc	10 puncte
2. Fiecare răspuns corect – 5 puncte	20 de puncte
3. Descrierea imaginilor cât mai aproape de mesajul transmis de acestea	20 de puncte
4. O scrisoare ce respectă forma standard a acestui document și aduce argumente convingătoare	20 de puncte
5. Precizarea unei soluții într-o manieră convingătoare	10 puncte
6. Un afiș care are toate elementele necesare: titlu, slogan, imagine	10 puncte
Din oficiu se acordă 10 puncte.	

Unitatea 5

Proiectul educațional

- ✓ *Cum alegem tema proiectului?*
- ✓ *Cum scriem un proiect de sprijinire a drepturilor copiilor?*
- ✓ *Derularea proiectului. Activități concrete și modalități de a le evalua*
- ✓ *Evaluarea finală și promovarea proiectului*

Când privești lumea, vezi cât este de mare diferența dintre ceea ce ai tu și ce au alții. Sunt mai mulți oameni săraci decât bogați. Trebuie nu numai să-i înțelegi pe oameni, trebuie să empatizezi cu ei și să transformi ideile în acțiuni!

Neha Gupta, câștigătoare a Premiului Internațional
al Copiilor pentru Pace 2014

Competențe specifice: 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2.

Cum alegem tema proiectului?

Descoperim

Orice proiect de promovare a drepturilor copiilor are ca punct de pornire identificarea unei probleme legate de respectarea acestor drepturi.

1. Primul pas în proiect este să găsiți problema care vă sensibilizează cel mai mult și pe care o puteți rezolva sau la a cărei rezolvare puteți contribui.

2. Al doilea pas este să propuneți soluții de rezolvare a problemei. Acești doi pași vă ajută să stabiliți tema proiectului.

Este indicat ca, imediat după alegerea temei, să stabiliți denumirea și logoul proiectului. Denumirea trebuie să surprindă problema propusă pentru rezolvare și persoanele cărora vă adresați prin proiectul vostru. Căutați ca denumirea să fie potrivită și să individualizeze proiectul vostru, evitând astfel posibilele confuzii. De exemplu, un titlu precum *Drepturile copiilor în școala mea*. *Proiect de promovare a drepturilor* în *Școala Gimnazială Nr. 92* este mult mai potrivit decât *Drepturile copiilor*.

Logoul este un simbol care va face proiectul vostru mai ușor de reținut. Observați mai jos câteva modele de logouri.

Un logo reușit este simplu, practic și adecvat temei proiectului, transmițând un mesaj persoanelor care vor vedea proiectul. Scopul logoului este acela de a evidenția semnificația denumirii proiectului. Logoul poate fi compus dintr-o literă sau mai multe, o imagine ori o combinație de litere și imagini.

Aplicăm

1. Pentru a alege tema proiectului, puteți utiliza metoda numită *Turul galeriei*. Parcurgeți pașii următori:
   a) Împărțiți clasa în cinci echipe.
   b) Fiecare membru al echipei sugerează o problemă cu privire la drepturile copiilor pe care ar dori să o rezolve. Prin vot se alege problema pe care echipa vrea să o analizeze.

c) Fiecare echipă analizează problema folosind *Arborele lui Sapiro* în felul următor:

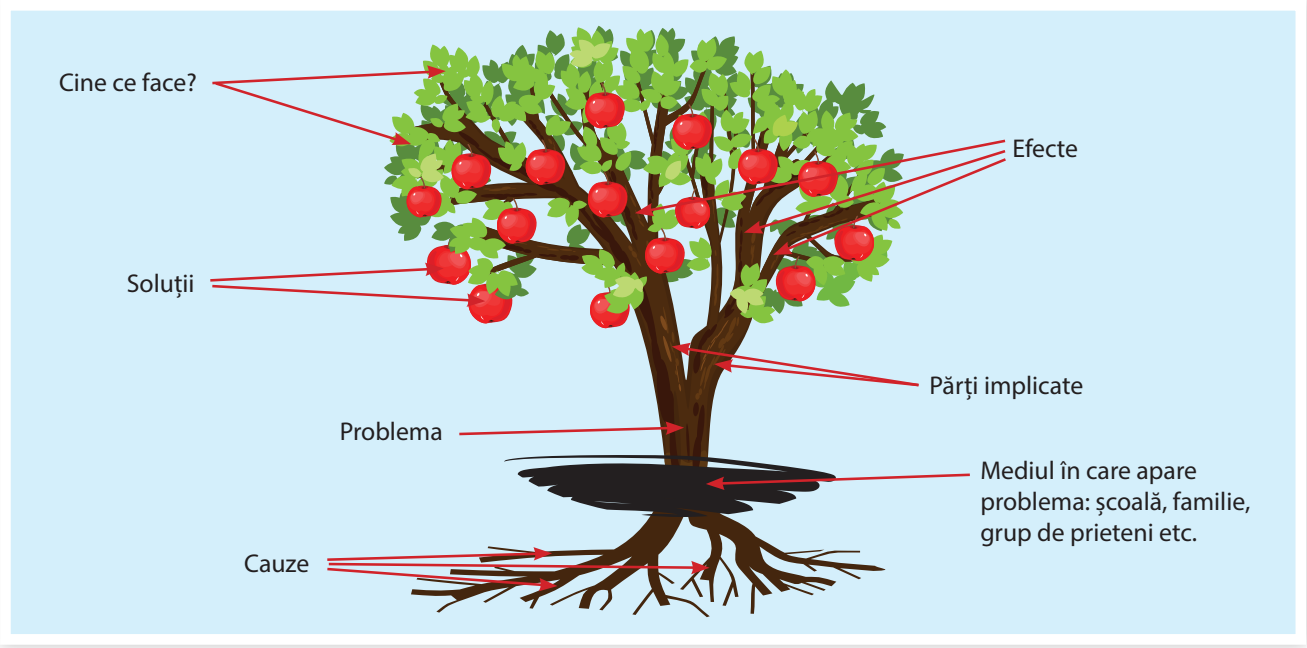

- rădăcina – cauza problemei (puneți atâtea rădăcini câte cauze identificați);
- solul – mediul în care apare problema: familie, școală etc.;
- tulpina – părți implicate: copii, părinți, profesori etc.;
- scorbura – problema;
- ramurile – efectele problemei (cum sunt afectați de problemă cei implicați);
- frunzele – acțiuni concrete pe care le fac cei implicați în problemă: se ceartă, sunt pedepsiți, sunt lipsiți de anumite drepturi etc.;
- fructele – soluții pentru problemă.

Tulpina vă va ajuta în identificarea *grupului-țintă*, adică acele persoane cărora proiectul le este destinat.

Rădăcinile vă arată cauzele și vă conduc către soluții.

Ramurile indică efectele problemei. Ele semnalează cât de gravă este problema și vă arată dacă proiectul este necesar sau nu.

d) Fiecare echipă își prezintă arborele realizat și îl lipește pe tablă.
e) Toți cei cinci arbori sunt analizați cu atenție.
f) La final, fiecare echipă acordă o notă celorlalte echipe pentru problema prezentată.
g) Echipa care obține cele mai mari note va decide tema proiectului.

Profesorul poate să vă ajute cu sugestii referitoare la alegerea temei, dar aceasta reprezintă responsabilitatea voastră.

2 *Brainstorming – Furtuna de idei*. Pentru a alege un nume potrivit pentru proiectul vostru, parcurgeți următoarele etape:
a) Se lansează întrebarea „Ce nume alegem pentru proiectul nostru?"
b) Se notează toate răspunsurile, indiferent cât de trăsnite ar fi.
c) Când furtuna de idei se oprește, se alege prin vot numele proiectului.

„Eu cred că 40% din succesul unui proiect este dat de nume."
http://www.manafu.ro/2012/02/cat-tine-succesul-unui-proiect-online-de-numele-sau/

Cum scriem un proiect de sprijinire a drepturilor copiilor?

Descoperim

Ai observat vreodată desenele realizate de arhitecți și utilizate apoi de constructori pentru ridicarea caselor? O acțiune asemănătoare este pregătirea unui proiect de sprijinire a drepturilor copiilor. Aceasta înseamnă să gândești un plan întreg pentru a rezolva o problemă de încălcare a drepturilor sau pentru a le face cunoscute și respectate de ceilalți copii sau de adulți.

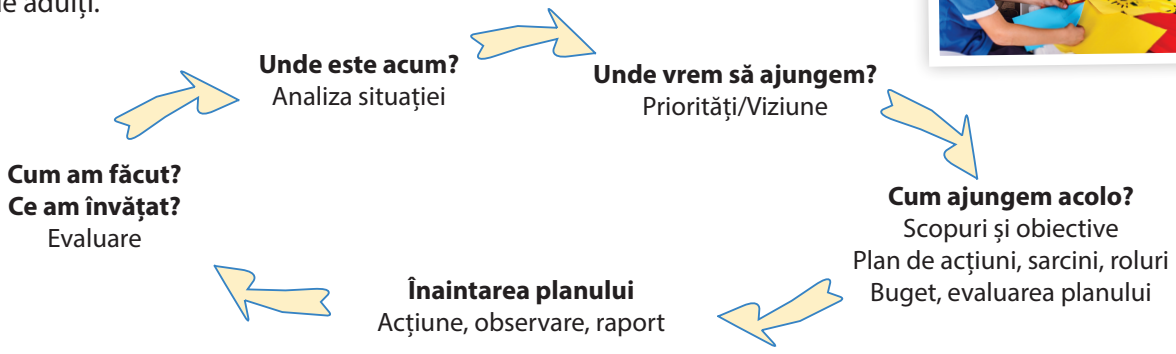

Cum faci un proiect de sprijinire a drepturilor copiilor?

În această parte a lecției veți înțelege pas cu pas cum să construiți un proiect de sprijinire a drepturilor copiilor. Urmăriți întrebările și sfaturile următoare:

1. Cu ce scop și pentru cine facem proiectul?

Proiectul trebuie să se concentreze pe rezolvarea unei probleme ce vizează respectarea și promovarea drepturilor copiilor. La rubrica **Suntem activi** și în lecțiile de proiect veți găsi mereu probleme de acest gen. Puteți propune spre rezolvare și alte probleme care apar în școala sau în localitatea voastră. Rezolvarea problemei este scopul proiectului; el va ajuta ca anumiți copii să își facă auzită vocea și problemele cu care se confruntă. Ei vor fi beneficiarii acestui proiect.

2. Cum ne atingem scopul? Ce acțiuni vom iniția?

După identificarea problemei, veți stabili ce activități puteți realiza împreună, astfel încât să rezolvați problema. Și pentru acestea găsiți sfaturi utile la rubrica **Suntem activi** și în lecțiile de proiect. Dar, la fel de bine, puteți propune și voi activități pe care să le realizați în cadrul proiectului.

3. Cine va fi responsabil? Cine va fi partener?

Este bine să vă împărțiți sarcinile. Stabiliți cine este responsabil pentru fiecare activitate. Încercați să îi implicați pe toți colegii. Dacă găsiți și alte instituții din afara școlii cu care să colaborați, le puteți atribui rolul de parteneri de proiect, implicându-le în activitățile voastre.

Fii partenerul nostru!

Organizația „Salvați Copiii" este deschisă oricărei propuneri de parteneriat, colaborare sau inițiativă care vine din partea companiilor interesate de implicarea în proiecte de responsabilitate socială dedicate copiilor.

4. Când și cu ce resurse desfășurăm activitățile?

Trebuie să vă gândiți în ce zile veți organiza activitățile din proiect. Puteți consulta în acest scop un calendar al zilelor naționale și internaționale recunoscute de ONU. Construiți un calendar de activități și prezentați-l tuturor participanților la proiect.

Puteți vizita site-ul *https://ro.wikipedia.org/wiki/Sărbători_publice_în_România*

O altă sarcină din proiect este să stabiliți care sunt resursele de care aveți nevoie: imprimantă, hârtie, lipici etc. Întocmiți o listă de necesități în care să notați ce aveți nevoie. Este mai bine să aveți un responsabil care să se ocupe de această listă de resurse materiale și de obținerea acestora.

Nu uitați că orice proiect implică realizarea unor afișe, fluturași sau site-uri de prezentare, iar toate acestea presupun costuri care trebuie calculate la începutul proiectului. Participanții la proiect reprezintă, de asemenea, un tip de resurse. Ei constituie resurse umane ce trebuie stabilite tot la începutul proiectului.

5. Cum popularizăm și cum evaluăm proiectul?

Găsiți modalități concrete de popularizare a proiectului. Aveți nevoie de un titlu interesant care să facă proiectul vizibil, dar și de un logo sau de un slogan. Îi puteți ruga pe colegii mai mari să îl promoveze pe site-uri de socializare, puteți folosi afișe, fluturași etc.

De la început trebuie să stabiliți criterii de evaluare a proiectului. Gândiți-vă că la sfârșitul acestuia trebuie să răspundeți împreună la întrebările:

- Am reușit ce ne-am propus?
- Am rezolvat problema?
- Ce am putea face mai bine data viitoare?
- Cine și cât s-a implicat?

Puteți ține un jurnal de proiect. Jurnalul poate cuprinde poze, filmări, afișe, dar și impresii personale din timpul proiectului. Toate aceste produse ale proiectului vă vor ajuta să vă evaluați mai corect proiectul, dar și să îl promovați mai bine.

Pentru a lucra cât mai organizat, puteți trece toate aceste date într-o fișă de proiect asemănătoare celei de mai jos:

Titlul proiectului și logoul:							
Perioada de desfășurare:							
Clasa care derulează proiectul și partenerii:							
Scopul proiectului:							
Beneficiarii proiectului (grupul-țintă):							
Activități	Produsele realizate	Resurse	Responsabili	Colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/ Criterii de evaluare	Observații

Aplicăm

Suntem activi. Studiu de caz

Etape ale aplicării studiului de caz

Etapa I: Prezentarea cazului supus dezbaterii

Căutarea celor mai bune soluții pentru rezolvarea problemei alese. De exemplu, problema poate fi **reducerea abandonului școlar**.

Etapa a II-a: Declanșarea și înregistrarea ideilor emise

Trebuie să analizați în cele mai mici detalii cazul și să luați în considerare toate datele problemei. Pentru aceasta puteți folosi **metoda pălăriilor gânditoare**.

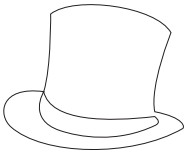

Pălăria albă – Informează

Cei ce poartă pălăria albă trebuie să ofere informații și imagini atunci când acestea li se cer. Nu oferă interpretări și opinii.

Prezintă statistici cu privire la cauzele abandonului școlar, despre efectele discriminării și ale neimplicării familiei.

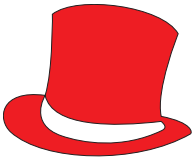

Pălăria roșie – Spune ce simte despre...

Purtând pălăria roșie, gânditorul spune:

- „Așa simt eu în legătură cu…"
- „Noi suntem indignați de comportamentul familiei."

Pălăria neagră – Identifică greșelile

Gânditorul cu pălărie neagră punctează ce este rău și incorect. Utilizează replici precum:

- „Nu este bine să judeci un om după haine!"
- „Nu trebuie să rămâi indiferent!"
- „Familia greșește."

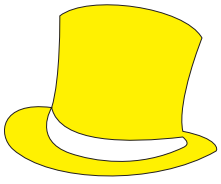

Pălăria galbenă – Gândește pozitiv și constructiv

Este simbolul gândirii pozitive și constructive, al optimismului. Se concentrează asupra aprecierilor pozitive:

- „Ar trebui să informăm familia."
- „Ar fi bine să îl ajutăm la lecții."
- „Trebuie să vedem cine și de ce îl respinge."
- „Vom strânge bani pentru haine și rechizite."

Pălăria verde – Generează ideile noi

Simbolizează gândirea creativă.

Propuneri concrete:

- campanie de strângere de fonduri;
- întâlniri cu familia;
- teatru-forum „Nu discriminării! Nu abandonului!";
- dezbateri pe tema: „Sărăcia – boala de care suferă mulți copii";
- plan de ajutor la lecții;
- scrisoare către ONG-uri și fundații care acordă sprijin în situații de abandon școlar.

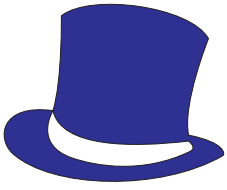

Pălăria albastră – clarifică și trage concluzii

Întrebări: De ce abandonul școlar trebuie oprit?

Concluzia: Un copil fără școală va avea o viață și mai grea în viitor. Pentru a-l ajuta trebuie să îl aducem la școală.

Etapa a III-a: Analiza și evaluarea ideilor emise se realizează prin intermediul metodei cadranelor.

PROPUNEM	ARGUMENTĂM
• Campanie de strângere de fonduri • Întâlniri cu familia • Teatru-forum „Nu discriminării! Nu abandonului!" • Dezbateri cu tema: „Sărăcia – boala de care suferă mulți copii" • Plan de ajutor la lecții • Scrisoare către ONG-uri și fundații	• Campania îi va procura cele necesare pentru școală. • Familia îl poate susține măcar emoțional. • Comportamentul colegilor îl poate face să perceapă școala ca pe o familie. • Rezultatele școlare bune îi vor da încredere în el. • Cu cât avem mai mult ajutor, cu atât va fi mai ușor.
Resurse	**Parteneri posibili**
• pliante • invitații • sală pentru dezbateri, pentru reprezentația teatru-forum • hârtie • culori	• profesori de educație plastică, de limba română etc. • ONG-uri • instituții guvernamentale • alte clase

Etapa a IV-a: Extragerea unor concluzii valabile și în alte situații de viață

Discuțiile au fost orientate asupra:

- cauzelor și soluțiilor concrete pentru abandonul școlar;
- necesității de a ne schimba atitudinea, optând pentru o atitudine constructivă, cu accent pe ceea ce simte un copil în această situație.

Etapa a V-a: Scrierea fișei de proiect

Un model de fișă de proiect găsiți la pagina 87.

Derularea proiectului. Activități concrete și modalități de a le evalua

Descoperim

În această lecție îți propunem ca, alături de colegi, să compari și să construiești afișe, invitații, articole despre drepturile copiilor și scenete tip teatru-forum. Pentru fiecare activitate îți vom recomanda și modalități de evaluare.

1. Afișul

- Observă cu atenție afișele de mai jos:

- Formează o echipă împreună cu alți trei colegi. Observați cele mai importante elemente ale fiecărui afiș.
- Comparați observațiile voastre cu ale altor echipe.
- Pe baza observațiilor realizate, construiți un afiș de promovare a unui eveniment legat de drepturile copiilor.

Reține!

Un afiș trebuie să răspundă la întrebările: Ce?, Unde?, Când?
Orice afiș trebuie să conțină:
– numele evenimentului;
– numele organizatorilor evenimentului;
– locul desfășurării evenimentului;
– data și ora desfășurării evenimentului;
– numele participanților la eveniment;
– imagini sugestive.
Scopul afișelor este de a promova un eveniment.

Evaluarea afișelor

a) *Evaluare externă*

Realizați un chestionar pentru elevii din școala voastră care să vă ajute să evaluați claritatea și vizibilitatea afișului realizat. El poate arăta ca în exemplul de mai jos:

Chestionar despre afișul de promovare a dreptului la ...

1. Ați văzut afișul postat în ... și pe ... **Da/Nu**

Dacă da, vă rugăm să răspundeți la următoarele întrebări:

2. Mesajul afișului este clar? **Foarte clar/Puțin clar/Complet neclar**

3. Imaginea aleasă este potrivită cu mesajul? **Foarte potrivită/Puțin potrivită/Deloc potrivită**

4. Culorile alese v-au atras atenția? **Mult/Puțin/Deloc**

b) *Autoevaluare*

Completați un tabel cu următoarele rubrici:

Știu	Vreau să știu	Am învățat

2. Invitația

• Observă invitația de mai jos și identifică, împreună cu colegul de bancă, elementele componente.

Informațiile prezente în invitație trebuie să răspundă celor cinci întrebări generale:

Cine? Ce? Când? Unde? Cum?

Dragi părinți și profesori,

Luni, 20 noiembrie, la ora 17:00, cu ocazia *Zilei Internaționale a Drepturilor Copiilor*, va avea loc *Parada copiilor fericiți*.

Ea se va desfășura în Sala de festivități a Școlii Primare Nr. 2.

Vă așteptăm cu drag!

• Numește trei evenimente legate de drepturile copiilor pentru care se pot formula invitații.

Evaluarea invitațiilor

a) Evaluarea externă a invitațiilor la un eveniment se poate face prin numărul de persoane care participă la respectivul eveniment. O invitație bună atrage un număr mare de persoane!

b) Interevaluare

Lucrând în echipe, acordați-vă calificative pentru invitațiile create: **Foarte bine/Bine/Satisfăcător**.

3. Articolul

• Citește următoarele fragmente din două articole ce descriu aceleași evenimente, din puncte de vedere diferite:

Copii români, „sclavi" pe sume mizerabile!

Un reportaj realizat de tabloidul britanic *The Sun* arată cum familiile sărace de români muncesc 13 ore pe zi pentru sume de nimic. Copii de doar șase ani asamblează jucăriile mici de plastic, care se găsesc în interiorul ouălor Kinder. Pentru această muncă extenuantă, aceștia primesc doar 22 de penny pe oră.

http://www.click.ro/news/social/copii-romani-sclavi-pe-sume-mizerabile-micutii-asambleaza-mii-de-oua-kinder-pentru-14

Protecția Copilului nu a găsit dovezi ale unei exploatări prin muncă

A doua zi după apariția articolului din *The Sun*, o echipă a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Satu Mare a demarat o anchetă. Astfel, au vizitat familia, au cerut date de la Poliție, de la școală și grădiniță.

„Nu au fost sesizate aspecte care să ridice suspiciunea că ar exista un pericol iminent care să pună în primejdie viața, securitatea fizică, psihică și integritatea copiilor în cauză prin prisma unei exploatări prin muncă de către părinții acestora. De asemenea, conform declarațiilor părinților și ale copilului mai mare, aceștia afirmă atât verbal, cât și în scris faptul că cei doi copii ai familiei Jurj nu au fost niciodată puși să muncească și niciodată nu au fost exploatați prin muncă", mi-a transmis printr-un e-mail directoarea DGASPC Satu Mare, Mariana Dragoș.

https://www.vice.com/ro/article/scandalul-oualor-kinder-cu-romani-ca-sclavi

- De ce crezi că aceste două articole prezintă faptele diferit?
- Din punctul tău de vedere, care dintre cele două articole prezintă adevărul? De ce?
- Realizează cu colegii de clasă un *Regulament al micului jurnalist* (vezi **Info+**), în care să precizați trei lucruri pe care trebuie să le respectați atunci când scrieți un articol despre copii.
- Scrie împreună cu alți trei colegi un articol despre un caz de respectare a drepturilor copiilor din România. Articolul vostru poate fi un interviu luat unei personalități, o poveste de viață, un studiu de caz sau prezentarea unui eveniment dedicat drepturilor copiilor.

Info +

- Evită utilizarea termenilor cu conotație negativă!
- Nu eticheta copiii prin menționarea unor detalii privind naționalitatea sau statutul social, atunci când acest lucru nu este relevant!
- Cere permisiunea părinților sau a unui reprezentant legal pentru a-i fotografia pe copii!

Important!

Când scrii un articol trebuie să ții cont de următoarele reguli:

1. Documentarea este o etapă importantă. Trebuie să strângi cât mai multe documente cu privire la tema articolului, la persoanele implicate și la evenimentele prezentate.
2. Verifică dacă sursele de informare sunt de încredere.
3. Titlul trebuie să fie potrivit articolului și să stârnească interesul de a-l citi.
4. Primul paragraf trebuie să informeze cititorii despre subiectul tratat și importanța lui.
5. Nu prezenta decât datele esențiale (prea multe amănunte îl pot plictisi pe cititor)!
6. Răspunde clar la întrebările: *Cine? Ce? Unde? Când? Cum?*
7. Respectă părțile unei compuneri: *introducere, cuprins, încheiere*.

Evaluarea articolului

a) *Evaluare externă*

Postați articolele pe site-ul școlii și solicitați aprecierea cititorilor.

b) *Autoevaluare*

Alcătuiți o grilă de autoevaluare și acordați-vă un calificativ.

Grilă de autoevaluare

1. Trei surse de informare – **Foarte bine**; două surse – **Bine**; o sursă – **Satisfăcător**
2. Titlul atrage și rezumă articolul – **Foarte bine**; titlul atrage, dar nu rezumă articolul – **Bine**; titlul nu atrage, dar rezumă articolul – **Satisfăcător**
3. Răspunde clar la întrebările: Cine? Ce? Unde? Când? Cum? – **Foarte bine**; răspunde clar la majoritatea întrebărilor – **Bine**; răspunde neclar la o parte din întrebări – **Satisfăcător**

4. Teatrul-forum

Teatrul-forum (TF) este o formă de teatru al cărei scop este conștientizarea și găsirea unor soluții pentru anumite probleme sociale, de exemplu, încălcarea drepturilor copiilor în școală.

Etapele ce trebuie urmărite în TF sunt:

A. Identificarea și alegerea unei probleme legate de încălcarea drepturilor copiilor

B. Stabilirea personajelor și scrierea scenariului

Printre personajele piesei de TF se numără:

- *un oprimat* (un copil ale cărui drepturi nu sunt respectate);
- *un prieten al oprimatului* (cineva care îi ia apărarea când îi sunt încălcate drepturile);
- *un opresor* (persoana care nu respectă drepturile copilului);
- *un aliat al opresorului* (cineva care îl ajută în acțiunile de încălcare a drepturilor);
- *personaje neutre*;
- *un facilitator* (animator, cineva care să prezinte subiectul piesei, rolurile personajelor și să conducă în a doua parte intervențiile și dezbaterile cu publicul).

Info +

O prezentare detaliată a acestei modalități de implicare socială poate fi urmărită accesând linkul: *https://www.youtube.com/watch?v=fHL6nUtNUd4*

Când scrieți scenariul puteți folosi ca punct de plecare un articol de presă, un studiu de caz, o întâmplare din școala voastră. Scenariul trebuie să surprindă realitatea așa cum este, iar pentru aceasta trebuie să vă documentați cât mai mult.

C. Improvizație și repetiții

Sunt necesare mai multe repetiții până când vă însușiți rolurile.

D. Punerea în scenă a celor trei părți ale TF:

a) în prima parte, este reprezentată piesa așa cum a fost scrisă și repetată;

b) în a doua parte, se discută cu publicul despre situația prezentată și despre finalul piesei. Se solicită publicului să intervină pentru a schimba acțiunea piesei, astfel încât finalul să fie mai aproape de o rezolvare fericită fără a elimina opresorul. Se reiau discuția și intervenția spectatorilor până când publicul ajunge la un acord cu privire la finalul piesei ca fiind cât mai realist;

c) în a treia parte, se discută despre modul în care soluția găsită poate fi adoptată de personaje reale.

E. Evaluarea finală va avea loc după reprezentație. Pot fi analizate atât părțile bune, cât și cele mai puțin reușite ale întregii activități.

Reguli pentru intervenția publicului

- Opresorul nu poate fi schimbat. Doar celelalte personaje pot fi înlocuite.
- Dacă vrei să ceri o schimbare, bate din palme o dată, iar oamenii de pe scenă îngheață.
- Violența nu este permisă pe scenă, trebuie să găsiți alte soluții!
- Fără soluții magice, soluțiile trebuie să fie realiste.
- După fiecare schimbare, facilitatorul discută cu publicul și se decide prin vot dacă se acceptă sau nu schimbarea.
- Finalul este discutat și votat de public.

Dicționar

- **Interevaluare** – evaluare făcută de colegii de proiect.
- **Evaluare externă** – evaluare făcută de cei din afara proiectului.
- **Autoevaluare** – evaluare făcută de cel care desfășoară acțiunea.
- **Opresiune** – act prin care cineva își folosește abuziv puterea.
- **Oprimat** – victimă a opresiunii.
- **Opresor** – cel care își folosește puterea abuziv.

Mai jos sunt prezentate două exemple de scenarii posibile pentru o piesă de TF.

***Vreau să-mi ating visul* (1)**

Personaje

Oprimată: Maria, o fată de la țară care vrea să meargă la un liceu din oraș
Opresor: tatăl, care consideră că fetele trebuie să aibă grijă de casă și de copii
Aliată a oprimatei: sora mai mare, Ioana, măritată devreme și cu doi copii
Aliat al opresorului: soțul Ioanei, care crede că rostul soției este de a se ocupa de treburile casnice
Personaje neutre: mama celor două fete și bunicii

Scena I

Maria vine de la școală și se apucă de învățat în camera ei. Tatăl vine acasă și este supărat că fata învață și nu îi pune masa. Fata îi arată că învață pentru a ajunge la un liceu bun. Tatăl se supără foarte tare, pentru că dorința fetei i se pare nepotrivită pentru o fată cuminte.

Scena II

Este Paștele și toată familia este la masă: Maria, sora ei Ioana, soțul acesteia, tatăl, mama fetelor și bunicii. Tatăl începe să le explice fetelor ce înseamnă o fată cuminte: una care ascultă de soț și tată, are grijă de casă și familie, care nu pierde timpul cu prostii precum cititul, învățatul etc. Soțul Ioanei îl susține. Mama tace. Fetele încearcă să își exprime părerile, dar tatăl devine amenințător. Bunicii îi roagă pe toți să se liniștească. Toți tac.

Scena III

Maria plănuiește cu sora ei să fugă împreună de acasă la o mătușă de la oraș ca să își continue studiile. Fetele pun la punct întregul plan.

***Vreau să-mi ating visul* (2)**

Personaje

Oprimat: Andrei, un băiat de 12 ani, în clasa a VI-a, care vrea să fie chitarist
Opresor: mama, care consideră că Andrei trebuie să învețe pentru a deveni medic.
Aliat al oprimatului: tatăl, care nu mai locuiește cu ei, ci muncește în străinătate
Aliat al opresorului: bunica maternă
Personaje neutre: prietenii de la școală

Scena I

Mama intră în cameră în timp ce Andrei cântă la chitară și începe să țipe la el că ar trebui să mai lucreze la matematică, pentru evaluarea națională, că trebuie să aibă o slujbă bine plătită, să fie medic precum bunicul lui. Andrei țipă și el că a terminat toate temele. Apare bunica maternă, care îi povestește mamei că Andrei cântă de când a venit de la școală.

Scena II

Andrei se duce la școală. Le povestește prietenilor de clasă cât de mult visează să fie chitarist. Pe ei nu îi interesează. Vorbesc doar despre meciul de la televizor.

Scena III

Andrei vorbește pe WhatsApp cu tatăl lui, care îi spune că tot din cauza mamei și a bunicii din partea mamei a preferat să plece și îl invită pe Andrei să se mute cu el.

Evaluare teatru-forum

a) *Evaluare externă* – gradul de participare a spectatorilor: **Foarte mare/Mare/Satisfăcător**.
b) *Interevaluare* – discuții finale la nivel de activitate.
c) *Autoevaluare* – jurnal de activitate care răspunde la întrebările:
Ce am făcut? Cât am realizat? Cum ne-am schimbat?

Evaluarea finală și promovarea proiectului

Evaluarea este un proces de apreciere prin care se măsoară gradul în care rezultatul final al proiectului răspunde scopului proiectului. De asemenea, trebuie să identificăm în ce măsură activitățile pe care le-am inclus în proiect au contribuit la atingerea scopului.

Criteriile de evaluare pot fi **cantitative** – de exemplu, numărul de elevi participanți, numărul de afișe realizate – și **calitative** (în exemplul dat se va face referire la conținutul afișului).

• Pe parcursul derulării proiectului veți urmări indicatorii de evaluare pentru fiecare activitate, iar la finalizarea acestuia veți face aprecieri asupra rezolvării problemei pentru care ați desfășurat proiectul. De asemenea, trebuie să vă gândiți și la modul în care acest proiect ar putea fi îmbunătățit.

Evaluarea finală răspunde la întrebările:
- Am atins scopul?
- Am rezolvat problema?

Evaluarea va conține și:
- măsuri de îmbunătățire;
- posibilități de a continua proiectul.

• Evaluarea finală trebuie să arate și câți elevi s-au implicat și în ce măsură. Pe parcursul derulării proiectului, profesorii, voluntarii și elevii pot observa alți elevi.

Puneți accentul pe capacitățile de lucru în echipă.

Pentru a evalua lucrul în echipă vă recomandăm o **Fișă de observație**.

Întrebări-cheie pentru fișa de observație
- Au luat parte toți elevii la activități?
- Elevii au lucrat în mod individual sau împreună cu alții?
- Grupul a folosit competențele și abilitățile tuturor participanților?
- A ajuns grupul în mod spontan la o împărțire clară și eficientă a sarcinilor?

http://www.anpcdefp.ro/userfiles/mice1.pdf

• Evaluarea proiectului va fi însoțită și de o reflecție personală asupra experienței dobândite prin participarea la proiect. Acest lucru poate fi notat într-un jurnal scris sau video.

Dragul meu Jurnal,

Am participat cu mare interes la acest proiect. Am învățat o mulțime de lucruri noi: care sunt drepturile copilului și care sunt responsabilitățile implicate de fiecare dintre acestea. Am aflat că pentru a-mi fi respectate drepturile trebuie să le cunosc.

Am învățat să cooperez cu colegii, să-i ascult cu atenție și să fiu tolerantă. Mi-am susținut opiniile cu argumente și, chiar dacă nu am fost de acord cu tot ce s-a propus în proiect, am respectat opiniile colegilor.

La început mi s-a părut dificil, dar m-am implicat cu plăcere în multe dintre activități și am descoperit că și Mariei – o colegă cu care, înainte de a participa la proiect, vorbeam foarte rar – îi place să facă fotografii, așa că împreună am realizat toate fotografiile din timpul desfășurării proiectului și ne-am împrietenit. Acest rol de fotograf în cadrul proiectului mi-a plăcut foarte mult.

• Proiectul vostru trebuie să fie cunoscut de toți elevii școlii, de cadrele didactice, de părinți. Întrebați profesorii unde puteți afișa produsele realizate și urmăriți ce impact au acestea asupra colegilor voștri.

Puteți contribui la promovarea proiectului organizând o activitate de tip *open space* (spațiu deschis).

Aceasta este o metodă de a organiza o activitate cu mulți invitați de vârste și interese diferite; se poate face cu elevii, profesorii și părinții care au fost invitați în diferite activități ale proiectului.

Principii de bază și idei de organizare a spațiului deschis cu tema „Succesul proiectului nostru”:

1. Alegeți o sală cu scaune așezate în cerc și alte spații organizate pentru grupe mai mici.
2. Fiecare grupă poate selecta ce activitate sau ce secțiune de proiect discută.
3. Fiecare participant își alege grupa în funcție de interesul pentru discuția respectivă și poate *migra* în timpul discuțiilor de câte ori dorește.
4. Se notează discuția pe o foaie de *flip-chart*.
5. Încheierea activității se poate face prin postarea tuturor foilor pe un panou comun.

În această activitate puteți fi *fluturași* (vă puteți deplasa de la o grupă la alta) sau *albinuțe (*puteți rămâne la aceeași grupă).

Se aplică o singură regulă: *legea celor două picioare* – puteți pleca de la o grupă la alta ori de câte ori doriți.

Open space-ul poate arăta ca în schema de mai jos.

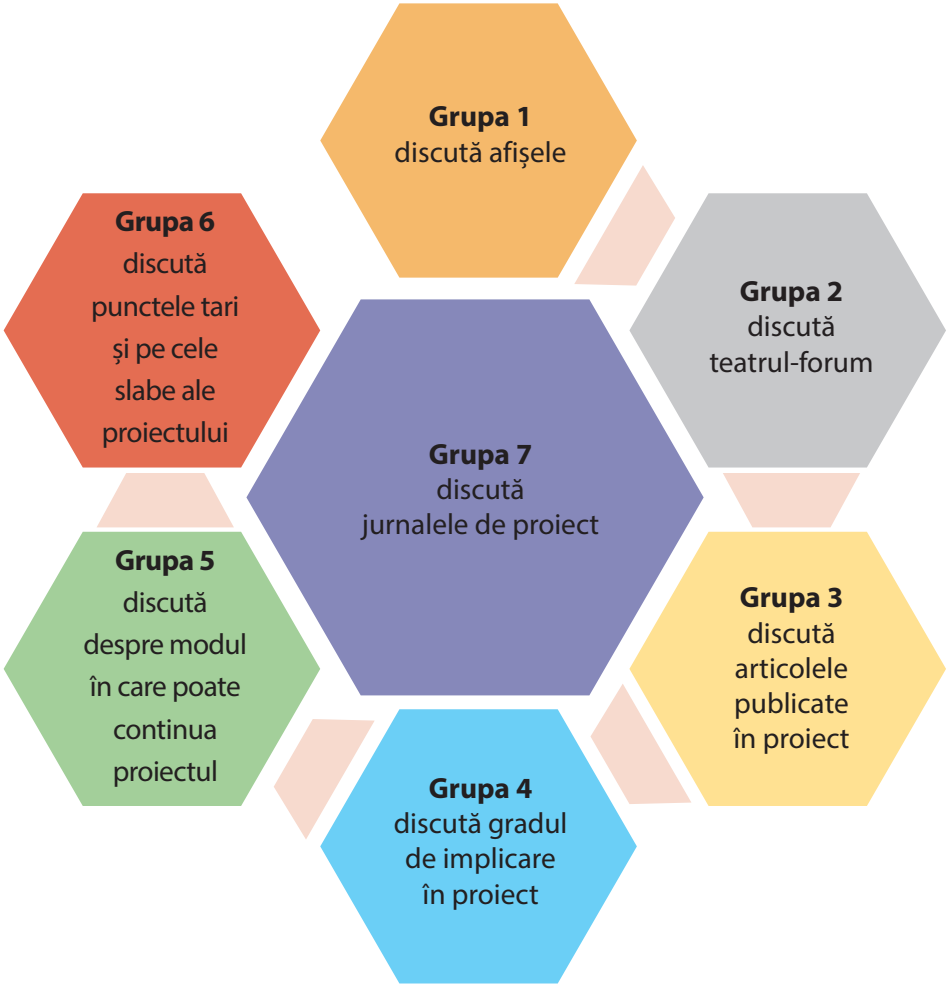

Manualul tipărit
este însoțit de un CD care
cuprinde varianta digitală, având
un conținut similar variantei tipărite.
În plus, pe CD se găsesc o serie
de activități multimedia interactive
de învățare (exerciții interactive,
jocuri educaționale, animații,
filme, simulări).

Tradiție din 1989
www.litera.ro
ISBN 978-606-33-2016-3